

**Analýza úprav daňového a dávkového systému
v letech 2003 až 2009
z hlediska jejich adresnosti a pobídkovosti**

Robert Jahoda

VÚPSV Praha
výzkumné centrum Brno
2006

Vydal Výzkumný ústav práce a sociálních věcí

Praha 2, Palackého náměstí 4

Vyšlo v roce 2006, 1. vydání, náklad 27 výtisků, počet stran 86

Tisk: VÚPSV

Recenze: Ing. Jan Pavel, PhD. (Ministerstvo financí)

Ing. Petr Víšek (MPSV)

Prof. Ing. Vojtěch Krebs (VŠE)

ISBN 80-87007-44-1

Obsah

Seznam tabulek	4
Seznam grafů	4
Úvod	6
1. Definovaná omezení a metodika výpočtu	8
1.1 Metodika výpočtu.....	8
1.2 Výběr modelových domácností pro analýzu.....	9
1.3 Výběr časového období pro analýzy.....	9
1.4 Pracovní příjmy domácností.....	9
1.5 Přehled základních ukazatelů daňového systému v letech 2003-2006.....	10
1.6 Přehled základních ukazatelů dávkového systému v letech 2003-2006.....	12
2. Výsledky analýzy	14
2.1 Změna pobídkovosti daní a sociálních dávek mezi roky 2003 až 2005.....	14
2.2 Změna pobídkovosti daní a sociálních dávek mezi roky 2005 a 2006.....	27
2.3 Dopad dalších změn daňového a dávkového systému (2006 až 2009).....	30
2.3.1 <i>Stagnace, resp. pokles částek životního minima (pokles ŽM)</i>	30
2.3.2 <i>Nahrazení daňového zvýhodnění na dítě daňovou slevou (nahrazení DZ)</i>	34
2.3.3 <i>Nahrazení přídávků na dítě netestovanou dávkou v jednotné výši (univerzální přídávky)</i>	38
2.3.4 <i>Dopad nahrazení sociálního příplatku dávkou stimulační vstup na trh práce (in-work dávka)</i>	40
2.3.5 <i>Dopad více společných úprav daňově-dávkového systému (více úprav)</i>	45
Závěry a doporučení	49
Literatura	51
Seznam příloh	52

Seznam tabulek

Tabulka 1	Charakteristiky nezaměstnaných v roce 2005 [v tis.] - doba hledání zaměstnání	8
Tabulka 2	Struktura analyzovaných modelových domácností	9
Tabulka 3	Průměrná a minimální hrubá měsíční mzda [v Kč]	10
Tabulka 4	Sazby daně dle §16 zákona o daních z příjmů	11
Tabulka 5	Částky životního minima v Kč	12
Tabulka 6	Výše rodičovského příspěvku	13
Tabulka 7	Úroveň pracovních příjmů jako % AW, od kterých dochází ke snížení nebo odebrání některých sociálních dávek	15
Tabulka 8	Vliv daňového bonusu na ČPP domácnosti samoživitele s jedním dítětem	18
Tabulka 9	Typy dále sledovaných rodin	27
Tabulka 10	Vliv daňového bonusu na ČPP domácnosti samoživitele se dvěma dětmi	28
Tabulka 11	Měsíční výše přídatku na děti v roce 2006 a navrhovaná výše pro rok 2009	38
Tabulka 12	Srovnání některých charakteristik sociálního příplatku v roce 2006 a IWD v roce 2009	41

Seznam grafů

Graf 1	Absolutní [Kč] a relativní [%] zvýšení čistých peněžních příjmů mezi roky 2003 a 2005 u domácností samoživitele s různým počtem dětí	14
Graf 2	Relativní [%] zvýšení čistých peněžních příjmů mezi roky 2003 a 2005 u úplné domácnosti s různým počtem dětí	16
Graf 3	Dekompozice zvýšení čistých peněžních příjmů mezi roky 2003 a 2005 na příjmy „pracovní“, „daňové“ a „sociální“ u domácnosti s různým počtem dětí	16
Graf 4	METR(ep) pro domácnosti bez dětí mezi roky 2003 a 2005	17
Graf 5	METR(ep) pro domácnosti s jedním dítětem mezi roky 2003 a 2005	17
Graf 6	METR(ep) pro domácnosti se dvěma dětmi mezi roky 2003 a 2005	19
Graf 7	Analýza vlivu růstu příjmů a změny odečitatelné položky na dítě na daňové zvýhodnění na sazby METR(ep) pro domácnost samoživitele se dvěma dětmi mezi roky 2003 a 2005	19
Graf 8	METR(ep) pro úplnou domácnost se dvěma dětmi s různými příjmy mezi roky 2003 a 2005	20
Graf 9	Analýza vlivu dílčích úprav na METR(ep) u domácnosti se dvěma dětmi a jedním pracovním příjmem mezi roky 2003 a 2005	20
Graf 10	METR(ep) pro domácnosti se třemi dětmi mezi roky 2003 a 2005	21
Graf 11	METR(ep) pro domácnosti se čtyřmi dětmi mezi roky 2003 a 2005	21
Graf 12	METR(in) pro domácnosti bez dětí mezi roky 2003 a 2005	22
Graf 13	METR(in) pro domácnost samoživitele mezi roky 2003 a 2005	23
Graf 14	METR(in) pro úplnou domácnost s jedním pracovním příjmem mezi roky 2003 a 2005	24

Graf 15 METR (in) pro úplnou domácnost se dvěma pracovními příjmy mezi roky 2003 a 2005.....	25
Graf 16 METR(ep) pro domácnosti bez dětí mezi roky 2005 a 2006	28
Graf 17 METR(ep) pro domácnosti s jedním pracovním příjmem mezi roky 2005 a 2006	29
Graf 18 METR(ep) pro domácnosti se dvěma pracovními příjmy mezi roky 2005 a 2006.....	29
Graf 19 Vliv poklesu životního minima na relativní [%] změnu čistých peněžních příjmů domácností mezi roky 2006 a 2009 (pokles ŽM)	31
Graf 20 Vliv snížení životního minima na METR(ep) u bezdětných domácností mezi roky 2006 a 2009.....	32
Graf 21 Vliv snížení životního minima na METR(ep) u domácností s dětmi mezi roky 2006 a 2009.....	33
Graf 22 Vliv nahrazení daňového zvýhodnění na dítě daňovou slevou na relativní [%] změnu čistých peněžních příjmů domácností mezi roky 2006 a 2009	35
Graf 23 Vliv hypotetického nahrazení odečitatelné položky na dítě daňovou slevou na relativní [%] změnu čistých peněžních příjmů domácností s jedním pracovním příjmem.....	36
Graf 24 Vliv nahrazení daňového zvýhodnění na dítě daňovou slevou na METR(ep) u domácností s dětmi mezi roky 2006 a 2009	37
Graf 25 Vliv nahrazení přídávků na dítě netestovanou dávkou v jednotné výši na relativní [%] změnu čistých peněžních příjmů domácností mezi roky 2006 a 2009	39
Graf 26 METR(ep) mezi roky 2006 a 2009 (univerzální přídávky).....	39
Graf 27 Závislost sociálního příplatku (2006) a „in-work dávky“ (2009) na výši hrubého pracovního příjmu (W) domácnosti	40
Graf 28 Vliv nahrazení sociálního příplatku dávkou stimulující vstup na trh práce na relativní [%] změnu čistých peněžních příjmů domácností mezi roky 2006 a 2009.....	42
Graf 29 METR pro domácnost samoživitele mezi roky 2006 a 2009 (in-work dávka).....	43
Graf 30 METR pro úplnou domácnost s jedním příjmem mezi roky 2006 a 2009 (in-work dávka).....	44
Graf 31 METR(ep) pro úplnou domácnost se dvěma příjmy mezi roky 2006 a 2009 (in-work dávka).....	45
Graf 32 Vliv společných úprav daňově dávkového systému na relativní [%] změnu čistých peněžních příjmů domácností mezi roky 2006 a 2009	46
Graf 33 METR pro domácnost samoživitele mezi roky 2006 a 2009 (více úprav)	47
Graf 34 METR pro úplnou domácnost s jedním příjmem mezi roky 2006 a 2009 (více úprav).....	48

Úvod

V roce 2004 VÚPSV vydal **studii Interakce sociálního a daňového systému a pracovní pobídky**, která byla založena na analýze efektivního daňového zatížení modelových domácností v ČR. Při hodnocení byl brán v potaz vliv pracovních a sociálních příjmů a daňových odvodů na čisté peněžní příjmy domácnosti. Analýza prokázala, že v jednotlivých domácnostech existují kombinace pracovních příjmů, důchodových daní a sociálních dávek, které vytvářejí pasti neaktivity pro tyto domácnosti, které se projevují ztrátou motivace k ekonomické aktivitě nebo ztrátou motivace dosahovat vyšších pracovních příjmů. Studie byla ohraničena stavem daňového a dávkového systému v roce 2003.

Vliv daní a dávek na ochotu pracovat patří k jedné z oblastí zkoumání nabídky práce. Zvýšený zájem pak můžeme pozorovat v zemích, kde kombinace vyššího zdanění práce a rozsáhlých redistribučních programů tvoří jeden z důvodů neefektivně fungujícího trhu práce. V posledních letech pak výzkum na toto téma probíhá např. v OECD, kdy např. Carone, Immervoll, Paturot, Salomäki (2004) ukazují užití ukazatelů efektivního zdanění při hodnocení motivace domácnosti získávat pracovní příjem. Ve studii OECD (2006) nalezneme přehled jednotlivých ukazatelů efektivního zdanění a srovnání jejich aktuálních hodnot (do roku 2004) v jednotlivých členských zemích. Že různé odvozené ukazatele efektivního zdanění mohou být docela vzdálené od původního významu pojmu zdanění ukazují např. Immervoll, Barber (2005), kteří při výpočtu efektivního zdanění též zohledňují např. náklady na výchovu dětí.

V české literatuře rozvíjí koncept měření daňového zatížení práce a na to navázané měření demotivací, např. Pavel, J., Vítek, L., (2005). Ti zároveň ukazují vývoj v efektivním zdanění typizovaných domácností v České a Slovenské republice v období transformace (mezi roky 1995 a 2003 a v souvislosti s reformou veřejných financí, která byla v obou státech prováděna v minulých letech). Konečný časový horizont jejich studie je rok 2004. Vlivu růstu pracovního příjmu na kompozici čistého peněžního příjmu rodiny se dále např. věnuje Průša, L. (2004). Vznikají též studie, které se snaží ex ante hodnotit dopad daňových opatření na trh práce. Např. Kolář, P., Vítek, L., Pavel, J. a kol. (2005) analyzují dopad jednotlivých variant potenciální ekologické daňové reformy zpracovaných ministerstvem financí a ministerstvem životního prostředí z pohledu fungování trhu práce.

Česká ekonomika se za poslední roky poměrně dynamicky vyvíjí, ekonomický růst zrychlil z 3,6 % v roce 2003 na 6,2 % v tomto roce (viz MFČR, 2006). Na ekonomický růst navazuje též vzestup průměrné mzdy. A v neposlední řadě nelze opomenout, že v posledních letech byly provedeny značné úpravy daňového systému, rozsáhlé změny dávkového systému pak začnou ovlivňovat příjmy domácností od příštího roku. **Předložená studie** svou oblastí zkoumání navazuje na předcházející studii, snaží se na vývoj z posledních let reagovat a **klade si následující dva cíle:**

1. **Analyzovat, nakolik úpravy daňového a dávkového systému, které byly provedeny mezi roky 2003 a 2006, vedly ke změně adresnosti a pobídkovosti k práci.** Analýzy by měly prezentovat problémové oblasti českého daňového a dávkového systému z pohledu motivace k práci a mělo by z ní vyplynout, jak úpravy daňového a dávkového systému ovlivnily změnu pobídkovosti k práci.
2. **Navrhnout a analyzovat dílčí úpravy daňového a dávkového systému, které by řešily problémy vyplývající z předcházející analýzy.**

Vzhledem k výše definovaným cílům je studie rozdělena na následující části. První část je věnována metodice výpočtu efektivního zdanění domácností, tzn. vliv pracovních příjmů, daňových odvodů a sociálních příjmů na mezní efektivní daňové sazby domácností. Jsou zde definovány jednotlivé typy domácnosti, jejich pracovní příjmy a přehled změn daňového a dávkového systému mezi roky 2003 až 2006.

V druhé části studie jsou prezentovány výsledky analýzy z pohledu různých časových období. Nejdříve je hodnocena adresnost a pobídkovost úprav daňového a dávkového systému mezi roky 2003 a 2005. V tomto časovém období jsou při analýze vzaty do úvahy změny průměrné mzdy. Následuje hodnocení úprav daňového a dávkového systému mezi roky 2005 a 2006, které jsou provedeny za předpokladu stejné výše pracovních příjmů v roce 2005 a 2006. Důvodem je současná nedostupnost údajů o průměrné mzdě za rok 2006 a vyloučení mzdových pohybů z analýzy. Nakonec je hodnocen dopad potenciálních úprav daňového a dávkového systému mezi rokem 2006 a 2009. Úpravy jsou navrženy tak, aby reagovaly na problémy zjištěné z předchozí analýzy.

V závěru studie jsou rekapitulována hlavní zjištění a jsou představeny možné směry dalšího výzkumu. V rámci výzkumu prováděného VÚPSV je tato studie dílčím výstupem širšího výzkumného projektu „**Aktuální otázky vývoje systému sociální ochrany obyvatelstva**“.

1. Definovaná omezení a metodika výpočtu

Analýza bude provedena na základě předem definovaných omezení, která jsou popsána v této kapitole. Většina níže uvedených omezení je učiněna z důvodů zjednodušení analýz a z důvodu usnadnění prezentace výsledků. Zjednodušení mají charakter drobných odchylek od legislativy a nemají vliv na přijímané závěry.

1.1 Metodika výpočtu

Adresnost a pobídkovost daňového a sociálního systému bude hodnocena na modelových domácnostech. Při výpočtech budeme sledovat dopad změny výše pracovního příjmu o 1 % průměrné mzdy na výši odváděných daní a výši přijímaných sociálních dávek. Dopad sledovaných změn bude hodnocen pomocí ukazatele mezní efektivní daňové sazby (dále jen „METR“). Při prezentaci budeme rozlišovat dvě základní situace:

1. mezní efektivní daňovou sazbu v případě malé změny příjmu u zaměstnané osoby - dále jen METR(ep) a
2. v případě vstupu na trh práce po období neaktivity - dále jen METR(in).

Způsob výpočtu sazeb METR ukazuje rovnice č. 1, kde čistý příjem domácnosti (CPP) se skládá z hrubých pracovních příjmů (HPP) snížených o sociální a zdravotní pojistné (SZP) a daň z příjmů (DP) a zvýšený o sociální dávky. Ty se skládají z dávek státní sociální podpory: přídavky na dítě (PD), sociální příplatek (SP), příspěvek na bydlení (PB) a z dávek sociální péče (SA). Případné jiné daně a sociální příjmy nebudeme uvažovat.

Pro výpočet METR sazeb je určující, jaký je přírůstek čistých peněžních příjmů domácnosti ($CPP^* - CPP$), pokud se zvýší pracovní příjem nebo pokud se osoba rozhodne vstoupit na trh práce po období neaktivity ($HPP^* - HPP$). Blíže k metodice výpočtu sazeb METR viz zpráva Jahoda (2004).

$$METR = \frac{(HPP^* - HPP) - (CPP^* - CPP)}{(HPP^* - HPP)} = 1 - \frac{(CPP^* - CPP)}{(HPP^* - HPP)} \quad (1)$$

Oproti zmiňované zprávě (Jahoda, 2004) nejsou v této studii analyzovány pobídky pro opětovný vstup na trh práce během období nezaměstnanosti, kdy nezaměstnaný pobírá příspěvky v nezaměstnanosti. Toto zjednodušení bylo provedeno s ohledem na následující okolnosti. Zaměstnaní déle než 6 měsíců hledá v ČR 73 % nezaměstnaných osob (viz tabulka č. 1). Tyto osoby proto již většinou nepobírají podporu v nezaměstnanosti¹. Vhodným nástrojem pro analýzu jejich motivace ke vstupu na trh práce je potom METR(in).

Tabulka 1 Charakteristiky nezaměstnaných v roce 2005 [v tis.] - doba hledání zaměstnání

	úroveň nejvyššího dosaženého vzdělání				
	celkem	základní	střední	střední s maturitou	vysokoškolské
celkem	410,2	98,9	198,7	95,9	16,6
do 6 měsíců	112,0	15,2	54,6	35,2	7,1
nad 6 měsíců	297,9	83,7	144,1	60,6	9,5

Zdroj: ČSÚ (2006a), tabulka 402/1

Podpora v nezaměstnanosti je vzhledem k předcházejícím pracovním příjmům relativně vyšší u osob s nižšími příjmy. U těchto osob je proto motivace k opětovnému vstupu

¹ Zákon č. 435/2004, o zaměstnanosti však umožňuje při splnění určitých podmínek pobírat podporu déle. Na druhou stranu ale platí, že osoba, která je nezaměstnaná kratší dobu než 6 měsíců, nemusí splňovat všechny podmínky pro získání podpory.

na trh práce nižší než u osob s vyššími příjmy. Protože zároveň platí, že úroveň pracovních příjmů je pozitivně korelována s dosaženým vzděláním, nižší motivace k práci z titulu relativně vysoké podpory v nezaměstnanosti je pravděpodobnější u osob s nízkým vzděláním. Pokud se proto podíváme např. na skupinu osob se základním a středním vzděláním, tak déle než 6 měsíců hledá práci téměř 80 % těchto osob a povětšinou již nepobírají podporu v nezaměstnanosti. Podle MPSV (2006, str. 24) pobíralo v roce 2005 podporu v nezaměstnanosti 27 % uchazečů o zaměstnání, průměrná výše podpory byla 4 215 Kč.

1.2 Výběr modelových domácností pro analýzu

Pro analýzu pastí neaktivity byly vybrány modelové domácnosti - čisté rodiny² a domácnost jednotlivce. V tabulce 2 je charakterizováno deset základních typových domácností, které jsou použity v analýze. V případě úplných domácností předpokládáme, že dospělé osoby jsou ve svazku manželském, aby mohly uplatňovat společné zdanění manželů.

T a b u l k a 2 **Struktura analyzovaných modelových domácností**

		počet nezaopatřených dětí				
		0	1	2	3	4
počet dospělých	1	1+0	1+1	1+2	1+3	1+4
	2	2+0	2+1	2+2	2+3	2+4

V zájmu lepší srovnatelnosti je analýza provedena na stejných typech domácností, jako byly použity v předcházející zprávě (Jahoda, 2004). V této zprávě byly dále srovnány modelové domácnosti se složením české společnosti podle *Sčítání lidu, domů a bytů* (viz ČSÚ, 2003a). Z tohoto srovnání vyplynulo, že výběr jednotlivých typů modelových domácností do značné míry reprezentuje složení domácností na území ČR.

1.3 Výběr časového období pro analýzy

Vzhledem k tomu, že pracujeme s průměrnými veličinami, jsou veškeré výpočty v této studii uváděny k polovině daného roku.

Příjem z pracovní aktivity, sociálních dávek a zaplacené daně jsou u domácností posuzovány za období jednoho měsíce. Dané časové období je zvoleno z toho důvodu, že většina sociálních dávek je vyplácena s měsíční periodicitou. V případě daní ale poplatníci měsíčně platí zálohy na daň z příjmů fyzických osob, které jsou posléze jednou ročně zúčtovány. Z důvodů zjednodušení výpočtů proto předpokládáme, že domácnost platí daň z příjmů fyzických osob každý měsíc a s ročním zúčtováním daně dále nepočítáme.

Nárok na sociální dávky a jejich výše jsou hodnoceny na základě příjmu domácnosti za uplynulý měsíc. Oproti realitě je tak hlavně u dávek Státní sociální podpory (dále jen „SSP“) zkráceno rozhodné období, za které se hodnotí příjmy. Vzhledem k tomu, že pro výpočet dávek SSP počítáme s aktuálními pracovními příjmy a nikoliv s příjmy za rozhodné období, má v analýzách na dávky SSP nárok menší okruh domácností a dávky jsou nepatrně nižší. Tato drobná odchylka ovšem nemá vliv na tendence ve vývoji dávek, které jsou především hodnoceny v této studii.

1.4 Pracovní příjmy domácností

Za pracovní příjem členů domácností považujeme příjmy ze závislé činnosti, jak jsou definovány v §6 „zákona o daních z příjmů“. Protože mezní efektivní sazba daně je marginální veličinou, která porovnává změny daní a dávek při **jednotkové změně** hrubého

² ČSÚ (2003b) uvádí: „Jestliže všechny děti jsou nezaopatřené a v hospodařící domácnosti nežijí jiné osoby (než manželský pár nebo samoživitel), jedná se o tzv. čistou rodinu.“

pracovního příjmu, je potřeba tuto jednotkovou změnu příjmů definovat. Většinou se počítá s růstem hrubých pracovních příjmů (dále jen „HPP“) vždy o 1 % průměrné mzdy (dále jen „AW“). Mezní efektivní daňová sazba proto není přesně vzato „bodovou“ hodnotou, ale spíše „intervalovou“. Při intervalovém měření pak příslušná hodnota METR(ep) vyjadřuje efektivní daňovou sazbu, které čelí domácnost, jestliže se její HPP zvýší z částky x % AW na $x+1$ % AW. V případě úplných domácností uvažujeme u první osoby příjem na úrovni 0 %, 67 % nebo 100 % AW. Dopad růstu HPP je posuzován u osoby druhé. Vývoj průměrné mzdy v ČR ukazuje tabulka 3.

T a b u l k a 3 Průměrná a minimální hrubá měsíční mzda [v Kč]

rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005
minimální mzda	4 500	5 000	5 700	6 200	6 700	7 185
průměrná mzda	13 614	14 793	15 866	16 917	18 041	19 024
minimální mzda jako % průměrné	33 %	34 %	36 %	37 %	37 %	38 %

Zdroj: ČSÚ (2006b), tabulka 1

U mezní efektivní daňové sazby v případě vstupu na trh práce po období neaktivity - METR(in) - nás zajímá, jaké efektivní sazbě daně je vystavena rodina, pokud přejde druhá osoba ze stavu ekonomické neaktivity do stavu zaměstnanosti. Hodnota METR(in) srovnává čistý příjem domácnosti ze zaměstnání (HPP na úrovni x % AW) s čistým příjmem v situaci pracovní neaktivity³. Hodnoty METR(in) naznačují, jaké pobídky (zvýšit si svůj příjem vstupem na trh práce) u domácnosti existují. U úplných domácností tak uvažujeme u první dospělé osoby konstantní příjem na úrovni 0 %, 67 % nebo 100 % AW, druhá osoba má příjem variabilní 0 - 200 % AW.

1.5 Přehled základních ukazatelů daňového systému v letech 2003-2006

Mezi roky 2003 až 2006 došlo k celé řadě úprav daňového systému. Pro účely této studie budeme vycházet pouze z úprav zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů (dále jen „zákon o daních z příjmů“). Ve studii bude posuzován dopad těchto úprav: nahrazení odečitatelné položky na dítě (§15) slevou na dani a daňovým bonusem (§35c), nahrazení základních odečitatelných položek (§15) slevou na dani (§35ba), zavedení společného zdanění manželů (§13a) a změna sazby daně (§16).

Z důvodů zjednodušení analýzy a lepší prezentace výsledků budou z dalších výpočtů vyloučena některá dílčí ustanovení zákona o daních z příjmů. Jedná se hlavně o následující zjednodušení: domácnost neuplatňuje jiné nezdanitelné části základu daně (§15) kromě základní na poplatníka a na vyživované dítě, nepočítáme se slevami na dani (hlavně §35ba) kromě těch, které jsou uvedeny níže a neuvažujeme srážkovou 15% daň v případě nízkých příjmů (§6, odst. 4).

Nahrazení odečitatelných položek slevou na dani (a případně daňovým bonusem na dítě)

Novelou zákona o daních z příjmů (č. 669/2004 Sb.) byla od 1.1.2005 roční odečitatelná položka na vyživované dítě ve výši 25 560 Kč nahrazena daňovým zvýhodněním na vyživované dítě ve výši 6 000 Kč za rok (dále jen „daňové zvýhodnění na dítě“). Daňové zvýhodnění na dítě může mít podobu slevy na dani, daňového bonusu nebo jejich kombinace.

³ V případě nízkých pracovních příjmů první osoby a žádných u druhé osoby může nastat situace, kdy převážná část příjmů rodiny plyne ze sociálních dávek. Zvýšení pracovních příjmů se pak neprojeví (nebo pouze minimálně) na zvýšení čistých příjmů rodiny. Pro METR(in) je proto v rovnici (1) srovnáván příjem domácnosti ze zaměstnání s příjmem v případě neaktivity.

Odečitatelná položka snižovala všem poplatníkům základ daně o stejnou částku. To v progresivním daňovém systému znamená vyšší efektivní podporu pro poplatníka s vyšším příjmem. Daňová sleva naopak snižuje vypočtenou daňovou povinnost všem stejně. Pokud poplatník nemůže uplatnit daňovou slevu celou, protože vypočtená daň je nižší, je tento rozdíl daňovým bonusem. Poplatník nejenom, že neplatí žádnou daň, ale je mu k platu ještě doplácen daňový bonus. Nahrazení odečitatelné položky na dítě daňovým zvýhodněním proto vede k posílení progresivity daní z příjmů (s růstem příjmu roste daňová povinnost rychleji).

Poplatník může uplatnit daňový bonus maximálně 30 000 Kč ročně (2 500 Kč měsíčně). Nutnou podmínkou pro uplatnění daňového bonusu je ale příjem poplatníka ve výši šestinásobku minimální mzdy za zdaňovací období (§35c, odst. 4). **Toto „testové kritérium“ je pro účely analýzy nahrazeno polovinou minimální mzdy za měsíc.**

Daňový bonus je podle §4 odst. (1) písm. (zm), zákona o daních z příjmů, osvobozen od daně. Na základě toho a na základě §5 odst. (1) písm. (b), zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, **není daňový bonus považován za příjem pro účely stanovení rozhodného příjmu u dávek SSP.** Rovněž na základě §6 odst. (2), zákona č. 463/1991 Sb., o životním minimu, **není daňový bonus považován za příjem pro stanovení dávek sociální potřeby.**

Novelou zákona o daních z příjmů (č. 545/2005 Sb.) byly dále od 1.1.2006 nahrazeny některé odečitatelné položky slevou na dani. Pro účely této analýzy jde zejména o nahrazení odečitatelné položky na poplatníka ve výši 38 040 Kč ročně (3 170 Kč měsíčně) slevou na dani ve výši 7 200 Kč ročně (600 Kč měsíčně). Co se týče změny progresivity daně, platí to, co bylo popsáno výše v případě zavedení daňového zvýhodnění na vyživované dítě. Zde ovšem v případě „nevyčerpání“ celé daňové slevy nemůže poplatník uplatnit daňový bonus.

Změna sazeb daně

Novelou zákona o daních z příjmů (č. 545/2005 Sb.) byly od 1.1.2006 upraveny daňová pásma a sazby daně. Základní přehled ukazuje následující tabulka.

T a b u l k a 4 Sazby daně dle §16 zákona o daních z příjmů

	2003		2005		2006	
	sazba daně	ze základu	sazba daně	ze základu	sazba daně	ze základu
první pásmo	15 %	0 Kč	15 %	0 Kč	12 %	0 Kč
druhé pásmo	20 %	109 200 Kč	20 %	109 200 Kč	19 %	121 200 Kč
třetí pásmo	25 %	218 400 Kč	25 %	218 400 Kč	25 %	218 400 Kč
čtvrté pásmo	32 %	331 200 Kč	32 %	331 200 Kč	32 %	331 200 Kč

Zdroj: zákon 586/1992 Sb., o daních z příjmů

Společné zdanění manželů

Novelou zákona o daních z příjmů (č. 669/2004) bylo od 1.1.2005 umožněno společné zdanění manželů, kteří vyživují alespoň jedno dítě žijící s nimi v domácnosti. Při výpočtu vycházíme z toho, že všechny úplné rodiny s alespoň jedním dítětem splnily podmínky pro uplatnění společného zdanění manželů, a tudíž je i aplikují. **Přestože v realitě je společné zdanění manželů provedeno jednou ročně (v termínu podání daňového přiznání), v analýzách předpokládáme, že na příjmech domácnosti se tento institut projeví okamžitě (každý měsíc).**

1.6 Přehled základních ukazatelů dávkového systému v letech 2003-2006

Kromě pracovních příjmů může mít domácnost nárok i na sociální příjmy. Z hlediska pobídkovosti má smysl hodnotit ty sociální příjmy, u kterých jejich nárokovatelnost nebo jejich výše záleží na příjmovém testu. Pro účely této analýzy proto budou zvažovány následující sociální příjmy:

- dávky sociální péče, které doplňují nedostatečné příjmy domácnosti na úroveň životního minima⁴. Vývoj částek životního minima v čase uvádí následující tabulka,
- přídavek na dítě, sociální příplatek a příspěvek na bydlení (pravidelně se opakující dávky státní sociální podpory). U těchto dávek nedošlo ve sledovaném období k žádné změně, kterou by bylo potřeba zohlednit pro účely této analýzy. Výše dávek je zpravidla stanovena jako násobek životního minima na dítě nebo na domácnost.

T a b u l k a 5 Částky životního minima v Kč

	2003	2004	2005	2006
nařízení vlády číslo	333/2001 Sb.	333/2001 Sb.	664/2004 Sb.	505/2005 Sb.
NA OSOBU				
dítě do 6 let	1 690	1 690	1 720	1 750
dítě 6 až 10 let	1 890	1 890	1 920	1 950
dítě 10 až 15 let	2 230	2 230	2 270	2 310
dítě 15 až 26 let	2 450	2 450	2 490	2 530
ostatní občané	2 320	2 320	2 360	2 400
NA DOMÁCNOST				
jednotlivec	1 780	1 780	1 940	2 020
2 až 3 osoby	2 320	2 320	2 530	2 630
3 až 4 osoby	2 880	2 880	3 140	3 260
5 a více osob	3 230	3 230	3 520	3 660

Zdroj: příslušná vládní nařízení

Naopak není potřeba blíže analyzovat dopad příjmů ze sociálního pojištění, netestovaných příjmů státní sociální podpory a ostatních dávek sociální péče.

Příjmy ze sociálního pojištění (dávky důchodového a nemocenského pojištění a příspěvek v nezaměstnanosti) nahrazují pracovní příjem v případě ztráty pracovního příjmu (např. z důvodů stáří osoby, nemoci nebo nezaměstnanosti). Doba pobírání těchto dávek je většinou časově omezena. Negativní důsledky těchto dávek na pracovní aktivitu proto nejsou tak zásadní jako v případě dávek, které jsou vypláceny delší časové období a jejichž výše záleží na úrovni pracovních příjmů. I když, jak bylo popsáno výše, v případě příspěvku v nezaměstnanosti vytváří tato dávka větší stimuly k setrvání v nezaměstnanosti u osob s nižšími příjmy než u osob s vyššími příjmy⁵.

⁴ Dle MPSV (2006b): „Dávky z důvodů sociální potřeby doplňují nedostatečný příjem domácnosti **zpravidla do výše jejího životního minima**, a to na základě individuálního posouzení sociální a ekonomické situace (vč. majetkových poměrů). Mohou však být poskytovány i v nižší úrovni nebo naopak i nad úroveň životního minima.“. Vzhledem k jisté míře volnosti při poskytování těchto dávek je při analýze potřeba vycházet z jednotně stanovených pravidel. Předpokládáme proto, že domácnosti je nedostatečný příjem doplněn **přesně do výše jejího životního minima**.

⁵ Toto potvrzuje např. i Šetření o nemocnosti v malých organizacích (viz MPSV, 2005), kdy průměrné procento pracovní neschopnosti bylo negativně korelováno s vyšší měsíční hrubé mzdy. Pokud vyloučíme tezi, že osoba s nízkými příjmy je častěji nemocná, pak nemocenská vytváří větší stimuly k „onemocnění“ u osob s nízkými příjmy než u osob s vysokými příjmy. V této souvislosti ale musíme připomenout, že výše dávek nemocenského pojištění vytváří předpoklady k tomu, aby osoba s vyšším pracovním příjmem řešila svou krátkodobou pracovní neschopnost tím, že si vezme dovolenou.

V případě netestovaných dávek SSP jde většinou o příjmy, které jsou nahodilé a jsou vyplaceny jednorázově v případě, že nastane nějaká událost (např. porodné, pohřebné nebo příspěvek na školní pomůcky, který je ovšem testován). Jednou z pravidelně se opakujících, netestovaných dávek SSP je rodičovský příspěvek. Jeho vliv na pobídkovost ovšem v této zprávě není analyzován. Každopádně se změnami, které u rodičovského příspěvku proběhly v letech 2003-2005, potřeba této analýzy stoupá. Mezi nejdůležitější změny patří: zákon 453/2003 Sb., který novelizoval zákon o státní sociální podpoře, umožnil od počátku roku 2004 souběh rodičovského příspěvku a pracovních příjmů (do té doby nesměl čistý příjem z výdělečné činnosti přesáhnout 1,5 násobek částky na osobní potřeby rodiče) a podstatně navýšil úroveň rodičovského příspěvku (viz následující tabulka).

T a b u l k a 6 Výše rodičovského příspěvku

	2003	2004*	2005	2006**	2007**
rodičovský příspěvek	2552 Kč 1,1*ŽM rodiče	3573 Kč 1,54*ŽM osoby	3635 Kč 1,54*ŽM osoby	3696 Kč 1,54*ŽM osoby	7580 Kč 40 % AW***
jako % průměrné mzdy	15,1 %	19,8 %	19,1 %	cca 18,2 %	cca 34 %

Poznámky: * - do 30.4.2004 je rodičovský příspěvek stanoven jako 1,1 násobek ŽM dospělé osoby

** - odhad

*** - 40 % průměrné měsíční mzdy v nepodnikatelské sféře za kalendářní rok, který o 2 roky předchází kalendářnímu roku, v němž se rodičovský příspěvek poskytuje

Zdroj: zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů

2. Výsledky analýzy

V následující kapitole jsou popsány dopady jednotlivých změn pobídkovosti daňového a dávkového systému. Pro usnadnění analýzy a lepší prezentovatelnost výsledků je analýza rozdělena na tři části.

V první části je analyzován dopad změn, které byly provedeny mezi roky 2003 až 2005. Největší vliv v tomto období má: úprava částek životního minima, nahrazení odečitatelné položky na dítě daňovým zvýhodněním na vyživované dítě, zavedení společného zdanění manželů a růst pracovních příjmů.

Druhá část zprávy analyzuje dopad dílčích změn mezi roky 2005 a 2006. V této části je analyzován dopad těchto úprav: nahrazení odečitatelné položky na poplatníka slevou na dani, změnu daňových pásem a zvýšení částek životního minima. Pro větší vypovídací schopnost analýzy je v modelu pro rok 2006 nastaven pracovní příjem na úrovni roku 2005.

V poslední třetí části je ukázán dopad některých návrhů úprav daňově dávkového systému do roku 2009. Jednotlivé návrhy úprav vyplývají z analýz za roky 2003 až 2006.

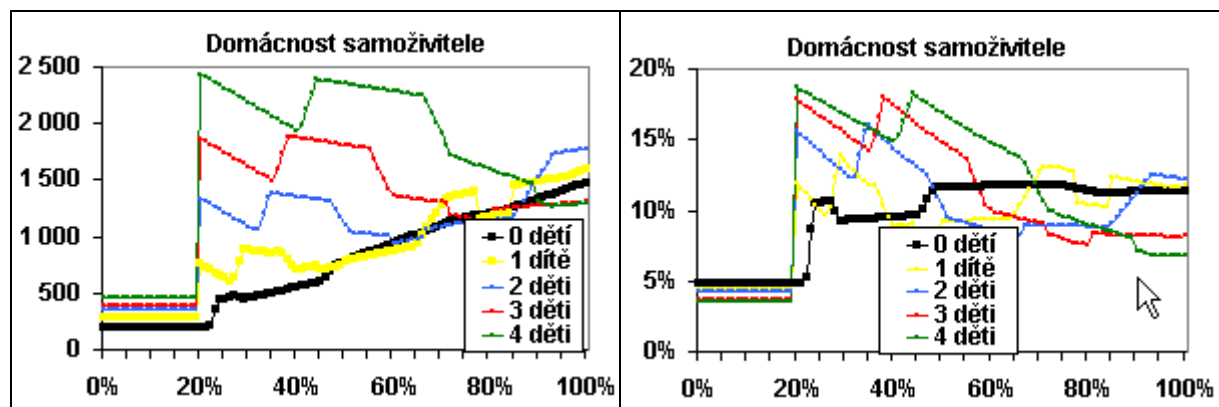
2.1 Změna pobídkovosti daní a sociálních dávek mezi roky 2003 až 2005

V této části budeme nejprve analyzovat dopad změn daňového a dávkového systému mezi lety 2003 a 2005 na čisté peněžní příjmy domácností. Následně bude analyzováno, jak tyto změny ovlivnily pobídkovost systémů.

Analýza změny čistých peněžních příjmů domácností

Následující grafy 1 a 2 ukazují změnu čistých peněžních příjmů sledovaných domácností. Na uvedené změně měly zásluhu jak růst pracovních příjmů, tak změny v daňovém a dávkovém systému.

Graf 1 Absolutní [Kč] a relativní [%] zvýšení čistých peněžních příjmů mezi roky 2003 a 2005 u domácnosti samoživitele s různým počtem dětí

Poznámka: Na ose x vyznačen hrubý příjem jako % AW, na ose y zvýšení čistých peněžních příjmů.
Zdroj: Vlastní výpočty

V případě domácnosti samoživitele se čisté peněžní příjmy mezi roky 2003 - 2005 zvýšily o 4 % - 19 %, v závislosti na příjmu domácnosti. Srovnávací základnu pro růst příjmů může tvořit domácnost jednotlivce (bez dětí), u které je růst čistých peněžních příjmů tvořen pouze růstem pracovních příjmů a z něj vyplývajících změn v daňových odvodech a příjmech z dávek. Nejnižší růst ČPP je u domácností s nejnižším příjmem, které jsou příjemci dávek sociální potřeby (doplatek do ŽM). U těchto domácností rostly ČPP v rozmezí 4 % - 5 %,

plně v závislosti na růstu životního minima, jehož růst byl pomalejší než změna pracovních příjmů (průměrné mzdy) ve sledovaném období.

V okamžiku, kdy pracovní příjem domácnosti je dostatečný na to, aby jí byl vyplácen daňový bonus (v modelech nastaveno na polovinu minimální mzdy), úroveň ČPP domácnosti prudce zvyšuje daňový bonus. U domácností s dětmi s pracovními příjmy v rozmezí 25 % - 60 % AW tak ČPP rostly nejrychleji a jako jediné převýšily růst ČPP domácnosti jednotlivce. Graf 1 přitom ukazuje, že „šíře“ této skupiny záleží na počtu dětí. Čím vším byl tento růst způsoben? Podle levé části grafu 3 se na tomto růstu podílela výhradně změna ve výši sociálních příjmů - daňový bonus na dítě. V roce 2003 samoživitel se dvěma dětmi do úrovně pracovních příjmů ve výši 48 % AW platil nulovou daň, v roce 2005 pak čerpá daňový bonus a daň začíná do veřejných rozpočtů odvádět od úrovně pracovních příjmů ve výši 60 % AW. Jelikož může být daňový bonus na dítě až 500 Kč za každé dítě, efekt zvýšení ČPP a jeho trvání záleží na počtu dětí.

Za povšimnutí stojí rovněž poměrně prudký pokles nárůstu ČPP v okamžiku, kdy pracovní příjem domácnosti roste za úroveň poloviny minimální mzdy (v případě domácnosti samoživitele se dvěma dětmi se jedná o pracovní příjem mezi 20% a 32% AW), který je způsoben současným poklesem daňového bonusu a dávek sociální potřeby. Dopad na domácnosti bude analyzován později.

V okamžiku, kdy se efekt daňových dopadů vyčerpá, je růst ČPP naopak pomalejší než v případě domácnosti jednotlivce. Důvodem pro to je pokles testovaných příjmů státní sociální podpory (přídavku na dítě, sociálního příplatku a příspěvku na bydlení). Zatímco ŽM domácnosti 1+2 se mezi roky 2003 a 2005 zvýšilo o 4,2 % (a ŽM na dítě jenom o 1,8 %), tak pracovní příjmy rostly o 12,5 %. Z částek ŽM jsou navíc odvozovány dávky SSP. Růst pracovních příjmů tak měl za následek snížení nároků na dávky SSP a pokles jejich výše.

T a b u l k a 7 Úroveň pracovních příjmů jako % AW, od kterých dochází ke snížení nebo odebrání některých sociálních dávek

	domácnost 1+2		domácnost 2+2 (první příjem na úrovni 67 % AW)	
	2003	2005	2003	2005
žádný doplatek do ŽM	35 %	32 %	-	-
zvýšený -> základní PD	67 %	60 %	17 %	8 %
žádný sociální příplatek	94 %	85 %	52 %	41 %
základní -> snížený PD	115 %	106 %	77 %	63 %
snížený -> žádný PD	205 %	191 %	187 %	164 %

Poznámka: PD – přídavek na dítě

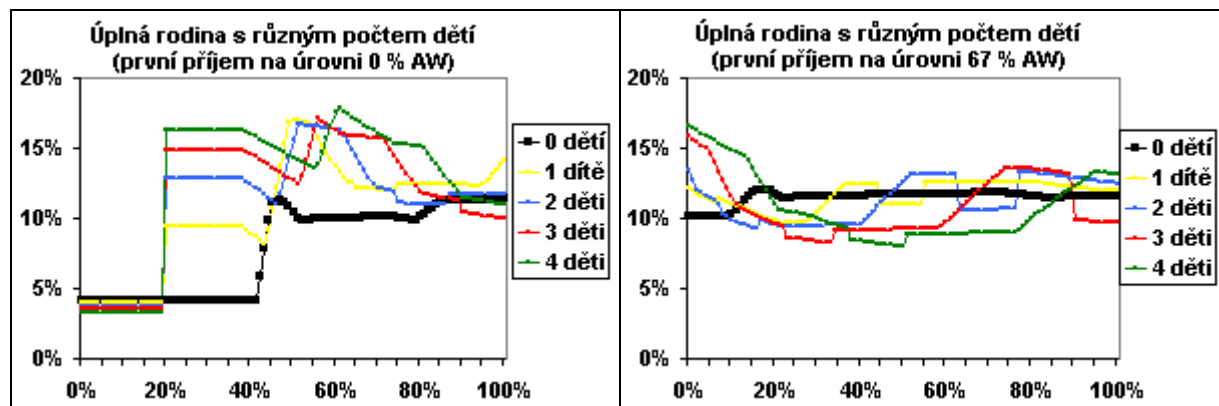
Zdroj: Vlastní výpočty

Tabulka 7 a levá část grafu 3 dokumentuje uvedené skutečnosti. Když se vyčerpá efekt dávek SSP (sociálního příplatku a příspěvku na bydlení), kopíruje růst ČPP pouze mzdový vývoj. Dílčí snížení růstu ČPP (jako je tomu např. u domácnosti 1+1 u příjmové úrovně mezi 78 % - 84 % AW v grafu 1 nebo u příjmové úrovně mezi 106 % - 115 % AW v tabulce č. 7) je dáno dřívějším snížením přídavku na dítě z úrovně základní výměry na sníženou výměru.

V případě úplné domácnosti záleží, jestli se sejdou dva pracovní příjmy nebo jenom jeden. Pokud mají pracovní příjem dvě dospělé osoby, pak růst ČPP zhruba kopíruje růst pracovních příjmů a u domácností s dětmi je podobný jako u domácnosti bez dětí (2+0). Pokud byly příjmy partnerů nižší (kolem 67 % AW nebo menší), opět se projevuje efekt nižších dávek SSP testovaných úrovní 1,6násobkem ŽM. Ukázkově toto opět dokumentuje tabulka 7 a graf 3. Pokud pracovní příjem jedné dospělé osoby byl na úrovni 100 % AW a

vyšší, domácnost již většinou nemá nárok na sociální příspěvek a příspěvek na bydlení (záleží na počtu dětí), a proto ji již nemůže negativně ovlivnit jejich pokles. Růst ČPP domácnosti proto těsněji než u jiných typů domácností kopíruje pouze růst pracovních příjmů.

G r a f 2 Relativní [%] zvýšení čistých peněžních příjmů mezi roky 2003 a 2005 u úplné domácnosti s různým počtem dětí

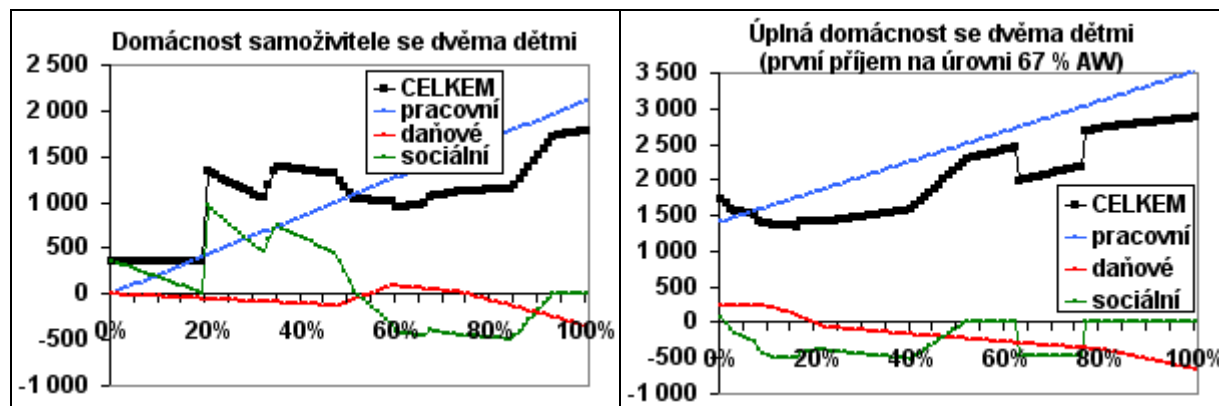

Poznámka: Na ose x vyznačen hrubý příjem druhé osoby v domácnosti jako % AW.

Zdroj: Vlastní výpočty

V případě úplné domácnosti pouze s jedním pracovním příjmem je situace do značné míry podobná jako u domácnosti samoživitele, nemá proto smysl opětovně rozebírat jednotlivé faktory, které ovlivňují růst ČPP této domácnosti.

G r a f 3 Dekompozice zvýšení čistých peněžních příjmů mezi roky 2003 a 2005 na příjmy „pracovní“, „daňové“ a „sociální“ u domácnosti s různým počtem dětí

Poznámka: Na ose x vyznačen hrubý příjem druhé osoby v domácnosti jako % AW, na ose y zvýšení čistých peněžních příjmů v Kč.

Pod „daňové příjmy“ je zařazena změna na zaplacené dani z příjmů fyzických osob mimo čerpání daňového bonusu. To je započítáno do příjmů sociálních. Výrazná změna ČPP začíná u domácnosti samoživitele na úrovni pracovních příjmů ve výši cca 20 % AW, což je „příjmový test“ (polovina minimální mzdy) pro čerpání daňového bonusu.

Zdroj: Vlastní výpočty

Z analýzy vyplynulo, že na změnu ČPP domácností měly největší vliv následující faktory (v pořadí podle důležitosti i když toto pořadí může být pro různé skupiny poplatníků odlišné): růst pracovních příjmů, nahrazení odečitatelné položky na dítě daňovým zvýhodněním a růst částek ŽM. Růst pracovních příjmů byl ovšem u některých domácností vykompenzován poklesem sociálních dávek, hlavně dávek SSP.

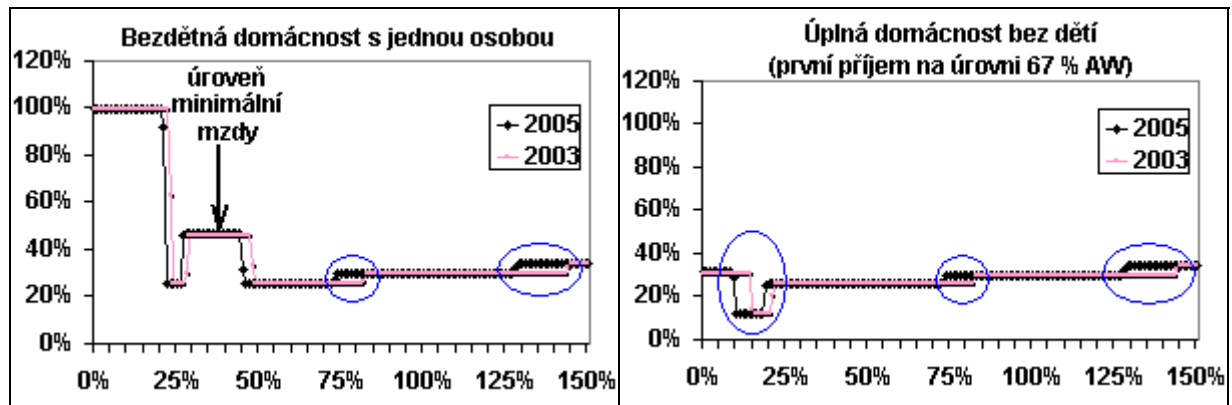
Analýza změny pobídkovosti daňového a dávkového systému mezi roky 2003 a 2005

V následující části se zaměříme na vývoj pobídkovosti k práci mezi roky 2003 a 2005. Předcházející analýza naznačila, že největší vliv zde bude mít zavedení daňového bonusu na dítě, růst pracovních příjmů a z toho vyplývající snížení dávek SSP. **Úplný přehled změn METR sazeb u analyzovaných domácností mezi roky 2003 až 2005 je uveden v příloze A.**

Graf 4 ukazuje mezní efektivní zdanění v případě růstu pracovních příjmů – METR(ep) - u bezdětných domácností. Podle něj je změna METR dána hlavně posunem poplatníka do vyšší daňové sazby. Zároveň je zřejmé, že k tomuto posunu dochází v roce 2005 dříve než v roce 2003, a to díky růstu pracovních příjmů a nulové indexaci daňových pásem.

Vlivem absence většiny sociálních příjmů (snad jen s výjimkou doplatků do životního minima a příspěvku na bydlení u nízkopříjmových domácností) dosahují sazby METR nízkých hodnot.

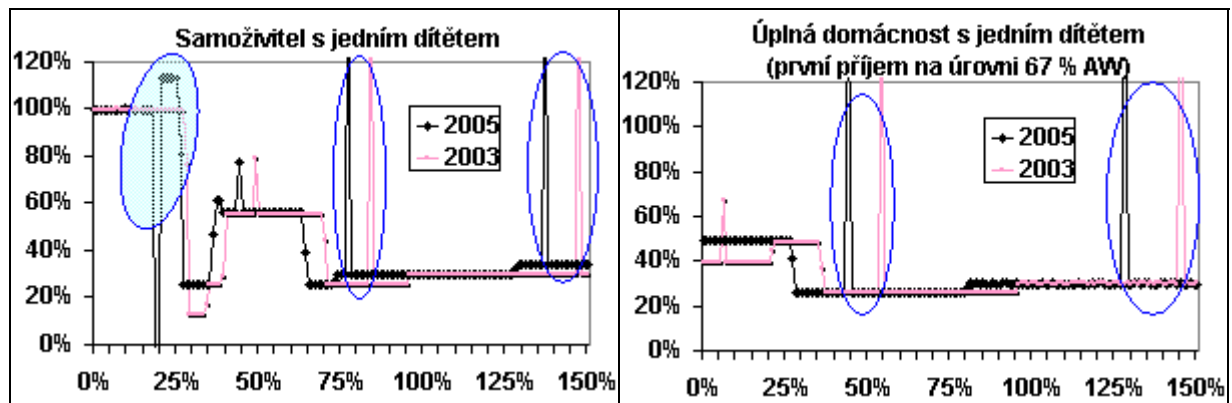
G r a f 4 METR(ep) pro domácnosti bez dětí mezi roky 2003 a 2005

Zdroj: vlastní výpočty

V následujícím grafu 5 je zachycena situace domácnosti s jedním dítětem. Oproti předcházejícímu grafu je největším rozdílem existence úrovně příjmů, kdy METR(ep) přesahuje 100 % hodnot. Toto je důsledkem konstrukce přídatku na dítě, který má 4 úrovně (zvýšený, základní, snížený a nulový přírůstek na dítě). V okamžiku, kdy pracovní příjem domácnosti nepatrně vzroste a podíl příjmů ku ŽM přesáhne sledovanou hranici, přírůstek na dítě se skokově sníží. To může mít za následek větší snížení sociálních příjmů, než bylo zvýšení příjmů pracovních.

G r a f 5 METR(ep) pro domácnosti s jedním dítětem mezi roky 2003 a 2005

Zdroj: vlastní výpočty

Vlivem rychlejšího růstu pracovních příjmů, než byl růst částek ŽM, dochází v roce 2005 k těmto situacím při nižších pracovních příjmech (pro srovnání viz tabulka 7), než tomu bylo v roce 2003. Úplná domácnost s prvním pracovním příjmem na úrovni 67 % AW navíc v roce 2005 již nemá nárok na zvýšený příspěvek na dítě, zatímco ještě v roce 2003 na něj nárok měla, pokud druhý pracovní příjem byl blízký nule.

Za pozornost stojí vliv daňového bonusu (na dítě) na sazby METR(ep). V okamžiku, kdy pracovní příjem domácnosti překročí polovinu minimální mzdy (šestinásobek minimální mzdy za rok), má domácnost nárok na „nevyčerpané“ daňové zvýhodnění ve formě daňového bonusu. Tato situace je v grafu znázorněna prudkým propadem METR(ep) sazby. Hodnota daňového bonusu není započítávána ani do výpočtu dávek SSP ani do výpočtu dávek sociální potřeby. **To má vytvářet motivaci k zapojení domácností na trhu práce.** Té je sice pracovní příjem sociálními dávkami stále dorovnáván na úroveň životního minima domácnosti, ale protože zde není počítáno s vyplaceným daňovým bonusem, ČPP domácnosti je o tento vyšší. Jak je vidět z grafu, **tato konstrukce daňového zvýhodnění na dítě ale při mírném růstu pracovních příjmů vytváří situace, kdy METR(ep) přesahuje 100 % hodnoty.** Při mírném růstu pracovních příjmů totiž roste hodnota daňové slevy na dítě a současně s tím klesá hodnota daňového bonusu. Protože příjmy jsou ale stále dorovnávány do hodnoty ŽM domácnosti, při klesající hodnotě daňového bonusu klesají rovněž ČPP. Ilustrativní příklad je uveden v tabulce 8.

T a b u l k a 8 Vliv daňového bonusu na ČPP domácnosti samoživitele s jedním dítětem

úroveň pracovních příjmů	SZP	daň před slevou	daňové zvýhodnění na dítě		sociální příjmy	čisté peněžní příjmy	čisté peněžní příjmy bez daňového bonusu
			sleva na dani	daňový bonus			
3500	-438	0	0	0	3 548	6 610	6 610
4000	-500	-50	50	450	3 110	7 060	6 610
4500	-563	-115	115	385	2 673	6 995	6 610
5000	-626	-181	181	319	2 236	6 929	6 610

Zdroj: Vlastní výpočty

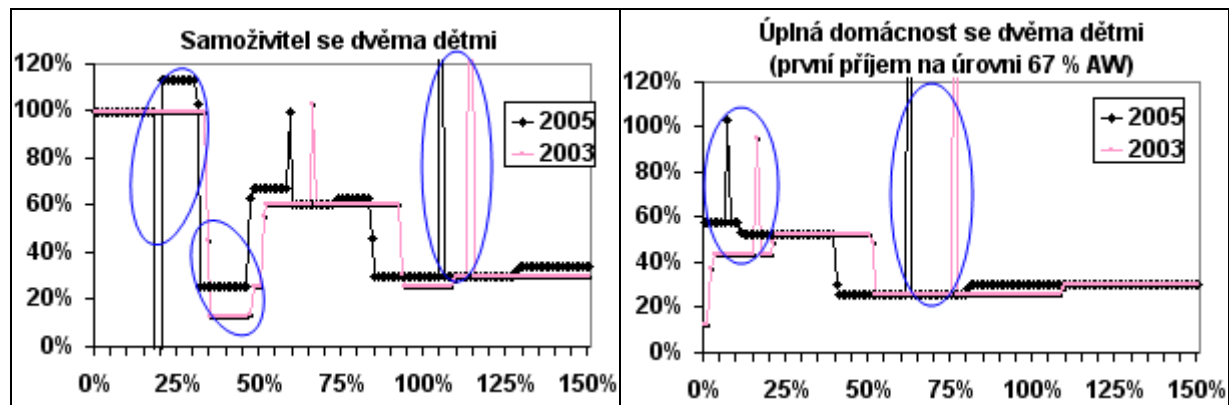
V případě domácnosti samoživitele s jedním dítětem došlo k relativnímu snížení úrovně příjmů, při kterých již nejsou vypláceny dávky sociální potřeby. Zatímco ještě v roce 2003 byly METR na úrovni 100 % u pracovních příjmů až 28 % AW, v roce 2005 to již bylo jenom 26 % AW. Po dosažení této úrovně pracovních příjmů následuje úzké pásmo (30 % až 39 % AW v roce 2003 a 28 % až 36 % v roce 2005), kdy sazba METR(ep) je determinována pouze sociálním pojistným a daní z příjmů. Jak uvidíme později, šířka tohoto pásma závisí na počtu dětí.

Zvláště pro rodiny samoživitelů s dětmi má velký význam, jestliže se snáze dostanou do pásma s nízkou efektivní sazbou daně. Živitel této rodiny tak může být více motivován vstoupit na trh práce na částečný pracovní úvazek. **Zatímco dříve se této domácnosti nevyplatilo vstoupit na trh práce, rychlejší růst hodnoty pracovních příjmů oproti ŽM způsobí pokles efektivních sazeb zdanění a živiteli se i při částečném pracovním úvazku vyplatí vstoupit na trh práce.** S rostoucí reálnou mzdou se navíc dá čekat, že tato hodnota, kdy se začíná „vyplácet pracovat“, se bude snižovat a poroste proto poptávka po práci na částečné pracovní úvazky.

Graf 6 ukazuje METR(ep) pro domácnost se dvěma dětmi. U domácnosti samoživitele se dvěma dětmi je situace podobná jako u samoživitele s jedním dítětem. Vlivem růstu pracovních příjmů a vlivem daňového bonusu na dítě (jeho vliv roste s počtem dětí) dochází opět k poklesu hodnoty pracovního příjmu nutného k překročení 100 % METR sazby. Zatímco v roce 2003 bylo k překročení potřeba pracovního příjmu nad 34 % AW, v roce 2005

musel být příjem nad 31 % AW. Jestliže u samoživitele s jedním dítětem došlo ke snížení této hodnoty o 2 % AW, u samoživitele se dvěma dětmi je to pokles o 3 %. Jak ukazují graf 7 a graf č. 8, největší vliv na tomto poklesu má růst hodnoty reálné mzdy.

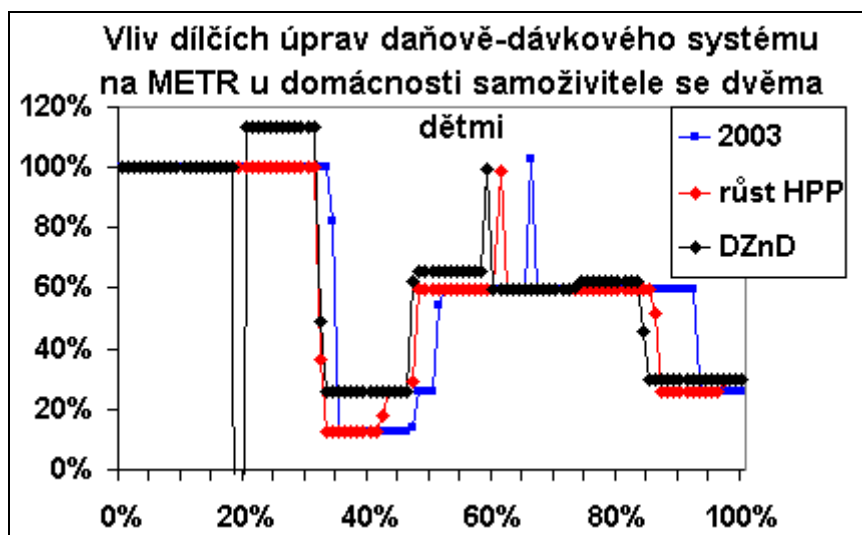
G r a f 6 METR(ep) pro domácnosti se dvěma dětmi mezi roky 2003 a 2005

Zdroj: vlastní výpočty

Graf 7 ukazuje, jaký vliv na sazby METR(ep) u domácnosti typu 1+2 má růst pracovních příjmů (% AW) a jaký vliv mělo nahrazení odečitatelné položky na dítě daňovým zvýhodněním na dítě. Zatímco vlivem rychlejšího růstu pracovních příjmů, než byl růst částek ŽM, došlo k „posunu“ křivky METR(ep) doleva, změna v daňové úlevě na děti znamenala hlavně částečnou změnu jejího průběhu. „Posun“ křivky doleva nastal až od úrovně příjmů kolem 50 % AW.

G r a f 7 Analýza vlivu růstu příjmů a změny odečitatelné položky na dítě na daňové zvýhodnění na sazby METR(ep) pro domácnost samoživitele se dvěma dětmi mezi roky 2003 a 2005

Poznámky: „2003“: pracovní příjmy a sociální systém nastaven na skutečnost roku 2003
 „růst HPP“: oproti „2003“ upraveny HPP a částky ŽM na úroveň roku 2005
 „DZnD“: oproti „růst HPP“ nahrazení odečitatelné položky na dítě daňovým zvýhodněním na dítě.

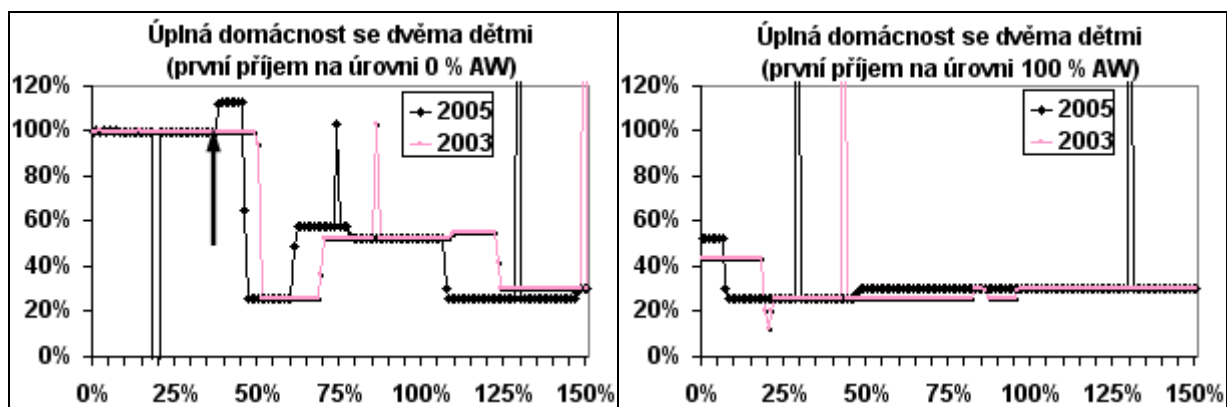
Zdroj: vlastní výpočty

Za zmínku opět stojí fakt, že vlivem daňového bonusu se mírně rozšířilo pásmo, kdy domácnost je vystavena sazbám METR(ep) vyšším než 100 %. Zatímco u domácnosti

samoživitele s jedním dítětem se vysoké efektivní sazby daně nacházely v pásmu 21 % až 27 % AW, u domácnosti samoživitele se dvěma dětmi je to 21 % až 32 % AW a u domácnosti samoživitele se čtyřmi dětmi je to již 21 % až 41 % AW.

Pouze nepatrně odlišná je situace úplné domácnosti se dvěma dětmi (2+2) s jedním příjmem (levá část grafu 8) nebo se dvěma příjmy, kdy první příjem je na úrovni průměrné mzdy (pravá část grafu 8). V případě jediného příjmu je domácnost dlouho vystavena METR sazbám ve výši 100 %. V roce 2003 to bylo až do úrovně pracovního příjmu 50 % AW, v roce 2005 potom 46 % AW (což se již blíží úrovni minimální mzdy - viz šipka).

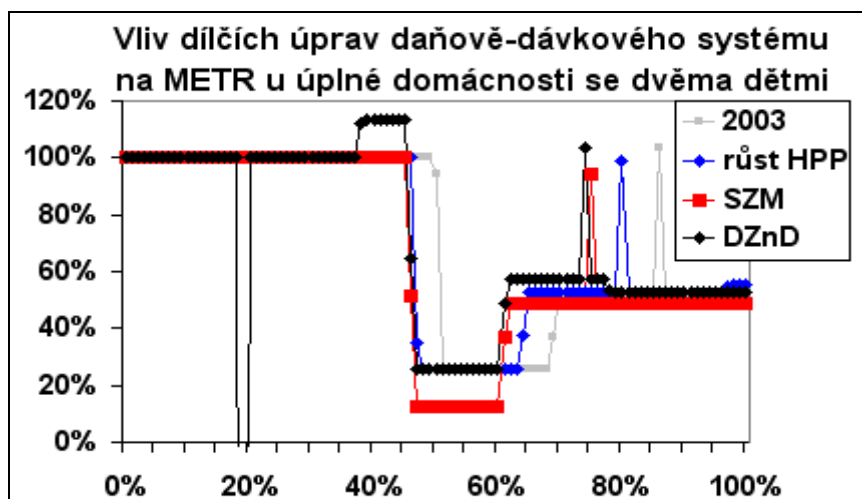
G r a f 8 METR(ep) pro úplnou domácnosti se dvěma dětmi s různými příjmy mezi roky 2003 a 2005

Zdroj: vlastní výpočty

Pokles nutného příjmu k překročení 100 % efektivního zdanění byl u úplné rodiny ještě rychlejší než u domácnosti samoživitele. Svou zásluhu na tom opět má růst pracovních příjmů a částečně i zavedení společného zdanění manželů. Dopad jednotlivých dílčích úprav je dobře vidět v grafu 9.

G r a f 9 Analýza vlivu dílčích úprav na METR(ep) u domácnosti se dvěma dětmi a jedním pracovním příjmem mezi roky 2003 a 2005

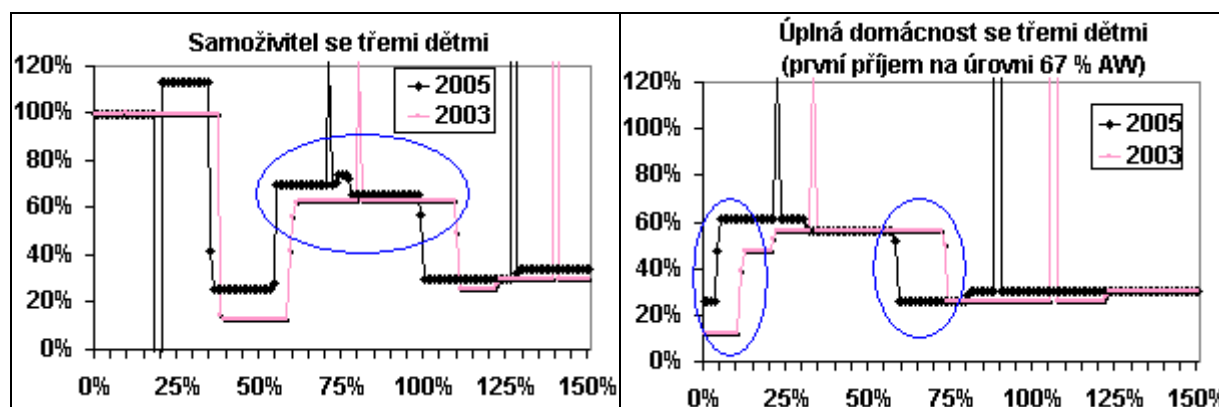

Poznámky: První příjem na úrovni 0 % AW, druhý příjem na ose x
 2003: pracovní příjmy a sociální systém nastaven na skutečnost roku 2003
 RŮST HPP: oproti „2003“ upraveny HPP a částky ŽM na úroveň roku 2005
 SZM: navíc k „RŮST HPP“ zavedeno společné zdanění manželů
 DZnD: navíc k „SZM“ nahrazena odečitatelná položka na dítě daňovým zvýhodněním na dítě.

Zdroj: vlastní výpočty

V případě domácností se třemi dětmi (viz graf 10) platí to, co již bylo napsáno dříve. U domácnosti samoživitele opět došlo ke zkrácení nutného příjmu k překonání 100 % METR(ep) sazeb. Se vzrůstajícím počtem dětí dochází taktéž „relativně dříve“ k poklesu výše příjmu na dítě. Zatímco ten byl v roce 2003 vyplácen v základní výši od 81 % AW, v roce 2005 stačilo již jen 72 % AW (u domácnosti 1+1 to bylo 50 % a 45 % AW).

G r a f 10 METR(ep) pro domácnosti se třemi dětmi mezi roky 2003 a 2005

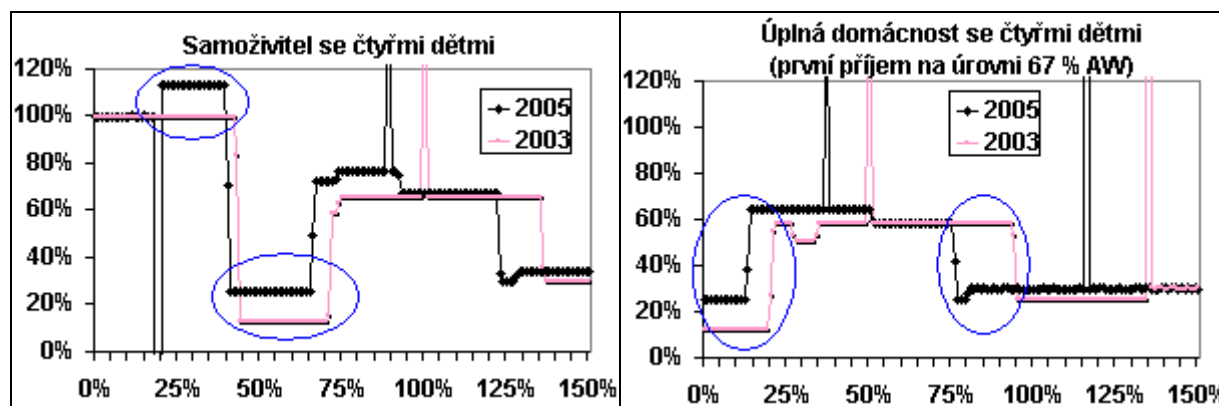

Zdroj: vlastní výpočty

Dosud při analýze nebyla věnována pozornost situaci, kdy domácnost sice není vystavena efektivním daňovým sazbám 100 % nebo vyšším, ale ty jsou přesto tak vysoké, že domácnost je může vyhodnotit jako výrazný faktor odrazující od zvyšování pracovního příjmu. U samoživitele se třemi dětmi jde v roce 2003 o úroveň pracovního příjmu mezi 60 % až 111% AW (šíře 52 % AW). V této příjmové úrovni je postupně snižován sociální příspěvek a příspěvek na bydlení. To spolu s daňovým systémem vytváří efektivní zdanění přes 60%. V roce 2005 se toto příjmové pásmo, kdy jsou sazby METR(ep) vyšší než 60 %, mírně „zkrátilo“ a „posunulo“ na hodnoty 55 % až 100 % AW (šíře 46 % AW). Je přitom otázkou, jestli i přes relativní zúžení **nezasahuje v roce 2005 toto pásmo více domácností**, než tomu bylo v roce 2003 a jestli **nezasahuje domácnosti, které vnímají vysoké efektivní zdanění citlivěji** (ve smyslu větší pravděpodobnosti odrazení od práce).

Pro domácnost samoživitele se čtyřmi dětmi platí to, co bylo napsáno výše u domácností s nižším počtem dětí. Za pozornost stojí, jak již bylo naznačeno dříve, poměrně široká příjmová pásma, kdy se METR(ep) pohybuje nad 100 % nebo kdy naopak dosahuje hodnoty 12,5 % (2003), respektive hodnoty 25,6 % (2005). Ovšem poměrně široké je též příjmové pásmo s METR(ep) kolem 65 %.

G r a f 11 METR(ep) pro domácnosti se čtyřmi dětmi mezi roky 2003 a 2005

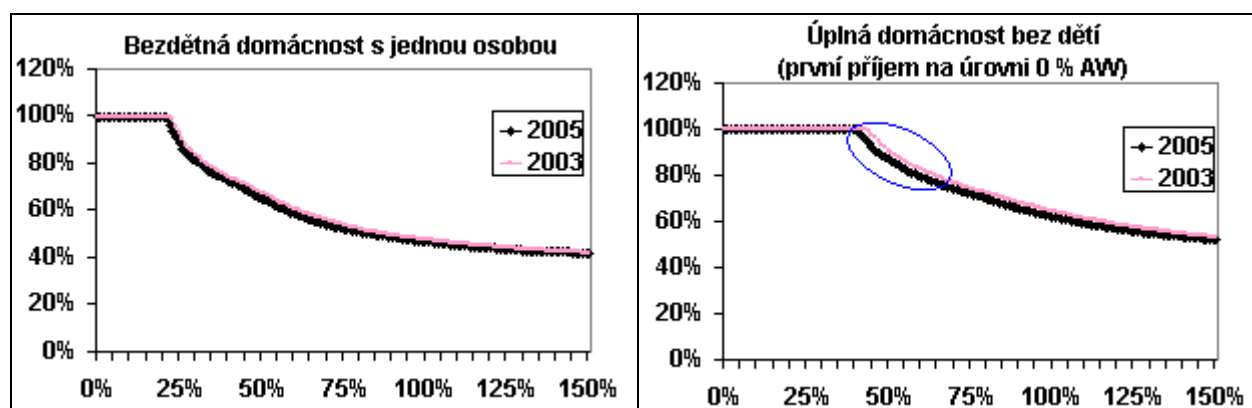

Zdroj: vlastní výpočty

Jaké jsou vlastně finanční stimuly **domácnosti bez dětí** vstoupit na trh práce po období pracovní neaktivity? Toto lze hodnotit pomocí proměnné METR(in), která nepřímo ukazuje, jaký je nárůst čistých peněžních příjmů domácnosti, pokud jí přibude jeden pracovní příjem. Např. graf 12 ukazuje, že pokud se v úplné domácnosti (2+0) rozhodl v roce 2005 jedinec vstoupit na trh práce za mzdu 50 % AW, tak byl „efektivně zdaněn“ 87 % (za předpokladu, že pracovní příjem jeho partnera - první příjem - byl 0 % AW). Tato hodnota znamená, že čistý přínos této pracovní aktivity byl v roce 2005 jenom 13 % jeho hrubého pracovního příjmu, zbylých 87 % bylo „odebráno“ formou zaplacených daní a snížením sociálních příjmů. V roce 2003 bylo efektivní zdanění 91 %.

Graf 12 ukazuje, jaký byl dopad daňových a dávkových změn na sazby METR(in) mezi roky 2003 a 2005. Pro jednočlennou domácnost neměly změny dopad, který by byl zaznamenán posunem křivek METR(in) v uvedených letech. Graf přesto naznačuje, že jednočlenná domácnost je vystavena nepatrně nižším sazbám daně při stejné úrovni pracovního příjmu. V případě dvoučlenné domácnosti s jedním příjmem je relativní snížení METR(in) pozorovatelné pro úroveň pracovních příjmů 41 % až 71 % AW. K tomuto snížení došlo vlivem rychlejšího růstu pracovních příjmů, než byl růst ŽM. Podle našeho názoru však tato změna neměla žádný, nebo pouze nepatrný vliv na rozhodování domácností o vstupu na trh práce.

G r a f 12 METR (in) pro domácnosti bez dětí mezi roky 2003 a 2005

Zdroj: vlastní výpočty

Následující graf 13 analyzuje změny METR(in) sazeb mezi roky 2003 a 2005 pro **domácnosti samoživitele s dětmi**. Z grafu jasně plyne snížení METR(in) sazeb v roce 2005 v případě pracovních příjmů kolem minimální mzdy, v některých případech je snížení docela razantní (ze 100 % pod 80 % hodnoty). Toto snížení je dáno růstem hodnoty pracovních příjmů.

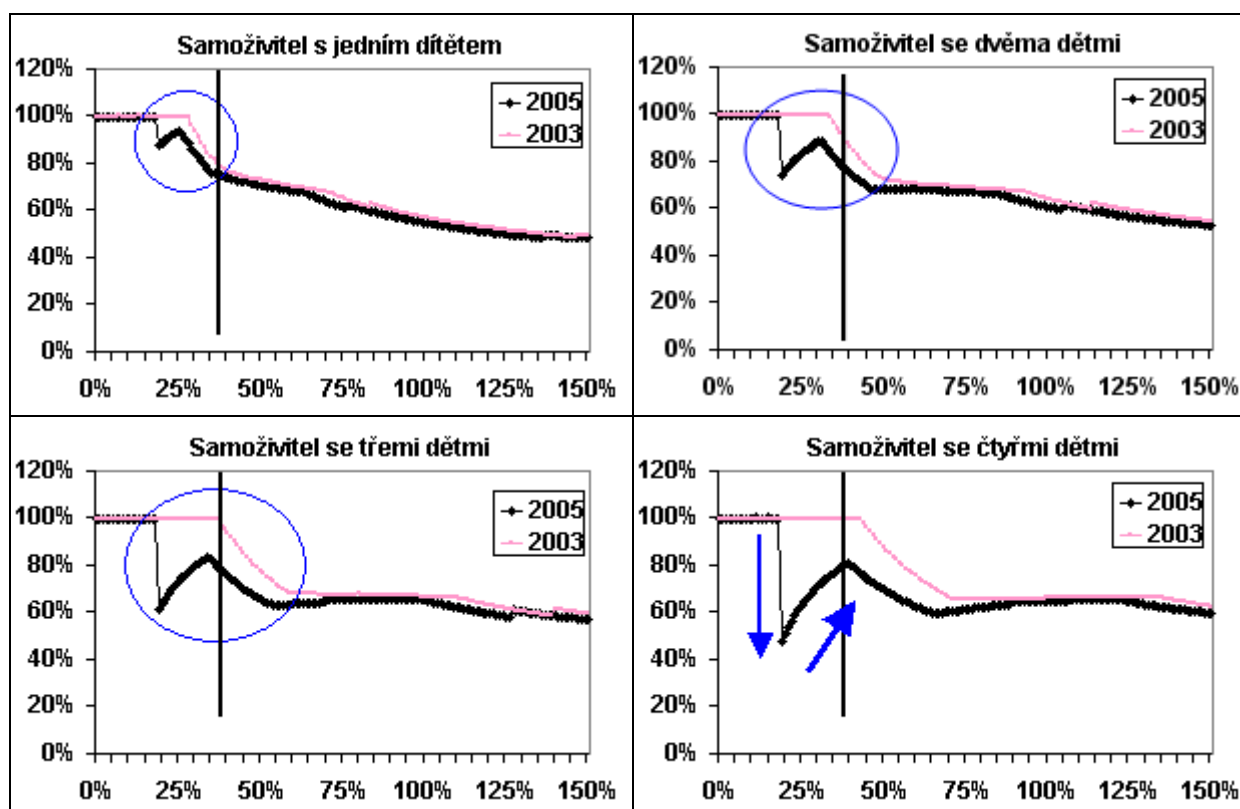
Největší změnou je ovšem dopad zavedení daňového bonusu. Jak ukazuje graf, dopad je o to větší, čím má domácnost více dětí (neboli, tím větší je hodnota daňového bonusu). V okamžiku, kdy pracovní příjem domácnosti je větší než polovina minimální mzdy (minimální mzda v grafu naznačena svislou přímkou), domácnost čerpá daňový bonus, který není započítáván do příjmů pro nárok dávek SSP a dávek sociální potřeby. Jak již ale bylo ukázáno dříve, pokud hodnota pracovního příjmu je nepatrně vyšší než testové kritérium pro daňový bonus, ČPP domácnosti klesají, METR(ep) přesahuje 100 % hodnoty a METR(in) prudce roste. Pro domácnost je finančně nevýhodné nacházet se v tomto příjmovém pásmu, protože nejvyšší ČPP dosahuje v okamžiku, kdy získává nárok na daňový bonus.

Při úrovni pracovního příjmu, kdy domácnost ztrácí nárok na dávky sociální potřeby, dosahuje křivka METR(in) svého lokálního maxima a od tohoto bodu opět prudce klesá. Zde lze dobře pozorovat pokles METR(in) sazeb v roce 2005 oproti roku 2003.

Tato změna může stimulovat samoživitele ke vstupu na trh práce, např. i na částečný úvazek. Předchozí analýzy přitom ukázaly, že větší vliv na snížení METR sazeb měl rychlejší růst mezd, než růst životního minima. Pokud reálná mzda poroste stabilně i v příštích letech, dá se očekávat další pokles METR(in) sazeb v příjmovém pásmu kolem minimální mzdy. V případě nízkokvalifikovaných zaměstnanců může mít pozitivní vliv taktéž růst úrovně minimální mzdy.

Pokud opustíme dosud sledovaný mzdový interval nízkých mezd, můžeme konstatovat, že sazby METR(in) zůstaly v roce 2005 podobné, jako byly v roce 2003. Je to způsobeno mj. snížením sociálního příplatku a příspěvku na bydlení. Jako na negativum též můžeme nahlížet na skutečnost, že METR(in) sazby se u sledovaných domácností téměř nedostávají pod hodnotu 60 %.

G r a f 13 METR(in) pro domácnost samoživitele mezi roky 2003 a 2005

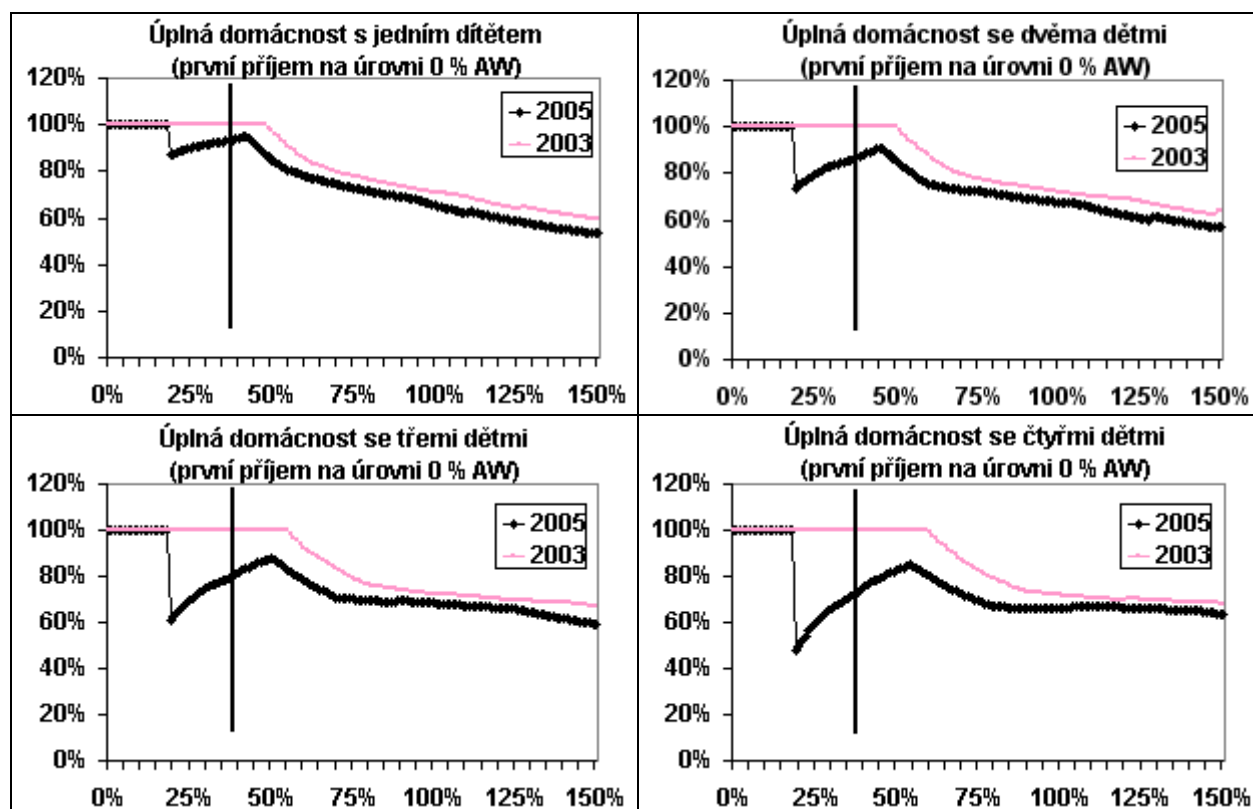
Poznámka: v grafu je naznačena úroveň minimální mzdy
Zdroj: vlastní výpočty

Následující graf 14 ukazuje změnu METR(in) pro **úplné domácnosti s dětmi**. Protože v úplné domácnosti se mohou sejít pracovní příjmy dva (navíc v různé kombinaci), je zajímavé nejprve analyzovat situaci, kdy v domácnosti je jenom jeden pracovní příjem (označený jako druhý, první příjem proto na úrovni 0 % AW). Z grafu vyplývá, že v těchto domácnostech je situace do značné míry podobná domácnostem samoživitelů (dospělá osoba bez pracovního příjmu má na čistý peněžní příjem rodiny podobný vliv jako vyživované dítě). I v případě úplných domácností proto můžeme pozorovat vliv daňového bonusu a pokles METR(in) sazby, ale ten se dostaví až s nepatrně vyšším příjmem (dospělá osoba bez příjmu zvyšuje domácnosti ŽM, ale „nepřináší“ testované sociální dávky).

Zatímco domácnosti samoživitelů čelily v roce 2003 i 2005 stejným METR(in) sazbám při potenciálním příjmu okolo průměrné mzdy, úplné domácnosti zaznamenaly pokles METR(in) sazeb v celém příjmovém spektru. U nízkopříjmových domácností mělo největší

vliv nahrazení odečitatelné položky na dítě daňovým zvýhodněním na dítě. U domácností s mírně podprůměrnou až nadprůměrnou mzdou to pak bylo zavedení společného zdanění manželů, v jehož důsledku úplné domácnosti s dětmi mohou počínaje rokem 2005 platit významně nižší daně.

Graf 14 METR(in) pro úplnou domácnost s jedním pracovním příjmem mezi roky 2003 a 2005

Poznámky: v grafu je naznačena úroveň minimální mzdy
Zdroj: vlastní výpočty

Při uplatnění společného zdanění manželů je společný základ daně rozdělen na dvě poloviny, což může vytvářet celou řadu zajímavých situací pro výpočet METR(in) sazeb. Naznačme si dvě takové situace na příkladu úplné domácnosti s jedním dítětem (2+1), kde první osoba má příjem na úrovni 100 % AW. Pokud je v této domácnosti pouze jeden pracovní příjem, tak v roce 2003 zaplatí měsíčně na dani asi 1 480 Kč a mezní příjem je zdaňován 20% sazbou daně. V roce 2005 zaplatí měsíčně na dani asi 1 050 Kč⁶ a mezní příjem je zdaňován 15%. To všechno u této domácnosti vede jak k poklesu METR(ep), tak METR(in) sazeb.

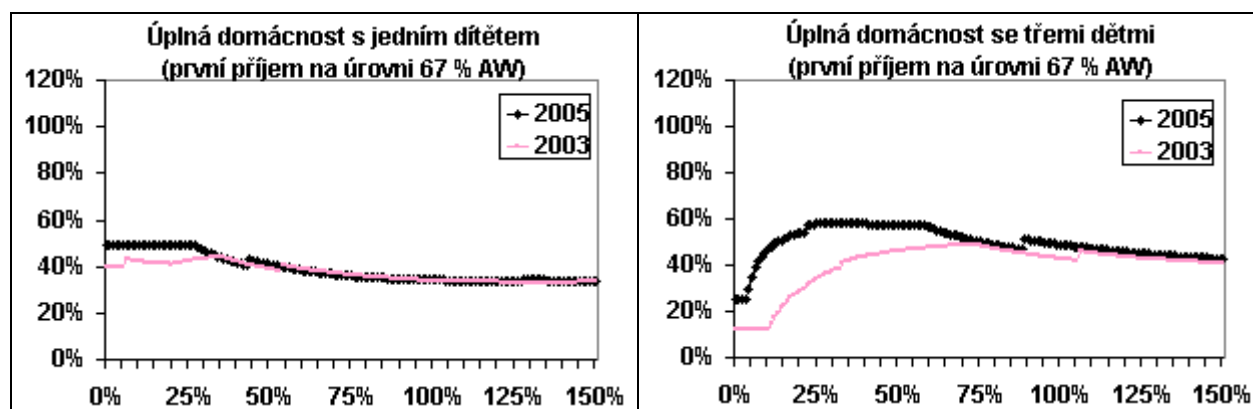
Jiná situace ovšem nastane, pokud se v této domácnosti rozhodne partner pracovat a **domácnost tak bude mít dva pracovní příjmy**. Předpokládejme, že druhý pracovní příjem je na úrovni 67 % AW. V roce 2003 oba dva partneři zaplatili celkovou daň 2 490 Kč za měsíc a druhý pracovní příjem byl zdaňován mezní sazbou 15 %. Protože v roce 2005 uplatní společné zdanění manželů, tak zaplatí měsíční celkovou daň 2 880 Kč a druhý pracovní příjem je již zdaňován mezní sazbou daně 20 %, protože mu základ daně „zvyšuje“ jeho

⁶ Ovlivněno též nahrazením odečitatelné položky na dítě daňovým zvýhodněním na dítě, „čistý efekt“ této změny je asi 110 Kč.

partner s vyšším příjmem. Pokud by společné zdanění neuplatnili, byl by sice druhý pracovní příjem zdaňován mezní sazbou 15 %, ale na dani by společně zaplatili asi 2 940 Kč. Opět, tyto skutečnosti mají vliv jak na sazby METR(ep), tak METR(in).

Dopad dvou pracovních příjmů na sazby METR(in) ukazuje graf 15. Mírný posun křivek směrem nahoru je dán jednak vlivem společného zdanění manželů, ale hlavně pak (viditelné v pravé části grafu) růstem pracovních příjmů mezi roky 2003 a 2005. Zatímco v roce 2003 při vstupu druhého partnera na trh práce byl sociální příspěvek snižován od 12 % AW do 74 % AW (nulový sociální příspěvek), v roce 2005 to bylo od 5 % AW do 59 % AW. Tato situace je též dobře viditelná na pravé části grafu 10.

Graf 15 METR (in) pro úplnou domácnost se dvěma pracovními příjmy mezi roky 2003 a 2005

Zdroj: vlastní výpočty

Dílčí závěry

K průběhu křivek METR(ep) a METR (in). Na výši efektivního zdanění má vliv několik faktorů: počet a velikost pracovních příjmů v domácnosti a výše životního minima, která je dána hlavně počtem dětí v domácnosti. U domácnosti samoživitele a úplné domácnosti pouze s jedním pracovním příjmem můžeme rozlišit následující fáze (pásma pracovních příjmů) efektivního zdanění:

1. Pokud je pracovní příjem na nízké úrovni (nižší než polovina minimální mzdy), domácnost čerpá dávky sociální péče (potřebnosti). Dílčí zvýšení pracovních příjmů se projeví poklesem těchto dávek, METR sazby proto dosahují 100 % a z hlediska celkových příjmů rodiny se dospělým osobám v domácnosti nevyplatí, aby vstupovaly na trh práce. Pokud domácnost nemá děti, vysoké efektivní zdanění trvá, i když pracovní příjem domácnosti překročí polovinu minimální mzdy.
2. V případě domácností s dětmi v okamžiku, kdy pracovní příjem domácnosti přesáhne polovinu minimální mzdy, má domácnost od roku 2005 nárok na daňový bonus, který jednorázově zvýší ČPP domácnosti a prudce sníží METR sazby. S dalším růstem pracovních příjmů ale dochází k vyčerpávání daňového bonusu a ke snižování dávek sociální potřebnosti, v důsledku čehož přesahuje METR(ep) sazba 100 % a METR(in) prudce roste. Pro domácnost není výhodné se nacházet v tomto příjmovém pásmu, neboť v něm s růstem pracovních příjmů dochází k poklesu ČPP. Čím vyšší má domácnost ŽM, tím „delší“ je toto pásmo. Další dítě nebo partner bez pracovních příjmů toto pásmo prodlužují.
3. V okamžiku, kdy domácnost již nemá nárok na dávky sociální potřebnosti, ale kdy pracovní příjmy spolu s přídatkem na dítě nedosahují úrovně ŽM, jsou dávky SSP (sociální příspěvek a příspěvek na bydlení) vypláceny v maximální výši. Dílčí zvýšení

pracovních příjmů se za této situace projeví pouze zvýšením daňových odvodů (sociální a zdravotní pojistné a případně daň z příjmů), případně snížením daňového bonusu. Sazby METR(ep) dosahují svých nejnižších hodnot a pokles sazeb METR(in) je nejrychlejší. Pokud se domácnost nachází v této situaci, efektivní zdanění ovlivňuje minimálně ochotu zvyšovat pracovní příjmy. Otázkou ovšem je, s jakou pravděpodobností se v této příjmové situaci domácnost nachází, když sazby METR(in) se nezdá pohybuje nad 80 %. Opět platí, čím vyšší má domácnost ŽM, tím „delší“ je toto pásmo.

4. Další zvýšení pracovních příjmů má za následek, že domácnost již nemá nárok na sociální příplatek a příspěvek na bydlení v plné výši. Zvýšení pracovních příjmů proto vede nejen ke zvýšení daňových odvodů, ale i ke snížení testovaných dávek SSP. To dohromady způsobí, že sazba METR(ep) převyšuje 60 % a hodnota METR(in) klesá pouze zvolna nebo stagnuje. Pro domácnost je opět poměrně nevýhodné se v tomto příjmovém pásmu vyskytovat, protože zvýšení pracovních příjmů má pouze malý dopad na její ČPP. Opět platí, čím vyšší má domácnost ŽM, tím „delší“ je toto pásmo.
5. Jestliže jsou pracovní příjmy domácnosti ve výši, kdy ze sociálních příjmů má nárok pouze na příspěvek na dítě, sazbu METR(ep) ovlivňují pouze odvody daňové povahy. Sazby METR(in) se snižují a konvergují k hodnotám METR(ep). Výjimkou z nízkých sazeb METR(ep) je situace, kdy rozhodný příjem domácnosti překročí 1,8násobek nebo 3,0násobek ŽM domácnosti, kdy se skokově snižuje výše příspěvků na děti. Sazba METR(ep) v těchto situacích převyšuje 100 %.

Výše jsme popsali několik typických fází efektivního zdanění u domácnosti jednotlivce nebo úplné domácnosti s jedním příjmem. U úplné domácnosti se dvěma příjmy jsou tyto fáze podobné. Domácnost se ovšem nenachází v první a druhé fázi a podle výše prvního pracovního příjmu a výše ŽM se nemusí nacházet ani ve fázi třetí.

Skutečnosti, které z analýzy vyplynuly. Na základě výše provedené analýzy můžeme učinit následující závěry:

1. Velký vliv na změny METR sazeb měl mezi roky 2003 a 2005 mzdový vývoj. V uvedeném období došlo k růstu reálné mzdy, a proto se u sledovaných domácností snižovala úroveň pracovního příjmu (jako % AW) nutná k tomu, aby domácnost překročila své ŽM a nebyla závislá na dávkách sociální potřebnosti (doplatek do ŽM). Rovněž se proto snížila i úroveň příjmu, při kterém již domácnost nemá nárok na sociální příplatek a příspěvek na bydlení. Toto bylo pozorováno zvláště u domácností, které mají vyšší hodnotu ŽM (více dětí). Pokud i v příštích letech poroste reálná mzda, u modelových domácností by to indikovalo výrazný pokles dávek sociální potřebnosti a testovaných dávek SSP. Testované dávky SSP se z tohoto pohledu chovají jako jiný druh dávek sociální potřebnosti.
2. Analýza naznačila velký vliv nahrazení odečitatelné položky na dítě daňovým zvýhodněním na dítě. Toto nahrazení mělo velký dopad na domácnosti s pracovními příjmy mezi polovinou minimální mzdy a hodnotou ŽM. U těchto domácností došlo vlivem daňového bonusu k jednorázovému zvýšení ČPP. S růstem pracovního příjmu ale může paradoxně docházet ke snižování ČPP. Daňový bonus tak sice motivuje ke vstupu na trh práce ty domácnosti, které dosud neměly pracovní příjem, ale vytváří past, kdy domácnost není motivována zvýšit své příjmy nad vyžadovanou hranici (šestinásobek minimální mzdy za rok). Analýzy naznačily, že zavedení daňového zvýhodnění na dítě má také dopad na snížení nároků na dávky SSP u domácností s vyššími než podprůměrnými příjmy. Daňový bonus by pravděpodobně mohl mít větší dopad, kdyby jeho hodnota byla započítávána do nároku na dávky SSP a sociální potřebnosti. V tom okamžiku ale ztrácí příjmový test (alespoň šestinásobek minimální mzdy za rok) jakékoliv opodstatnění.
3. Finanční podpora rodinám s dětmi je dnes do značné míry roztříštěna, jednotlivé nástroje mohou působit proti sobě. Domácnost s dětmi má nárok na tři (!) testované (!) příjmy

sociální povahy na děti: sociální příplatek, přídavek na dítě a daňové zvýhodnění na dítě (daňový bonus). Zrušením příjmového testu u daňového bonusu by se sice rozšířil okruh jeho příjemců a objem takto vyplacených dávek, ale stejně by i poklesl objem vyplacených dávek sociální potřebnosti.

4. Společné zdanění manželů většinou zvýšilo u domácností ČPP. To vedlo ke snížení mezních sazeb daně v případě, že domácnost má pouze jeden pracovní příjem. SZM ovšem může působit demotivačně v případě vstupu druhého partnera na trh práce, protože jeho daňová sazba je nově determinována pracovním příjmem prvního partnera.
5. Mezi roky 2003 a 2005 se nijak nezměnila konstrukce sociálního příplatku a příspěvku na bydlení. Pokud rozhodný příjem domácnosti je mezi 1,0 až 1,6 násobkem ŽM domácnosti, tak růst pracovního příjmu má za následek významný pokles výše uvedených dávek. V této situaci se úroveň efektivního zdanění pohybuje mezi 60 a 70 %, což se mnoha domácnostem může jevit jako nemotivující ke zvyšování svého pracovního příjmu.
6. Obdobná situace je i u přídavku na dítě, kde v okamžiku, kdy rozhodný příjem dosáhne 1,8 nebo 3,0 násobku ŽM domácnosti, dochází ke skokovému snížení velikosti dávky. Efektivní zdanění v těchto mezních situacích pak převyšuje 100 %. Oproti předcházející situaci se ovšem nedomníváme, že domácnosti „optimalizují“ úroveň svých pracovních příjmů s ohledem na potenciální výši přídavku na dítě.

2.2 Změna pobídkovosti daní a sociálních dávek mezi roky 2005 a 2006

Následující část studie se věnuje dopadu dílčích změn daňového a dávkového systému na zkoumané domácnosti. Z předcházející části vyplynulo, že pobídkovost k práci může být nízká hlavně u domácností, kde se nachází pouze jeden pracovní příjem nebo kde druhý pracovní příjem je nízký. Z tohoto důvodu bude dále analýza prováděna hlavně na domácnostech, které jsou specifikovány v tabulce 9. **Úplný přehled změny pobídkovosti daňového a dávkového systému mezi roky 2005 a 2006 je potom uveden v příloze B.**

T a b u l k a 9 Typy dále sledovaných rodin

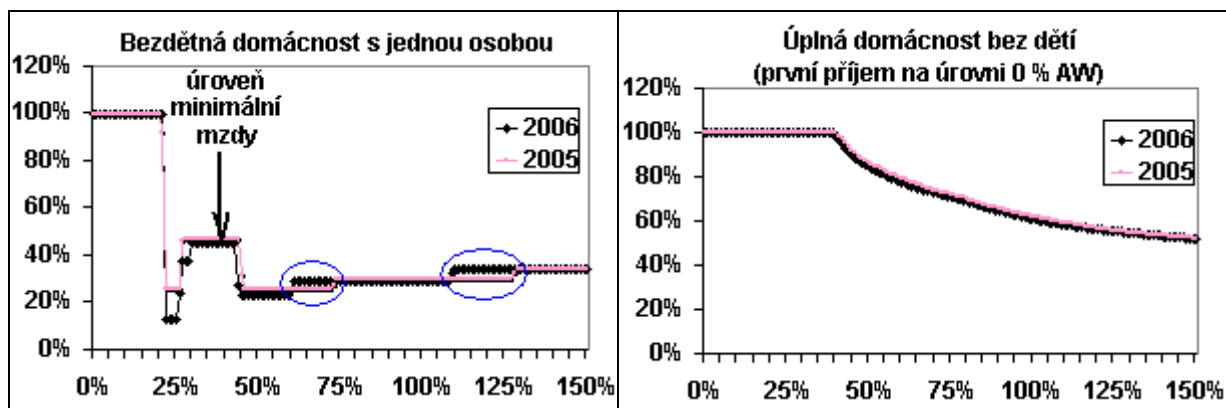
úroveň příjmu prvního partnera u úplné rodiny		
0 %	1+0	2+0
0 %	1+1	1+2
0 %	2+2	2+3
67 %	2+2	2+3

Úplný přehled změn daňového a dávkového systému mezi roky 2005 a 2006 byl uveden v první kapitole této studie. Dále jsou jenom stručně rekapitulovány ty změny, jejichž dopad bude analyzován v této části studie. Ze změn daňového systému se jedná o: nahrazení odečitatelné položky na dospělého ve výši 38 040 Kč za rok daňovou slevou ve výši 7 200 Kč za rok a úpravu procentních sazeb zdanění. První pásmo bylo prodlouženo z 109 200 Kč za rok na 121 200 Kč za rok a procentní sazba byla snížena z 15 % na 12 %. U druhého daňového pásma došlo k poklesu sazby z 20 % na 19 %. V případě sociálního systému došlo k valorizaci částek životního minima. Tato úprava má vliv jak na výši dávek sociální potřebnosti, tak na dávky SSP.

Předcházející analýza ukázala dopad růstu průměrné mzdy mezi roky 2003 a 2005 na ukazatele METR(ep) a METR(in). Protože v současné době informace o hodnotě průměrné mzdy za rok 2006 není známa a zároveň abychom v další analýze vyloučili dopady jejího růstu, bude ve výpočtech za rok 2006 použita průměrná mzda roku 2005. Dojde tím k „odfiltrování“ vlivu růstu pracovních příjmů a posuny METR křivek budou ovlivněny pouze změnami daňovědávkového systému

Následující graf 16 ukazuje změnu METR(ep) sazeb mezi roky 2005 a 2006 pro domácnosti bez dětí. Vyplývá z něj, že u tohoto typu domácností neměly změny daňového a dávkového systému žádný výrazný dopad na průběh křivek. U jednočlenné domácnosti si lze všimnout, že nahrazení odečitatelné položky na poplatníka slevou na dani znamená, že poplatník se v roce 2006 dostane dříve do vyššího pásma daně, i když celková daň je nižší.

G r a f 16 METR(ep) pro domácnosti bez dětí mezi roky 2005 a 2006

Zdroj: vlastní výpočty

Dřívější posun do vyššího daňového pásma můžeme pozorovat i u dalších domácností. V případě domácností s dětmi s nízkým pracovním příjmem (viz graf 17) vidíme, že tam, kde poplatník díky konstrukci daňového bonusu dosahoval vysokých METR(ep) sazeb, došlo k jejich opětovnému „snížení“ na hodnotu 100 %.

K této změně došlo v důsledku nahrazení odečitatelné položky na poplatníka slevou na dani. To mělo za následek snížení daňové povinnosti pro poplatníky s nejnižším příjmem. V roce 2006 již proto tito poplatníci nesnižují svou daňovou povinnost daňovým zvýhodněním na dítě, ale základní daňovou slevou na poplatníka. Daňové zvýhodnění (daňový bonus) proto zůstává většinou ve své maximální výši. V okamžiku, kdy se efekt daňové slevy na poplatníka vyčerpá, dochází k souběhu poklesu daňového bonusu a dávek sociální potřeby. To má za následek, že METR(ep) opět přesahují hodnotu 100 %.

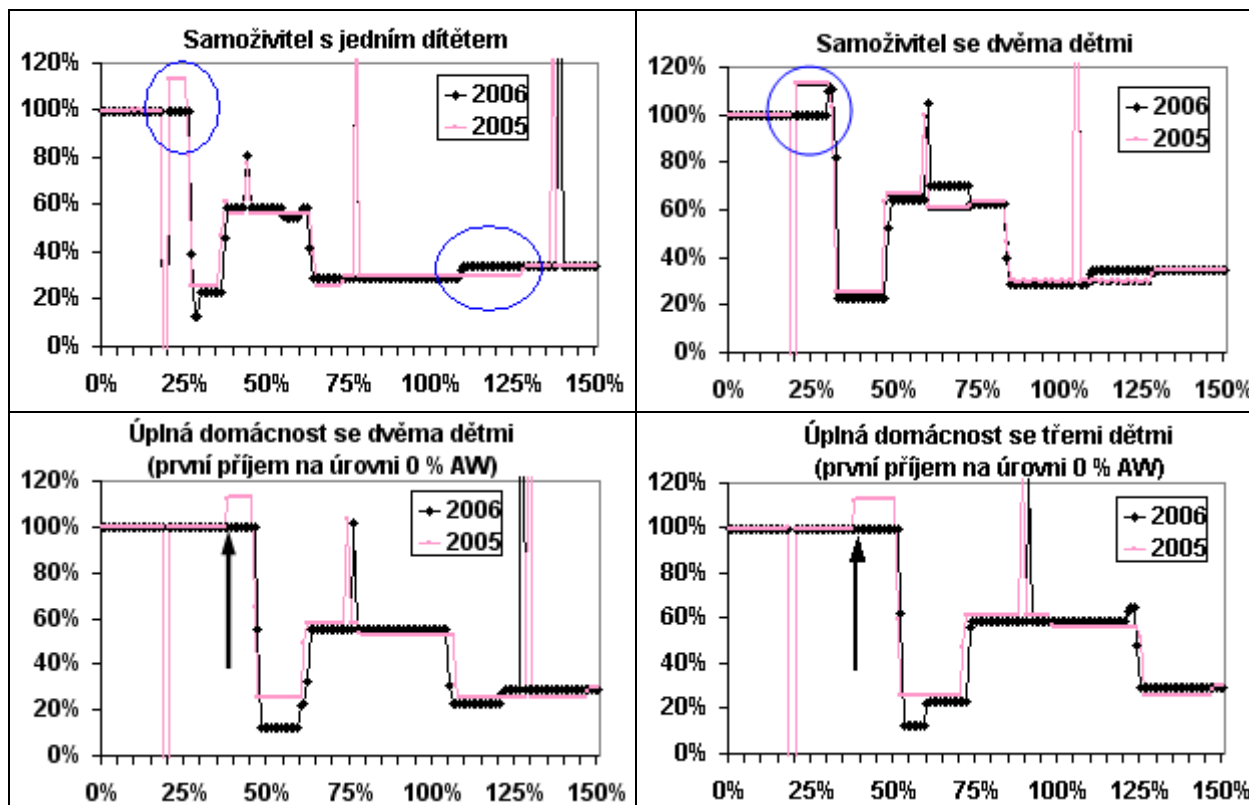
T a b u l k a 10 Vliv daňového bonusu na ČPP domácnosti samoživitele se dvěma dětmi

HPP jako % AW	2005				2006			
	daň před daňovým zvýhodněním	daňová sleva na dítě	daňový bonus na dítě	dávky sociální potřeby	daň před daňovým zvýhodněním	daňová sleva na dítě	daňový bonus na dítě	dávky sociální potřeby
20	24	24	976	1 978	0	0	1 000	2 110
25	149	149	851	1 146	0	0	1 000	1 278
30	274	274	726	313	0	0	1 000	446
31	299	299	701	147	19	19	981	279
35	398	398	602	0	99	99	901	0

Zdroj: Vlastní výpočty

Uvedené skutečnosti dokumentuje tabulka 10 a graf 17. Zároveň je tím vysvětleno, proč k tomuto souběhu již nedochází u úplných domácností s jedním pracovním příjmem, které uplatňují společné zdanění manželů, mají nárok na dvě daňové slevy na poplatníky, i když mají pouze jeden daňový příjem.

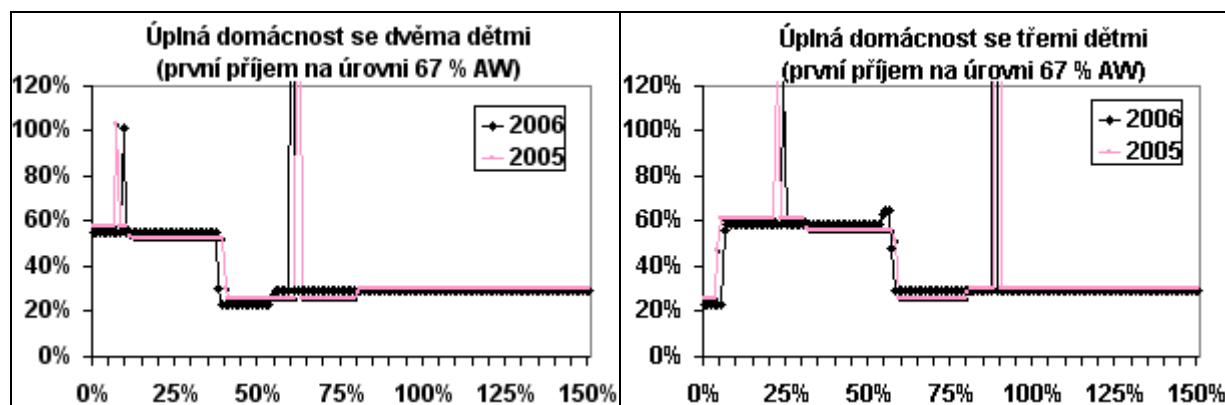
Graf 17 METR(ep) pro domácnosti s jedním pracovním příjmem mezi roky 2005 a 2006

Zdroj: vlastní výpočty

Graf 18 ukazuje, jaký byl dopad úprav daňového a dávkového systému mezi roky 2005 a 2006 na úplnou domácnost se dvěma pracovními příjmy. Z grafu je vidět, že změny žádný velký vliv na průběh METR(ep) neměly.

Graf 18 METR(ep) pro domácnosti se dvěma pracovními příjmy mezi roky 2005 a 2006

Zdroj: vlastní výpočty

Skutečnosti, které z analýzy vyplynuly. Na základě výše provedené analýzy můžeme učinit následující závěry:

1. Změny daňově dávkového systému, které vstoupily v platnost rokem 2006, neměly zásadní vliv na průběh METR křivky.
2. Dílčí vliv je pozorován u nahrazení odečitatelné položky na poplatníka daňovou slevou, v důsledku které se domácnostem s nízkými pracovními příjmy mírně zvýšily ČPP. Toto nahrazení taktéž částečně odstranilo demotivační efekt dříve zavedeného daňového zvýhodnění na dítě. Otázkou ovšem zůstává, jak velkého počtu domácností se to týká.

2.3 Dopad dalších změn daňového a dávkového systému (2006 až 2009)

Cíle analyzovaných změn a metodika analýzy

V následující části studie bude rozebrán dopad dalších změn daňově-dávkového systému, které by se „mohly“ odehrát mezi roky 2006 až 2009. Pozornost zaměříme na ty proměnné, které se podle předchozí analýzy nejvíce podílí na vysokých sazbách METR, a tím i na vzniku pastí neaktivity pro dotčené domácnosti. Změny daňově dávkového systému, které jsou dále navrženy, si kladou tyto cíle:

1. **Řešit pasti neaktivity.** Změny daňově dávkového systému jsou hlavně navrženy, aby pomohly snížit vysoké hodnoty METR ve specifických příjmových intervalech. Toto je hlavní cíl změn, ostatní cíle jsou vedlejší.
2. **Jednoduchost změn.** Změny jsou navrženy tak, aby nezpůsobily přílišnou odchylku od dosavadní úpravy daní a dávek. Není cílem vymýšlet nový systém.
3. **Fiskální udržitelnost.** Změny jsou navrženy tak, aby jejich prosazení nevedlo k přílišnému nárůstu výdajů veřejných rozpočtů. Charakter navržených změn umožňuje přijmout nejenom fiskálně neutrální reformu, ale i rozpočtově expanzivní nebo restriktivní. Podrobná analýza dopadů na veřejné rozpočty není součástí této studie, přibližná kalkulace je ale provedena.

Níže analyzované změny jsou pouze jedny z mnoha, které se pro Českou republiku nabízí. Hlavně s ohledem na náročnost analýz **byly vybrány následující změny daňově dávkového systému**⁷:

1. Stagnace, resp. pokles částek životního minima.
2. Nahrazení daňového zvýhodnění na dítě daňovou slevou (negativní důchodovou daní).
3. Nahrazení přídávků na dítě netestovanou dávkou v jednotné výši.
4. Nahrazení sociálního příplatku dávkou stimulující vstup na trh práce.
5. Kombinace výše uvedených změn.

V analýze je porovnávána skutečnost roku 2006 s hypotetickou situací roku 2009 po provedení příslušných změn. Kvůli vyloučení dopadů mzdového vývoje bude průměrná mzda pro rok 2006 i 2009 opět zafixována na úrovni roku 2005. Pro vzájemnou lepší srovnatelnost je taktéž většina změn navrhována v cenách roku 2006.

2.3.1 Stagnace, resp. pokles částek životního minima (pokles ŽM).

Analýza vývoje mezi roky 2003 a 2005 ukázala, že pokud má domácnost nízký pracovní příjem, případně jenom jeden pracovní příjem, tak je vystavena vysokým sazbám METR(ep) i METR(in). Ty se pohybují kolem hodnoty 100 %, ve specifických případech ji dokonce překračují. Jak bylo ukázáno, tato situace je způsobena „relativně vysokou“ úrovní životního minima ve srovnání s úrovní potenciálního pracovního příjmu, který je domácnost

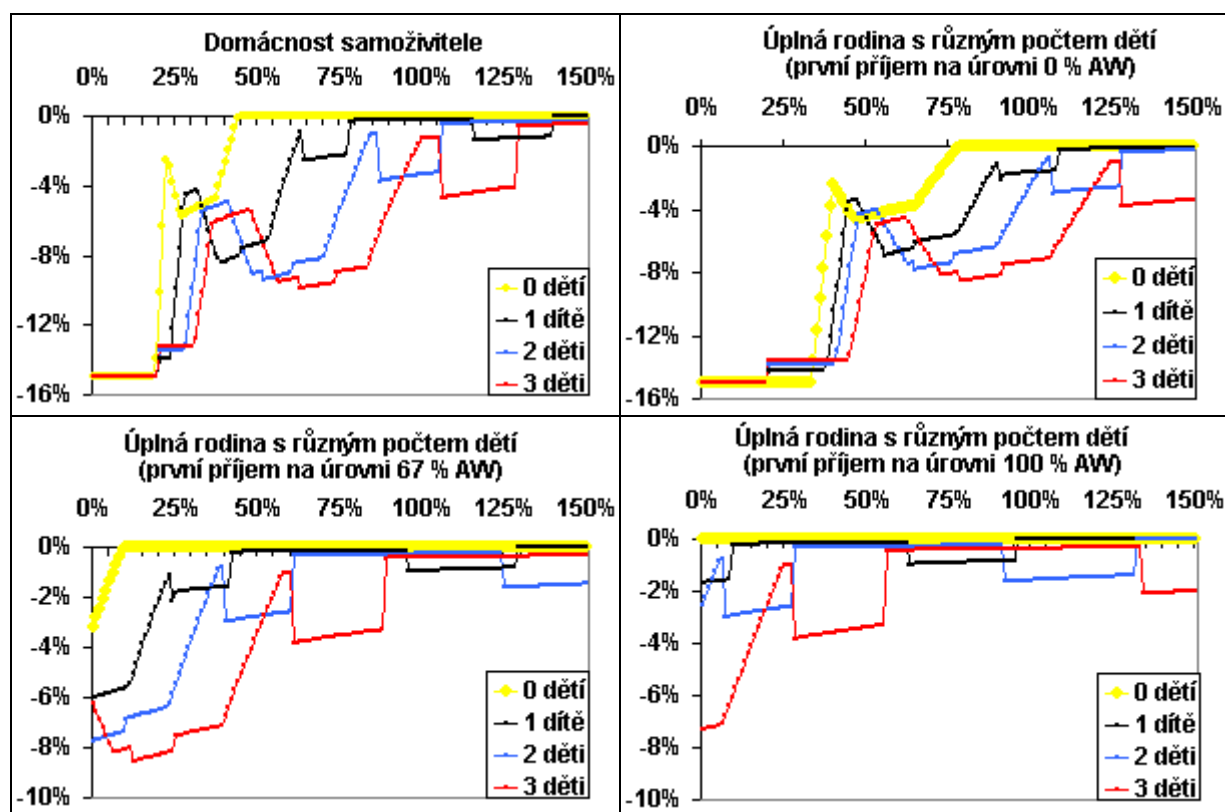
⁷ Ve studii není rozebírán dopad úprav dávek SSP, které mají vstoupit v platnost od 1. ledna 2007. Patrně největší změnou bude rozdělení dosavadního příspěvku na bydlení na dvě dávky, z nichž jedna bude vyplácena v rámci dávek SSP a druhá v rámci přenesené působnosti pověřenými obecními úřady (doplatek na bydlení podle zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi). Vzhledem k tomu, že tyto dávky budou ovlivněny výší místně obvyklého nájemného, dá se očekávat její nestejná výše u domácností se stejným příjmem. To ovšem téměř znemožňuje analyzovat dopad na METR sazby.

schopna dosáhnout. Past neaktivity může být v tomto případě odstraněna pouhým snížením úrovně životního minima.

Snižování úrovně životního minima se může jevit jako politicky neprůchodné. Pokud se ale podíváme na relativní hodnotu životního minima ku průměrné mzdě, tak v minulých letech stejně můžeme pozorovat pokles. Např. podíl hodnoty životního minima ku průměrné mzdě domácnosti jednotlivce v roce 2001 dosahoval 27,7 %. V roce 2005 to ale bylo již jen 22,6 %. Relativně tak hodnota životního minima jednotlivce v roce 2005 poklesla na cca 82 % hodnoty roku 2001, i když její reálná hodnota (vůči inflaci) zůstala stejná. **Pokud bychom předpokládali podobný mzdový a inflační vývoj i mezi roky 2006 a 2009, mohla by se relativní hodnota životního minima ku průměrné mzdě snížit o dalších cca 15 %. S poklesem v této výši je proto kalkulováno v této části studie.**

Dá se předpokládat, že toto opatření by mělo na veřejné rozpočty úsporný dopad. Došlo by k poklesu jak dávek SSP, tak dávek sociální potřebnosti. Dopad na veřejné rozpočty proto odhadujeme v řádu jednotek mld. Kč.

Graf 19 Vliv poklesu životního minima na relativní [%] změnu čistých peněžních příjmů domácností mezi roky 2006 a 2009 (pokles ŽM)

Zdroj: vlastní výpočty

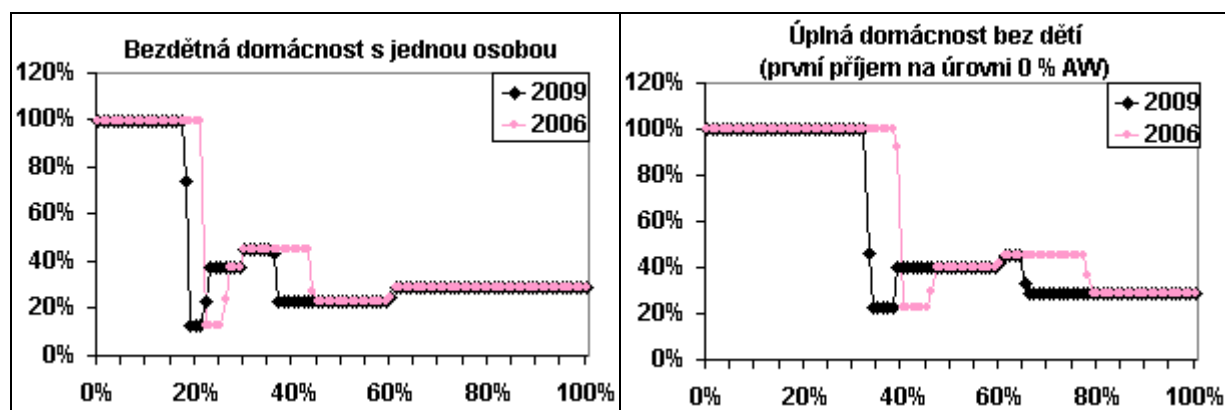
Graf 19 ukazuje, jaká by byla změna ČPP domácností, pokud by do roku 2009 pokleslo životní minimum o 15 % oproti úrovni roku 2006. Z grafu vyplývá, že ČPP by poklesly nejvíce u domácností, ve kterých je jenom jeden pracovní příjem. Naopak domácnosti, kde se sejdou pracovní příjmy dva, by se navržená změna dotkla výrazně méně. V případě domácností bez pracovních příjmů je pokles způsoben hlavně poklesem dávek sociální potřebnosti. Protože ty jsou navázány na životní minimum, je pokles ČPP u těchto domácností taktéž 15 %. U domácností, které již nemají nárok na dávky sociální potřebnosti, je pokles ČPP dán hlavně poklesem testovaných dávek SSP, které jsou na úroveň ŽM

navázané. Pokud má domácnost pracovní příjmy ve výši, kdy už nečerpá sociální příplatek a příspěvek na bydlení, je změna ČPP dána jenom změnou výše přídatků na dítě.

Vliv snížení úrovně životního minima na průběh METR(ep) křivek je vidět v grafech 20 a 21. Bezdětné domácnosti s jedním příjmem jsou zachyceny v grafu 20. Vyplývá z něj, že úpravou ŽM došlo k „posunu“ křivek METR(ep) směrem doleva. Zatímco bezdětná jednočlenná domácnost v roce 2006 překonala 100 % METR sazby až při pracovním příjmu na úrovni 22 % AW, v roce 2009 by to bylo při příjmu 18 % AW. Ještě větší posun je pak vidět u úplné domácnosti s jedním pracovním příjmem, kde tato hodnota poklesla z úrovně 39 % AW (2006) na 33 % AW (2009).

Dřívější pokles sazby METR(ep) pod 100 % hodnotu má za následek snížení METR(in) sazeb v roce 2009. Bezdětné domácnosti bez pracovních příjmů by proto v roce 2009 byly více motivovány vstoupit na trh práce a získat alespoň jeden pracovní příjem. Toto se ve zvýšené míře týká těch domácností, kde potenciální pracovní příjem se nachází kolem hodnoty minimální mzdy.

Graf 20 Vliv snížení životního minima na METR(ep) u bezdětných domácností mezi roky 2006 a 2009

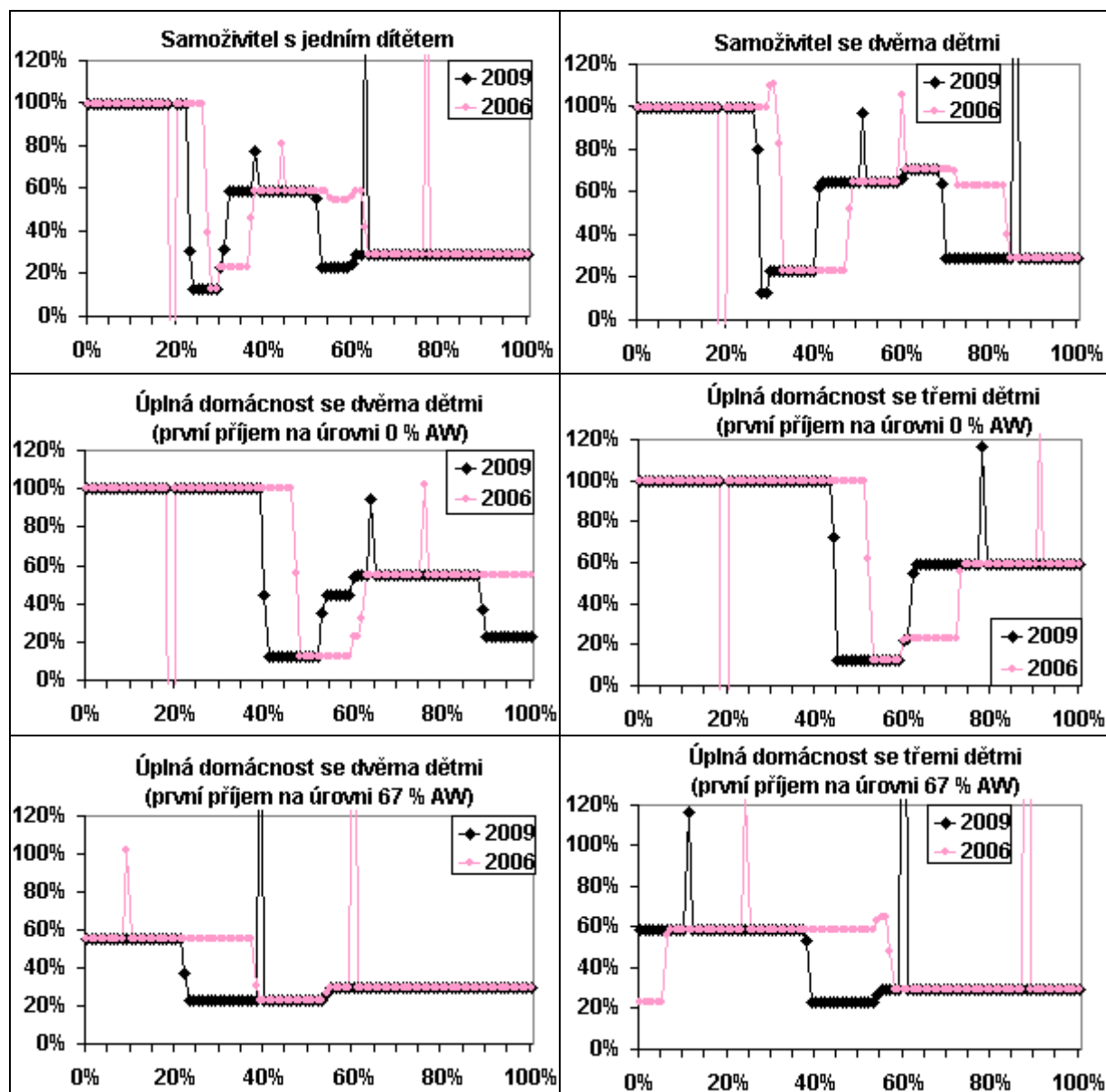
Zdroj: vlastní výpočty

Situace domácnosti samoživitele s dětmi (graf 21) je do značné míry obdobná jako situace bezdětné jednočlenné domácnosti. Snížení ŽM má za následek, že přídatky na dítě jsou v roce 2009 kráceny dříve, než byly v roce 2006 a že sociální příplatek a příspěvek na bydlení je v roce 2009 snižován dříve a rychleji, než tomu bylo v roce 2006.

V případě úplné domácnosti můžeme opět pozorovat „posun“ křivky METR(ep) doleva. Hlavně u domácností pouze s jedním pracovním příjmem stačí jeho nižší hodnota, aby se domácnost „dostala“ z pasti neaktivity. Zatímco v roce 2006 úplná domácnost se dvěma dětmi a jedním pracovním příjmem překonala 100 % METR sazby při pracovním příjmu 47 % AW, po snížení ŽM by to bylo již při 40 % AW. Obdobně jako u domácnosti samoživitele pak můžeme pozorovat snížení přídatků na dítě. U úplné domácnosti se dvěma dětmi a jedním příjmem dochází v roce 2006 k poklesu ze zvýšeného na standardní přídatek na dítě při překročení pracovního příjmu 76 % AW, v roce 2009 by to bylo „jenom“ 64 % AW. To vše má za následek podstatné snížení METR(in) sazby pro poplatníky nacházející se kolem minimální mzdy.

Pokud má úplná domácnost dva pracovní příjmy, lze opět pozorovat jejich výrazný „posun“ doleva. Příjmově testované dávky SSP jsou v roce 2009 nižší a jejich pokles je rychlejší, než tomu bylo v roce 2006.

Graf 21 Vliv snížení životního minima na METR(ep) u domácností s dětmi mezi roky 2006 a 2009

Zdroj: vlastní výpočty

Celkově můžeme konstatovat, že potenciální snížení úrovně ŽM mezi rokem 2006 a 2009 by mělo výrazný vliv na české domácnosti. U většiny sledovaných domácností by došlo ke snížení ČPP, nejvýrazněji pak u domácností bez pracovních příjmů. Z tohoto pohledu by snížením ŽM byly více zasaženy domácnosti samoživitelů, protože mají pouze jeden pracovní příjem a sociální příjmy odvozené od životního minima tvoří podstatnou část z ČPP. Naopak úplné domácnosti se dvěma příjmy by tato změna postihla minimálně, protože by je ovlivnil jenom pokles přídavků na dítě.

Zároveň ovšem snížení životního minima má velký dopad na změnu efektivního zdanění domácností. Tento dopad jde pozorovat hlavně u domácností s nízkými pracovními příjmy. Důležité je, že se snížila úroveň pracovního příjmu, při kterém domácnost překoná 100 % METR sazby (tzn., že domácnost již nečerpá dávky sociální potřebnosti). Pro domácnosti s nízkým příjmem se tak vytváří více příležitostí, kdy svůj ČPP získají pracovní

aktivitou a nemusí se spoléhat na sociální dávky. Např. v případě domácnosti samoživitele může živitel získat i hůře ohodnocené zaměstnání na částečný úvazek aniž by pracovní příjem z této aktivity nezabezpečil příjmy aspoň v úrovni životního minima.

Simulace poklesu ŽM ukázala ještě jednu věc: pokud i v příštích letech bude klesat hodnota ŽM ku průměrné mzdě, bude to mít vliv hlavně na domácnosti s dětmi, u kterých může dojít nejen k poklesu reálné, ale i nominální výše dávek SSP.

2.3.2 Nahrazení daňového zvýhodnění na dítě daňovou slevou (nahrazení DZ).

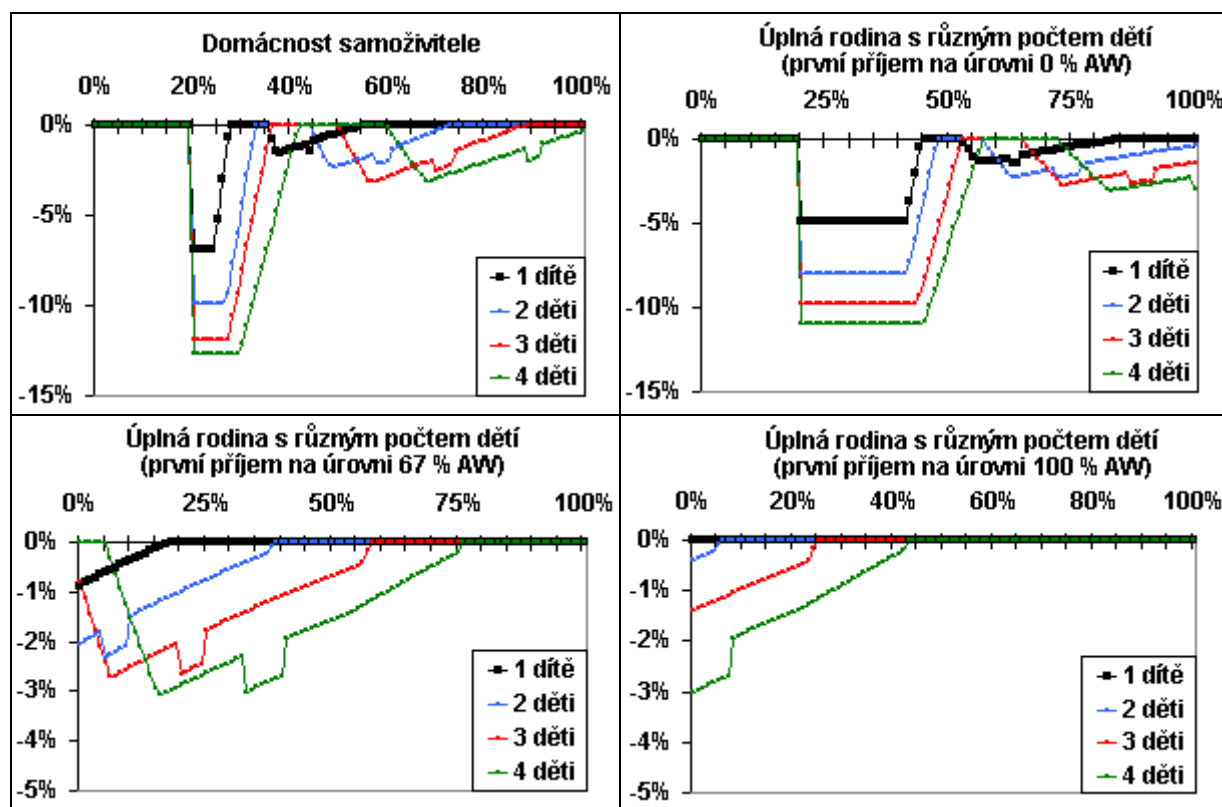
V roce 2005 byla nahrazena odečitatelná položka na dítě daňovým zvýhodněním (sleva na dani a daňový bonus). Analýza ukázala, že daňový bonus sice může motivovat ke vstupu na trh práce ty domácnosti, které dosud neměly pracovní příjem, ale současně vytváří past, kdy zvýšení pracovních příjmů nad stanovenou hranici (šestinásobek minimální mzdy za rok) znamená pokles ČPP. Děje se tomu tak proto, že hodnota daňového bonusu není započítávána do nároku na dávky sociální potřeby.

Další navrženou změnou proto je nahrazení daňového zvýhodnění na dítě daňovou slevou. V případě, že daň vypočtená před slevou z titulu dítěte by byla nižší než sleva na dani, je rozdíl poplatníkovi poukázán ve formě dávky (princip negativní důchodové daně). V tomto bodě se tedy nejedná o rozdíl oproti současnému stavu. Uvažovanou změnou je, že daňová sleva je poskytnuta při jakémkoliv výši pracovního příjmu a že případná negativní daňová povinnost je započítávána do nároku na dávky SSP a sociální potřeby. Hodnota daňové slevy je navržena ve výši 500 Kč měsíčně, což je stejná hodnota, jako je dnešní daňové zvýhodnění na dítě.

Podle našich odhadů bude vliv této změny na veřejné rozpočty minimální, spíše mírně úsporný. I když by „nahrazením DZ“ došlo k mírnému rozšíření okruhu příjemců daňové slevy, znamenalo by to současné snížení vypláceného objemu dávek sociální potřeby. Alternativně by šlo uvažovat o zvýšení hodnoty daňové slevy z 500 Kč na 700 Kč měsíčně (není součástí analýzy). Tato úprava by znamenala dodatečné rozpočtové náklady cca 4 mld. Kč ročně.

Graf 22 ukazuje, jaká by byla změna ČPP domácností, pokud by do roku 2009 došlo k nahrazení daňového zvýhodnění na dítě daňovou slevou. Z grafu je vidět, že největší změnu ČPP by zaznamenaly domácnosti s jedním (nízkým) pracovním příjmem. Pokud má domácnost pracovní příjmy dva nebo pokud se jediný pracovní příjem pohybuje nad úrovní minimální mzdy, má uvažovaná změna minimální vliv na ČPP (snížení 0 - 3 %). Tento drobný pokles je vyvolán tím, že daňová sleva nově ovlivňuje výši dávek SSP.

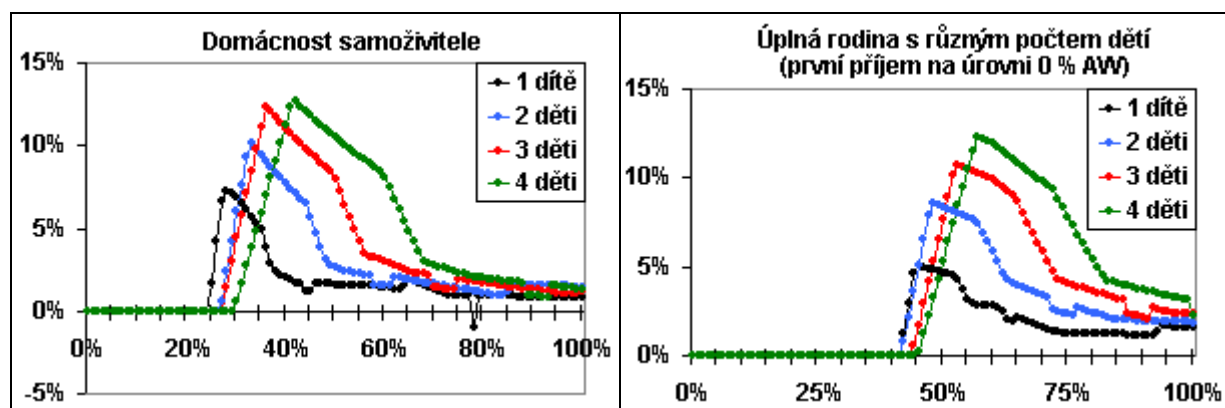
Graf 22 Vliv nahrazení daňového zvýhodnění na dítě daňovou slevou na relativní [%] změnu čistých peněžních příjmů domácností mezi roky 2006 a 2009

Zdroj: vlastní výpočty

Největší snížení ČPP zaznamenaly domácnosti, ve kterých se vyskytuje pouze jeden pracovní příjem na úrovni poloviny minimální mzdy až 0,8-1,2násobek minimální mzdy. Těmto domácnostem je „odebrán“ daňový bonus, který nevstupuje do rozhodných příjmů pro dávky SSP a sociální potřebnosti, a je nahrazen daňovou slevou ve stejné výši, která už ovšem vstupuje do rozhodných příjmů pro dávky SSP a sociální potřebnosti. Touto změnou by došlo k navrácení praxe, která platila mezi roky 1996 a 2004 (srovnej s grafem 1 a grafem 2). Že pokles ČPP by nebyl tak dramatický ve srovnání se stavem roku 2004, ukazuje i graf 23. Pokud analyzujeme situaci domácností s jedním příjmem, tak kdyby v roce 2005 došlo hned k nahrazení odečitatelné položky na dítě daňovou slevou, pro většinu domácností by to znamenalo růst ČPP.

Graf 23 Vliv hypotetického nahrazení odečitatelné položky na dítě daňovou slevou na relativní [%] změnu čistých peněžních příjmů domácností s jedním pracovním příjmem

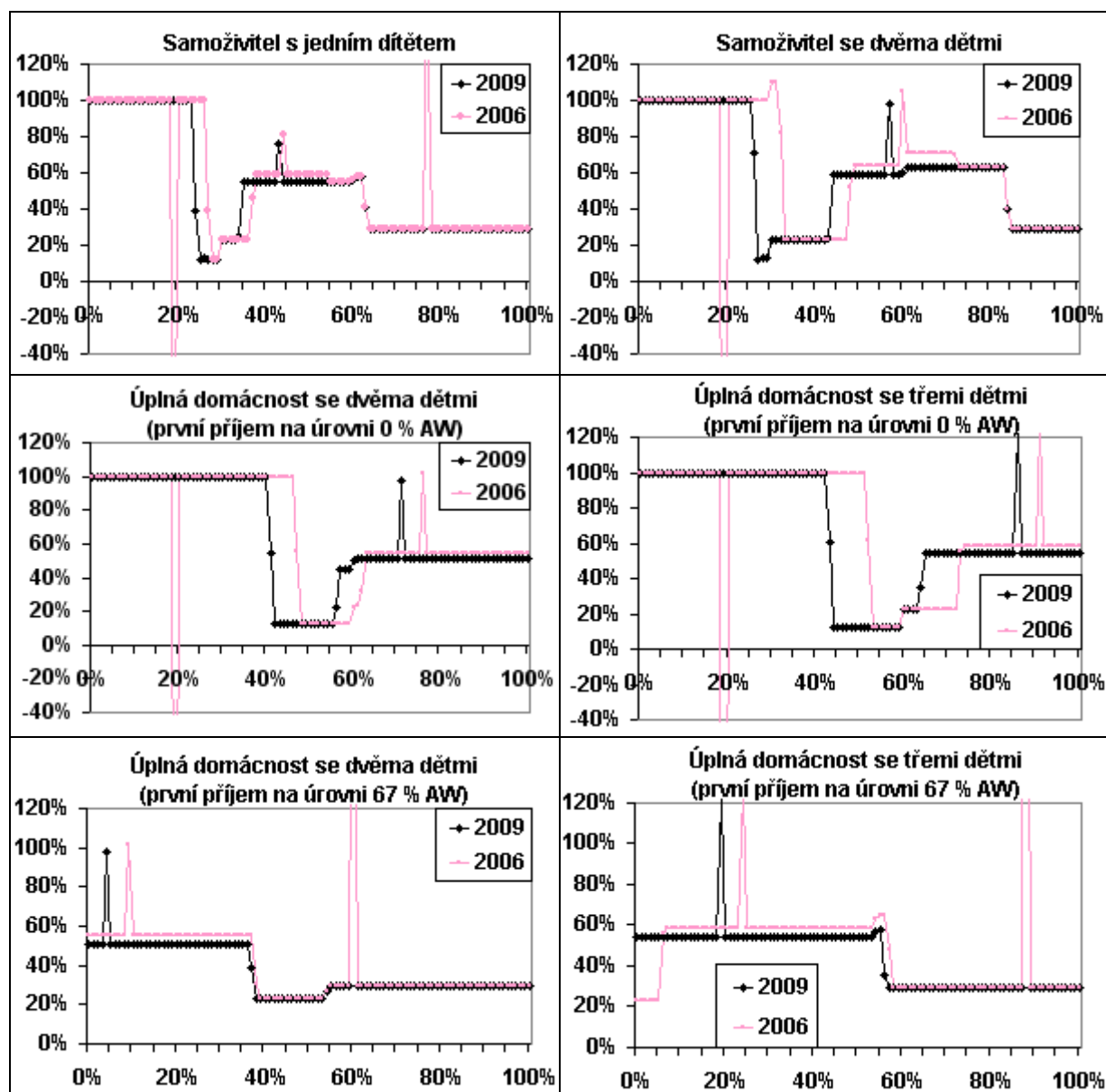

Zdroj: vlastní výpočty

Vliv nahrazení daňového zvýhodnění na dítě daňovou slevou na průběh METR(ep) křivek je vidět v grafu 24. Tím, že daňová podpora dítěti je nyní (daňová sleva) celá započítávána do nároků na dávky SSP a sociální potřeby, dochází k posunu METR(ep) křivek směrem doleva. Domácnosti snáze překročí 100 % efektivní zdanění a jsou tak více motivovány (aspoň ty nízkopříjmové, s jedním pracovním příjmem) vstupovat na trh práce.

Druhá, výrazná změna spočívá v tom, že byla odstraněna negativní vlastnost daňového bonusu. Pokud domácnost s nízkým pracovním příjmem čerpala daňový bonus a úroveň pracovního příjmu nepatrně zvýšila, převyšovala METR(ep) sazba hodnoty 100 % (v grafu to lze pozorovat u domácnosti samoživitele se dvěma dětmi a pracovním příjmem kolem 30 % AW). Tím, že daňová sleva je plně započítána do nároků na ostatní sociální příjmy, již k této situaci nedochází.

Graf 24 Vliv nahrazení daňového zvýhodnění na dítě daňovou slevou na METR(ep) u domácností s dětmi mezi roky 2006 a 2009

Zdroj: vlastní výpočty

Na závěr lze zopakovat, že nahrazení daňového zvýhodnění na dítě daňovou slevou má největší dopad na domácnosti s dětmi s jedním pracovním příjmem kolem úrovně minimální mzdy. U těchto domácností dochází k největšímu poklesu ČPP, který je způsoben opětovným započítáváním daňové slevy na dítě do nároku na sociální příjmy. Domácnost, která dnes právě splňuje příjmový test pro čerpání daňového bonusu, si v případě nahrazení daňového zvýhodnění na dítě daňovou slevou pohorší, klesne tím i její motivace setrvat na trhu práce. Pokud se ovšem pracovní příjmy domácnosti pohybují kolem minimální mzdy, měla by navržená změna výrazně pozitivní vliv na motivaci domácnosti vstoupit nebo setrvat na trhu práce. Navržená změna nemá zásadní vliv na domácnosti s vyššími nebo dvěma pracovními příjmy.

2.3.3 Nahrazení přídavek na dítě netestovanou dávkou v jednotné výši (univerzální přídávky)

Přídavek na dítě je příjmově testovanou dávkou SSP, která je poskytována ve třech úrovních (zvýšená, standardní, snížená). V místech přechodu bylo v předcházejících letech zjištěno, že sazby METR(ep) přesahují 100 %. Zvýšení pracovních příjmů o malou částku může vést k razantnímu snížení dávky. Jako opatření proti tomuto negativnímu rysu je navrženo vyplácet dávku v jednotné výši na každé nezaopatřené dítě bez ohledu na úroveň pracovních příjmů. Protože přídavek na dítě je nejčastěji vyplácenou dávkou SSP, má tato varianta výhodu ve významném snížení administrativních nákladů na výplatu testovaných dávek SSP⁸. Jednotný přídavek na dítě je navržen ve výši 600 Kč měsíčně (viz tabulka 11).

T a b u l k a 11 Měsíční výše přídavek na děti v roce 2006 a navrhovaná výše pro rok 2009

výše rozhodného příjmu ku ŽM	2006	2009
0,0 - 1,1	560 - 810 Kč	600 Kč
1,1 - 1,8	490 - 708 Kč	
1,8 - 3,0	245 - 354 Kč	
více než 3,0	0 Kč	

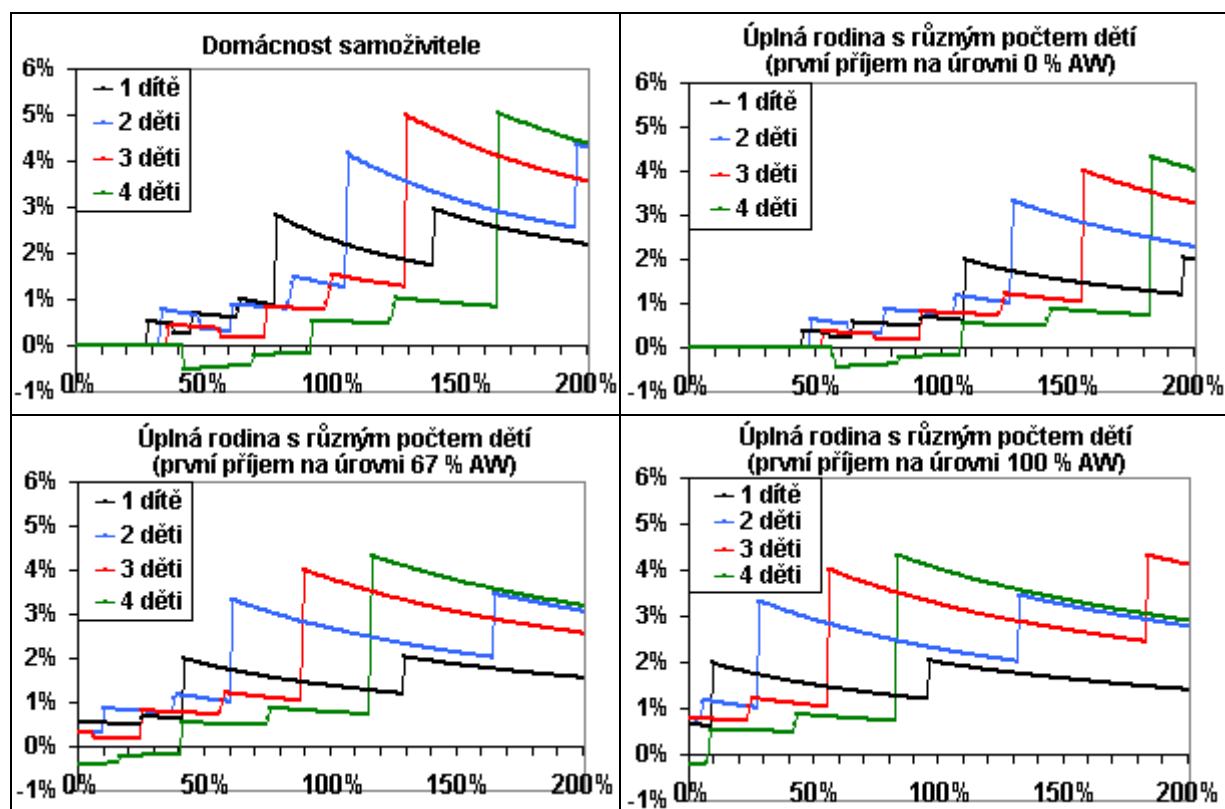
Zdroj: platná legislativa

V současné době pobírá přídavek na dítě asi 80 % všech dětí v ČR. Přídavek je vyplácen v různé výši, celkové náklady za rok 2005 činily asi 11 mld. Kč. Pokud by byl dnes vyplácen jednotný přídavek na dítě ve výši 600 Kč měsíčně, roční náklady na tuto dávku by dosahovaly asi 16 mld. Kč. V případě zvýšení přídávku o 100 Kč za měsíc by roční náklady na jeho výplatu vzrostly asi o 2,7 mld. Kč. Protože se ale přídavek na dítě počítá do rozhodných příjmů pro sociální příspěvek, příspěvek na bydlení a dávky sociální potřebnosti, náklady na výplatu těchto dávek by při zvýšení přídávku o 100 Kč měsíčně současně poklesly asi o 0,8 mld. Kč.

Graf 25 ukazuje, jaká by byla změna ČPP domácností, pokud by do roku 2009 došlo k nahrazení přídávku na dítě netestovanou dávkou v jednotné výši. Vyplývá z něj, že uvažovaná změna by ovlivnila sledované domácnosti nepatrně. U domácností s nízkým pracovním příjmem by výše ČPP zůstala stejná, mírný nárůst lze zaznamenat u domácností se dvěma pracovními příjmy nebo domácností s jedním pracovním příjmem větším než 100 % AW. Tyto domácnosti by buď nově měly nárok na přídavek na dítě nebo by jim s růstem pracovních příjmů přídavek nebyl snižován.

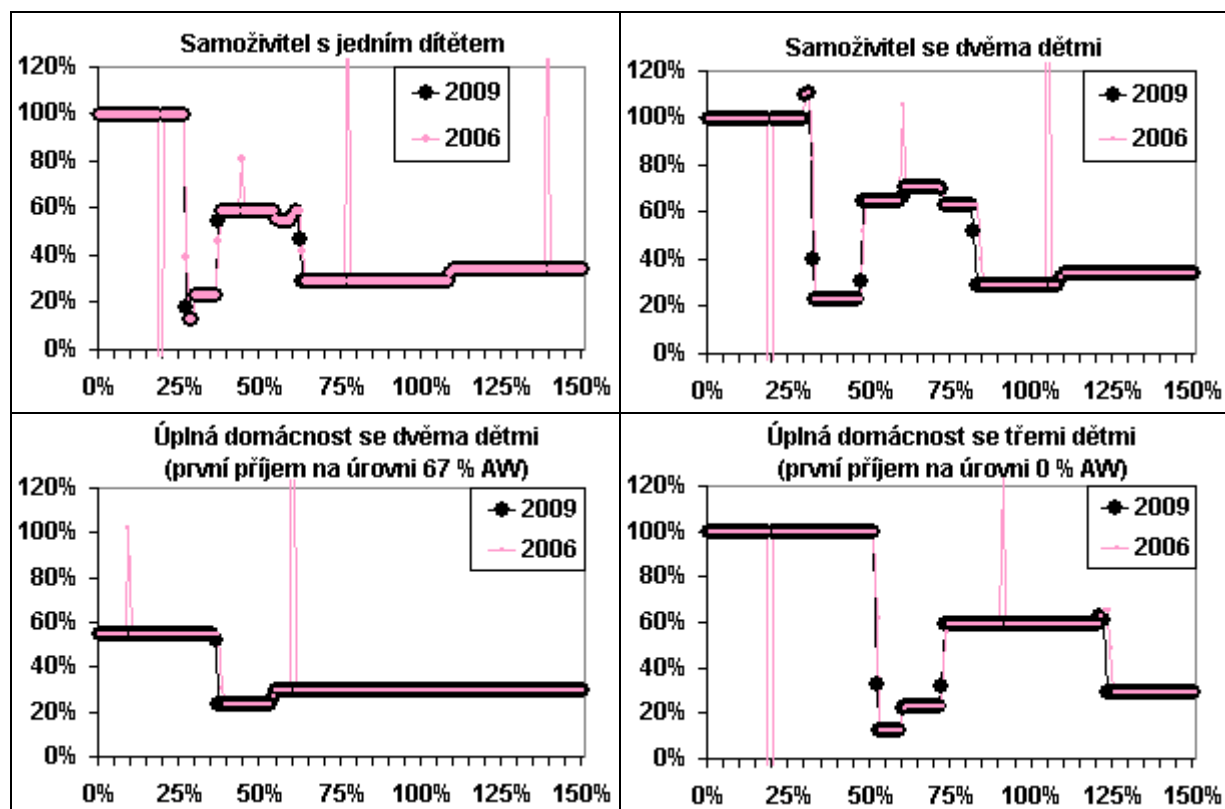
⁸ Nelze si též nevšimnout významu z hlediska prarodinné politiky. Zatímco testovaný přídavek na dítě chápeme jako **selektivní** pomoc rodinám s nízkým nebo žádným pracovním příjmem, univerzální přídavek je vyjádřením **obecné podpory státu rodině**.

Graf 25 Vliv nahrazení přídatků na dítě netestovanou dávkou v jednotné výši na relativní [%] změnu čistých peněžních příjmů domácností mezi roky 2006 a 2009

Zdroj: vlastní výpočty

Graf 26 METR(ep) mezi roky 2006 a 2009 (univerzální přídatky)

Zdroj: vlastní výpočty

Dopad navržené změny na METR(ep) sazby je vidět v grafu 26. Průběh METR(ep) křivek je v roce 2009 stejný, jako byl v roce 2006, s jednou výjimkou. Tou je odstranění těch situací, kdy METR(ep) byly v roce 2006 ovlivněny poklesem výše přídatků na dítě a převyšovaly 100 % hodnoty (např. u domácnosti samoživitele s jedním dítětem se jedná o úroveň pracovního příjmu 45 %, 78 % a 140 % AW). Nově navržený přídatek na dítě (jednotná, netestovaná dávka) už nemůže METR(ep) negativně ovlivňovat.

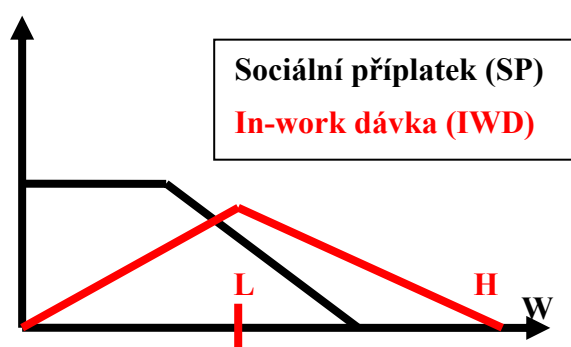
2.3.4 Dopad nahrazení sociálního příplatku dávkou stimulující vstup na trh práce (in-work dávka).

Předcházející analýzy ukázaly, že vysokým METR(ep) sazbám je domácnost vystavena v následujících čtyřech případech:

1. pokud má domácnost nízké pracovní příjmy, může být obtížné při relativně vysokém životním minimu domácnosti překročit hranici, kdy METR(ep) dosahuje 100 %,
2. v okamžiku, kdy rostoucí pracovní příjmy snižují daňový bonus na dítě, mohou sazby METR(ep) přesahovat 100 %,
3. v okamžiku, kdy vlivem růstu pracovních příjmů poklesne výše přídatku na dítě, mohou sazby METR(ep) „bodově“ přesahovat 100 %,
4. pokud se rozhodný příjem domácnosti pohybuje mezi 1,0 a 1,6násobkem ŽM, pokles sociálního příplatku a příspěvku na bydlení způsobí, že sazby METR(ep) přesahují 60 %.

Předcházející navržená opatření řešila hlavně první, druhý a třetí případ. Nahrazení sociálního příplatku dávkou stimulující vstup na trh práce se zabývá prvním a čtvrtým případem vysokých METR(ep) sazeb. Aby nově navržená dávka (dále jen „in-work dávka“ nebo „IWD“) motivovala ke vstupu na trh práce nízkopříjmové domácnosti, musí být vyjmuta z rozhodných příjmů pro dávky SSP a dávky sociální potřebnosti⁹. Tím bude zároveň splněna podmínka, že pokud má tato dávka „motivovat“ ke vstupu na trh práce, měla by být pro cílové domácnosti „průhledná“. Domácnost by si měla snadno spočítat, jaký je čistý efekt toho, že vstoupí na trh práce. Z rozpočtových důvodů pak musí být poměrně úzce zacílena, zároveň ale toto cílení nesmí moc ovlivňovat METR(ep) sazby. Návrh podoby nové dávky ukazuje graf 19.

G r a f 27 Závislost sociálního příplatku (2006) a „in-work dávky“ (2009) na výši hrubého pracovního příjmu (W) domácnosti

Jelikož výše sociálního příplatku dnes záleží na výši životního minima domácnosti, musí i „in-work dávka“ být schopna odrážet výši životního minima domácnosti. Taková dávka může mít např. následující podobu (měsíční periodicita):

⁹ V tomto duchu jsou i poslední návrhy Ministerstva práce a sociálních věcí, kdy by se do rozhodných příjmů pro dávky sociální potřebnosti nezapočítávalo 30 % pracovních příjmů. Efekt tohoto opatření by byl podobný, jako dopad zde navržené úpravy. Ta však umožňuje jemnější kalibraci systému a pro dotčené domácnosti může být průhlednější.

- když $HPP \leq L$, pak $IWD = \frac{HPP}{L} * (d + 1) * 500Kč$,
- když $L \leq HPP \leq H$, pak $IWD = (1 - \frac{HPP - L}{H - L}) * (d + 1) * 500Kč$,
- když $HPP \geq H$, pak $IWD = 0 Kč$,

kde: d = počet dětí

HPP = měsíční hrubé pracovní příjmy domácnosti,

$L = (60 + d*5) \%$ průměrné mzdy,

$H = (100 + d*20) \%$ průměrné mzdy.

Srovnání některých charakteristik sociálního příplatku v roce 2006 a IWD v roce 2009 je provedeno v tabulce 12.

Tabulka 12 Srovnání některých charakteristik sociálního příplatku v roce 2006 a IWD v roce 2009

Typ domácnosti	výše měsíční mzdy (jako % AW) v roce 2006, kdy		výše měsíční mzdy (jako % AW) v roce 2009, kdy „IWD“	
	METR(ep) stabilně klesne pod 100 %	domácnost ztrácí nárok na sociální příplatek	dosahuje své maximální hodnoty	je vyčerpán (domácnost na něj již nemá nárok)
a+d			$(60+d*5) \%$	$(100+d*20) \%$
1+1	28 %	64 %	65 %	120 %
1+2	33 %	85 %	70 %	140 %
1+3	37 %	100 %	75 %	160 %
1+4	42 %	125 %	80 %	180 %
2+1	45 %	93 %	65 %	120 %
2+2	48 %	105 %	70 %	140 %
2+3	53 %	125 %	75 %	160 %
2+4	57 %	143 %	80 %	180 %

Poznámka: U úplných domácností v roce 2006 za předpokladu pouze jednoho pracovního příjmu

Zdroj: platná legislativa

V současné době pobírá sociální příplatek měsíčně asi 300 tis. domácností v ČR, jeho roční rozpočtové náklady jsou cca 5 mld. Kč (2005). Nahrazením sociálního příplatku „in-work dávkou“ by znamenalo zvýšení dávek sociální potřeby, rozpočtové náklady samotné „in-work dávky“ by se pohybovaly v jednotkách mld. Kč. Celkový rozpočtový dopad by mohl být pozitivní (restrikce), pokud by „in-work dávka“ motivovala k práci nízkopříjmové domácnosti, které by tak začaly více odvádět do veřejných rozpočtů a méně z nich čerpat. Dopad by ovšem mohl být i negativní (rozpočtová expanze), pokud by na novou dávku nereagovaly domácnosti bez příjmů, ale začaly ji více využívat domácnosti, které již nějaký pracovní příjem mají.

Graf 28 ukazuje, jaká by byla změna ČPP domácností, pokud by do roku 2009 došlo k nahrazení sociálního příplatku dávkou stimulující vstup na trh práce. Na úvod můžeme konstatovat, že ve většině případů došlo k mírnému růstu ČPP, případný pokles je většinou max. 3 - 4 %.

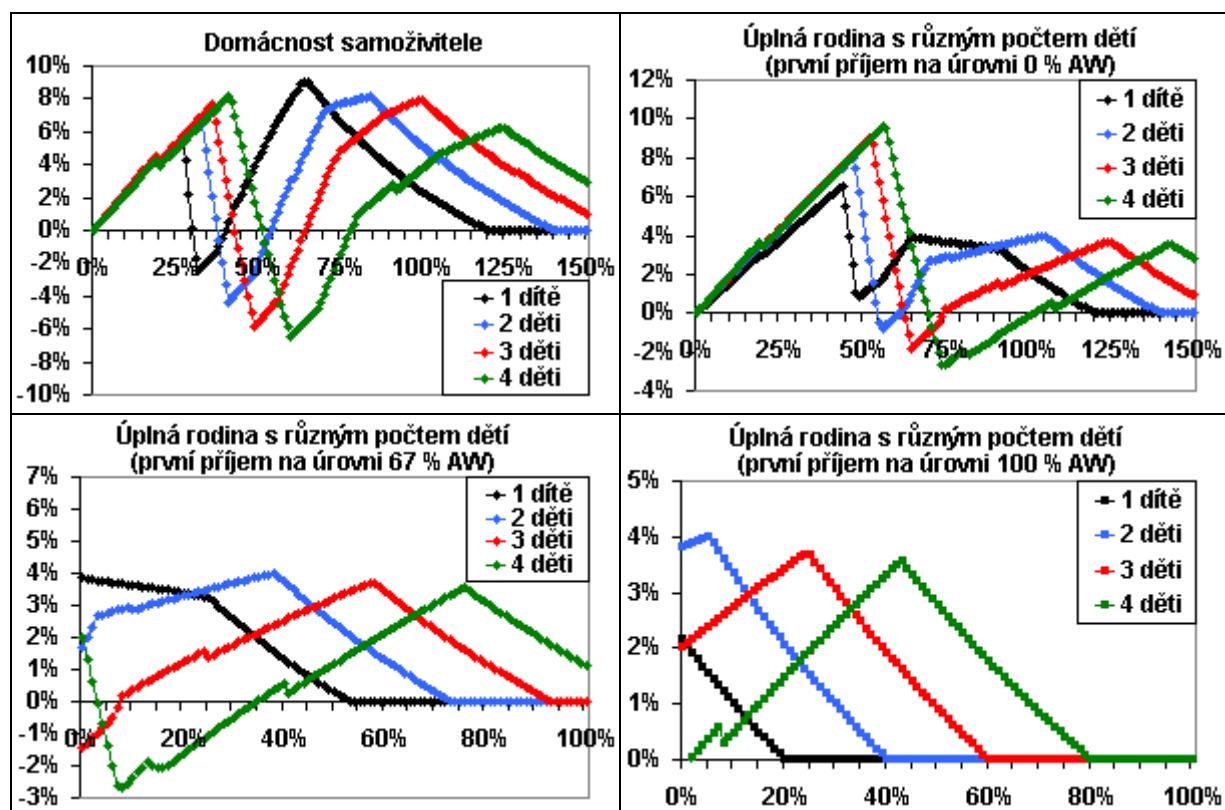
U domácnosti samoživitele můžeme pozorovat pozitivní dopad na ČPP již v okamžiku, kdy úroveň pracovních příjmů dosahuje minimálních hodnot. Je to způsobeno faktem, že v roce 2009 má domácnost možnost si své ČPP zvýšit nad úroveň ŽM, i když

úroveň pracovních příjmů a dávek SSP hodnoty ŽM nedosahuje (doposud je takové domácnosti vyplacen rozdíl mezi příjmy a ŽM ve formě dávek sociální potřebnosti).

Vynětí „in-work dávky“ z rozhodných příjmů pro dávky sociální potřebnosti ovšem má i negativní aspekty. Aby v roce 2009 domácnost překonala ŽM, potřebuje k tomu vyšší úroveň pracovních příjmů, než stačilo v roce 2006. **To se projevuje „propadem“ růstu ČPP, které mohou dokonce (při určité úrovni pracovních příjmů) i klesnout.** Pokud si to ilustrujeme na příkladu domácnosti samoživitele se dvěma dětmi (doporučuji proto srovnat graf 28 s grafem 29), pak pokud pracovní příjmy domácnosti v roce 2006 přesáhly úroveň 32 % AW, efektivní zdanění domácnosti se prudce snížilo (domácnost již totiž neměla nárok na dávky sociální potřebnosti). Naopak v roce 2009 je efektivní zdanění ještě vysoké (růst pracovních příjmů je doprovázen snižováním dávek sociální potřebnosti), k poklesu efektivního zdanění musí pracovní příjmy domácnosti překonat 40 % AW. **Čím více má domácnost dětí, tím větší je případné snížení ČPP a tím „širší“ příjmové pásmo zasáhne.**

Růst ČPP nastává opět v okamžiku, kdy domácnost v roce 2009 ztrácí nárok na dávky sociální potřebnosti. Maximální zvýšení ČPP je pak při té úrovni pracovních příjmů, kdy domácnost v roce 2006 ztrácí nárok na sociální příplatek¹⁰. S dalším růstem pracovních příjmů dochází ke snižování přírůstku ČPP tak, jak je snižována úroveň „in-work dávky“. Při určité úrovni pracovních příjmů je pak přírůstek ČPP roven 0 %.

G r a f 28 Vliv nahrazení sociálního příplatku dávkou stimuluje vstup na trh práce na relativní [%] změnu čistých peněžních příjmů domácností mezi roky 2006 a 2009

Zdroj: vlastní výpočty

Obdobnou změnu ČPP jako u domácnosti samoživitele můžeme pozorovat i u úplné rodiny s dětmi s jedním pracovním příjmem. Pokud má úplná domácnost s dětmi pracovní

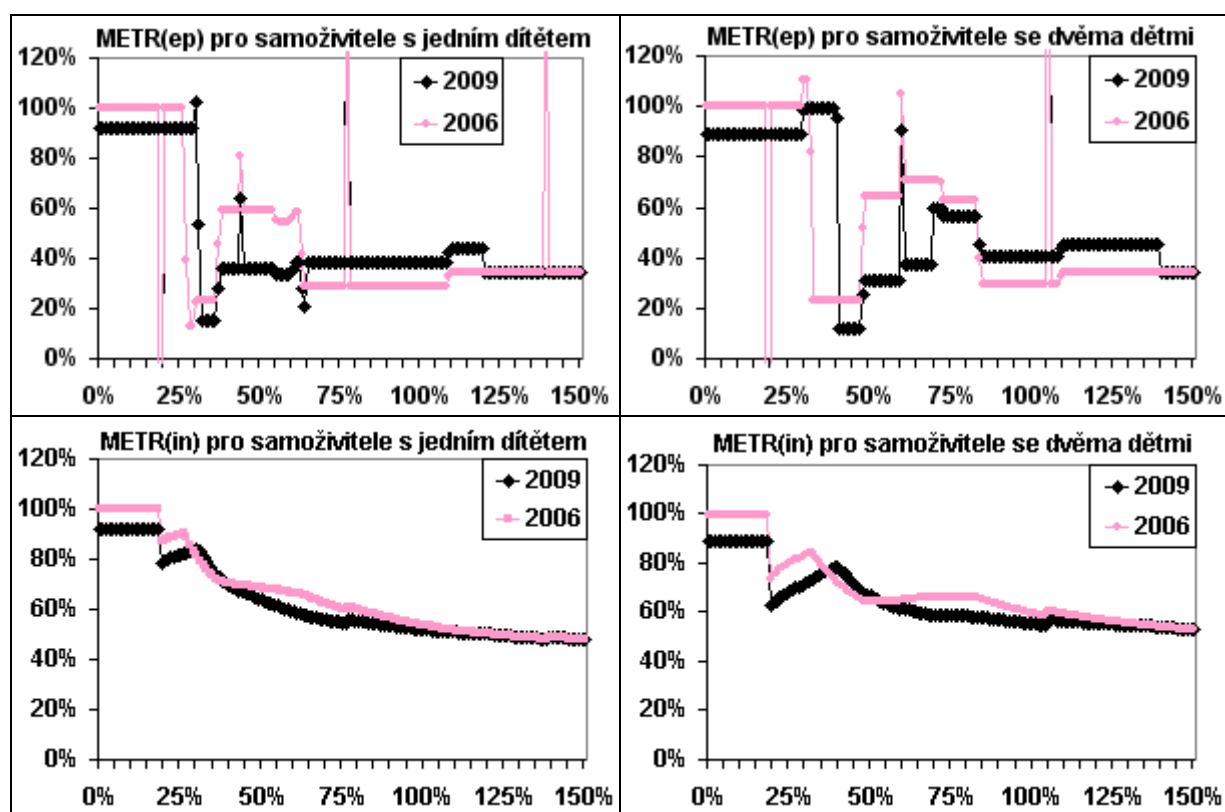
¹⁰ Vzhledem k tomu, že s růstem pracovních příjmů dochází k rychlejšímu poklesu sociálního příplatku než „in-work dávky“ (viz graf 27), není nejvyšší přírůstek ČPP v okamžiku, kdy je „in-work dávka“ maximální.

příjmy dva, nahrazení sociálního příplatku „in-work dávkou“ znamená zvýšení ČPP v roce 2009 o cca 0 - 4 % oproti situaci roku 2006. Průběh křivek zvýšení ČPP úplné domácnosti se dvěma pracovními příjmy je obdobný jako u úplné domácnosti s jedním pracovním příjmem (jako bychom u grafu volně posouvali osou y směrem doprava).

Vliv nahrazení sociálního příplatku „in-work dávkou“ na průběh METR(ep) křivek je vidět v grafech 29 až 31. Pro lepší představu, jak tato změna ovlivní ochotu vstupovat na trh práce domácnost, která byla dosud pracovně neaktivní, je k průběhu METR(ep) křivek přidán ještě graf s dopadem na průběh METR(in) křivek.

Vliv změny na efektivní zdanění domácnosti samoživitele je ukázán v grafu 29. Zavedení „in-work dávky“, která nevstupuje do dávek SSP a sociální potřeby, vede k tomu, že při jakékoliv úrovni pracovních příjmů je METR(ep) pod 100 %. Pokud se domácnost rozhodne přejít do pracovní aktivity a získat velmi nízké pracovní příjmy, nedochází již k 100% efektivnímu zdanění, jako tomu doposud. V závislosti na počtu dětí se efektivní pro nejnižší příjmy pohybuje mezi 84 % - 92 %¹¹.

G r a f 29 METR pro domácnost samoživitele mezi roky 2006 a 2009 (in-work dávka)

Zdroj: vlastní výpočty

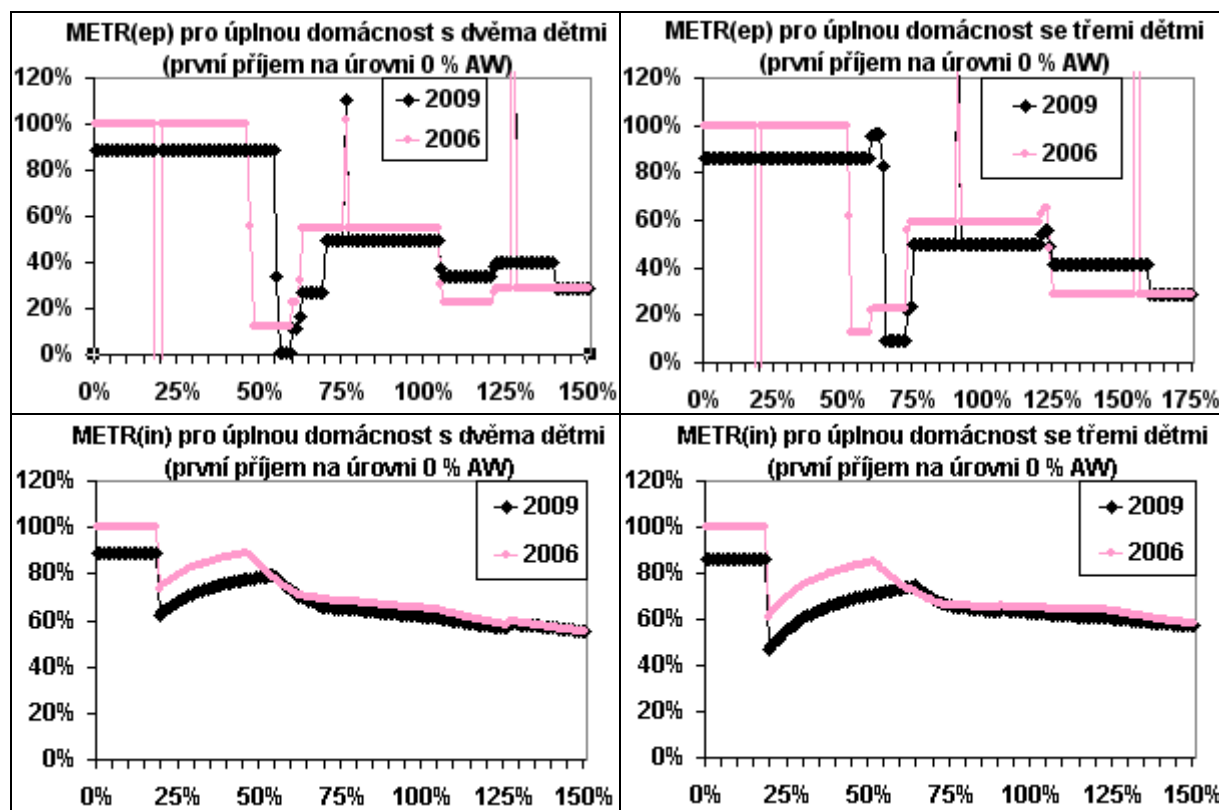
Z grafu vyplývá, že negativní efekt daňového bonusu na METR(ep) je nahrazením sociálního příplatku „in-work dávkou“ mírně posílen. Jak již bylo popsáno výše, vynětí „in-work dávky“ z rozhodných příjmů pro dávky sociální potřeby má negativní vliv na to, že v roce 2009 potřebuje domácnost k překonání svého ŽM vyšší úroveň pracovních příjmů, než stačilo v roce 2006. Naopak pozitivně lze hodnotit, že vysoké METR(ep) sazby pro rozmezí příjmů mezi 1,0-1,6násobkem ŽM (zde je snižován sociální příplatek a příspěvek na bydlení)

¹¹ To je stále vysoká úroveň efektivního zdanění. Je pravděpodobné, že by domácnost na takhle vysoké zdanění nereagovala „žádoucím“ způsobem. Každopádně se ale jedná o významný signál, že „práce se vyplácí“.

jsou zavedením „in-work dávky“ sníženy a „roztaženy“ do širšího příjmového pásma. To má vliv taktéž na snížení METR(in) sazeb pro podprůměrné pracovní příjmy, což může být některými domácnostmi pozitivně vyhodnoceno.

Pokud jde o změnu efektivního zdanění pro úplnou domácnost s jedním pracovním příjmem (viz graf. 30), můžeme do značné míry zopakovat to, co bylo řečeno u domácnosti samoživitele. Drobný rozdíl spočívá v tom, že pozitivní aspekty zavedení „in-work dávky“ se projevují pro pracovní příjmy kolem minimální mzdy, snížení efektivního zdanění pro mírně podprůměrné pracovní příjmy je sotva znatelné. Důvodem pro tuto odchylku je hlavně to, že mechanismus „in-work dávky“ je nastaven shodně pro úplné domácnosti i domácnosti samoživitele. Protože úplná domácnost má při stejném počtu dětí vyšší ŽM než domácnost samoživitele, je fáze snižování příspěvku na bydlení více v souběhu se snižováním „in-work dávky“, než tomu bylo u domácnosti samoživitele. Efekt snížení a „roztažení“ vysokých METR(ep) sazeb do širšího příjmového pásma se tak u úplné domácnosti dostavuje v mnohem menší míře než u domácnosti samoživitele.

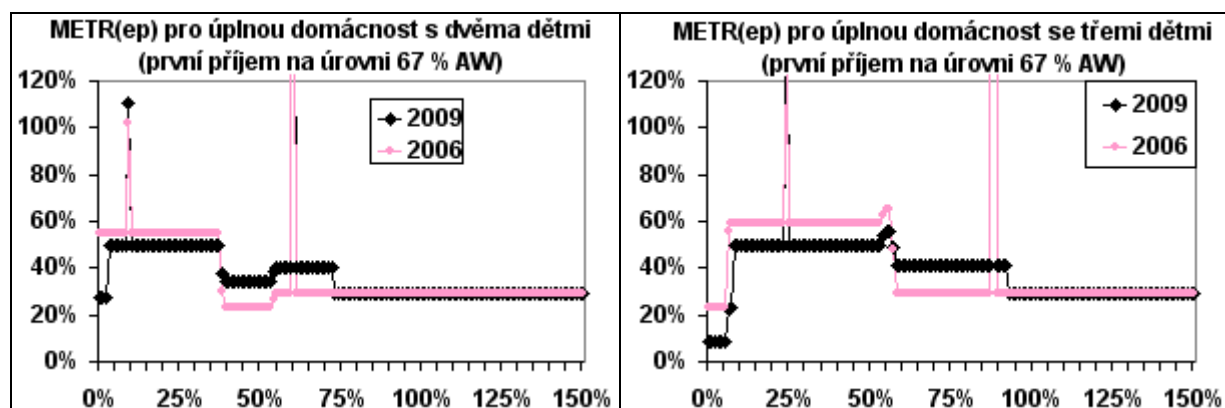
Graf 30 METR pro úplnou domácnost s jedním příjmem mezi roky 2006 a 2009 (in-work dávka)

Zdroj: vlastní výpočty

V případě dvou pracovních příjmů u úplné domácnosti je vliv zavedení „in-work dávky“ na METR sazby mnohem méně výrazný (viz graf 31). Jediný pozorovatelný efekt je mírné snížení a „roztažení“ vysokých METR(ep) sazeb do širšího příjmového pásma.

Graf 31 METR(ep) pro úplnou domácnost se dvěma příjmy mezi roky 2006 a 2009 (in-work dávka)

Zdroj: vlastní výpočty

Nahrazení sociálního příplatku „in-work dávkou“ by mělo na sledované domácnosti veskrze pozitivní efekt. Vlivem shodného nastavení mechanismu nové dávky je růst ČPP nepatrně vyšší u domácnosti samoživitele než u úplné domácnosti. Pokles ČPP by postihl velice úzkou skupinu domácností (pokud by ovšem zavedením „in-work dávky“ nezměnily své chování). Naopak nová dávka nemá žádný vliv na domácnosti s nadprůměrnými příjmy.

Pokles efektivního zdanění se dostavil hlavně u domácností s jedním (podprůměrným) pracovním příjmem. Protože však „in-work dávka“ není započítávána do rozhodných příjmů pro dávky sociální potřebnosti, jsou tyto vypláceny i při vyšších pracovních příjmech, než tomu je v roce 2006. V tomto úzkém příjmovém pásmu efektivní zdanění naopak narostlo. Pokud by pro výpočet dávek sociální potřebnosti došlo souběžně ke snížení úrovně životního minima, tento negativní efekt by byl odstraněn.

Příjmová fáze, kdy je snižována výše „in-work dávky“, je nastavena širší, než tomu je dnes u sociálního příplatku. V důsledku toho je efektivní zdanění při úrovni příjmů 1,0-1,6 násobku ŽM nižší.

2.3.5 Dopad více společných úprav daňově-dávkového systému (více úprav)

Posledním analyzovaným případem je dopad úprav více parametrů daňového a dávkového systému. Jednotlivé změny jsou inspirovány výše popsány úpravami¹². Uvažována je následující kombinace úprav do roku 2009:

1. relativní pokles částek životního minima (vůči průměrné mzdě) o 15 %,
2. nahrazení daňového zvýhodnění na dítě daňovou slevou ve stejné výši (500 Kč měsíčně na každé dítě),
3. nahrazení přídaveků na dítě netestovanou dávkou na dítě (v jednotné výši 600 Kč měsíčně na každé dítě),
4. nahrazení sociálního příplatku dávkou stimulující vstup na trh práce s těmito parametry:

○ když $HPP \leq L$, pak $IWD = \frac{HPP}{L} * (d + 1) * 800Kč$,

○ když $L \leq HPP \leq H$, pak $IWD = (1 - \frac{HPP - L}{H - L}) * (d + 1) * 800Kč$,

○ když $HPP \geq H$, pak $IWD = 0 Kč$,

¹² Jedinou odchylkou pak je vyšší hodnota „in-work dávky“, která má odstranit negativní dopad snížení ŽM na domácnosti s minimálními pracovními příjmy.

kde: d = počet dětí

HPP = měsíční hrubé pracovní příjmy domácnosti,

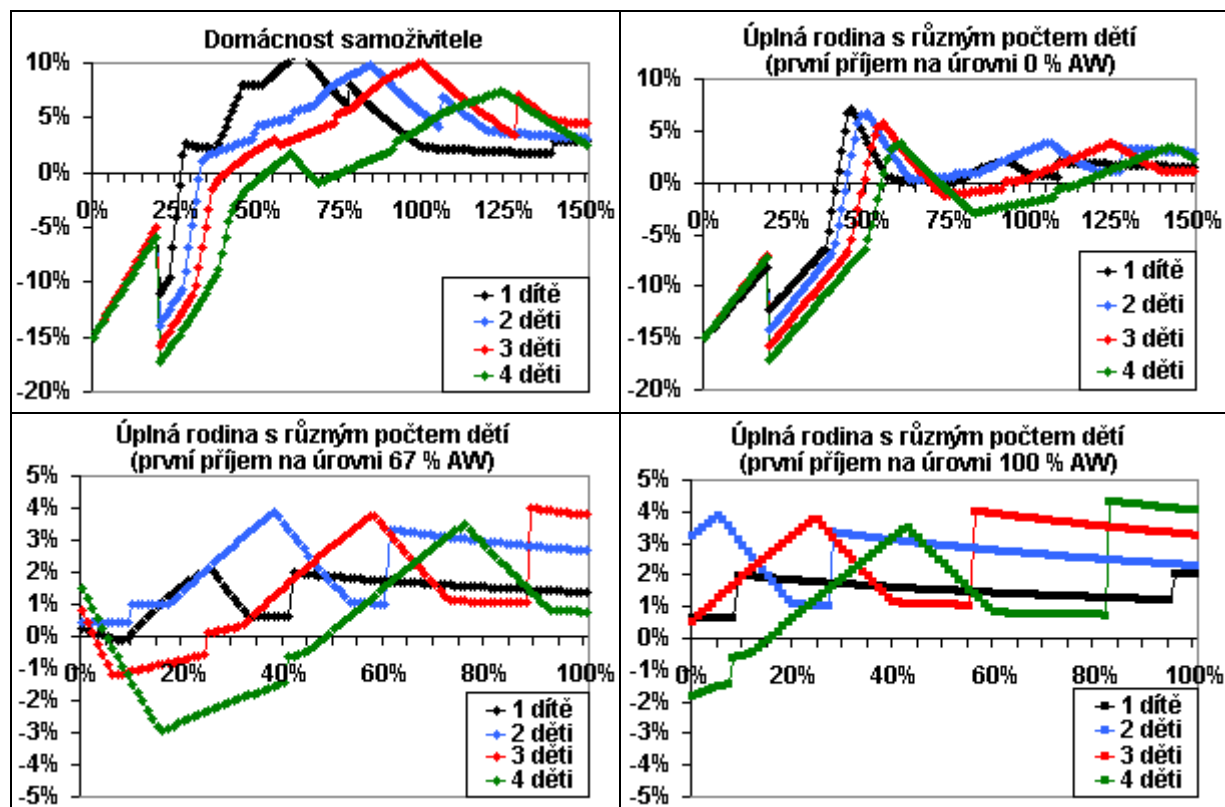
$L = (60 + d \cdot 5) \% \text{ průměrné mzdy,}$

$H = (100 + d \cdot 20) \% \text{ průměrné mzdy.}$

Na domácnosti bez závislých dětí má vliv pouze relativní pokles částek ŽM. Dopad této úpravy ale již byl analyzován na začátku této subkapitoly, proto na tomto místě nebude znovu popisován. **Úplný přehled změn METR sazeb u všech analyzovaných domácností mezi roky 2006 až 2009 je uveden v příloze C.**

Graf 32 ukazuje změnu ČPP domácností, za předpokladu provedení výše uvedených změn. Ve většině případů došlo k růstu ČPP s tím, že zvýšení ČPP je nepatrně vyšší u domácnosti samoživitele. Pokles ČPP se dostavil u domácností s žádným nebo nahodilým (menším, než je úroveň minimální mzdy) příjmem. Dílčí pokles ČPP (do 3 %) též postihl úplné domácnosti s více dětmi a jedním (podprůměrným) pracovním příjmem. Pokud má domácnost pracovní příjmy dva, činil růst ČPP cca 1 - 4 %.

Graf 32 Vliv společných úprav daňově dávkového systému na relativní [%] změnu čistých peněžních příjmů domácností mezi roky 2006 a 2009

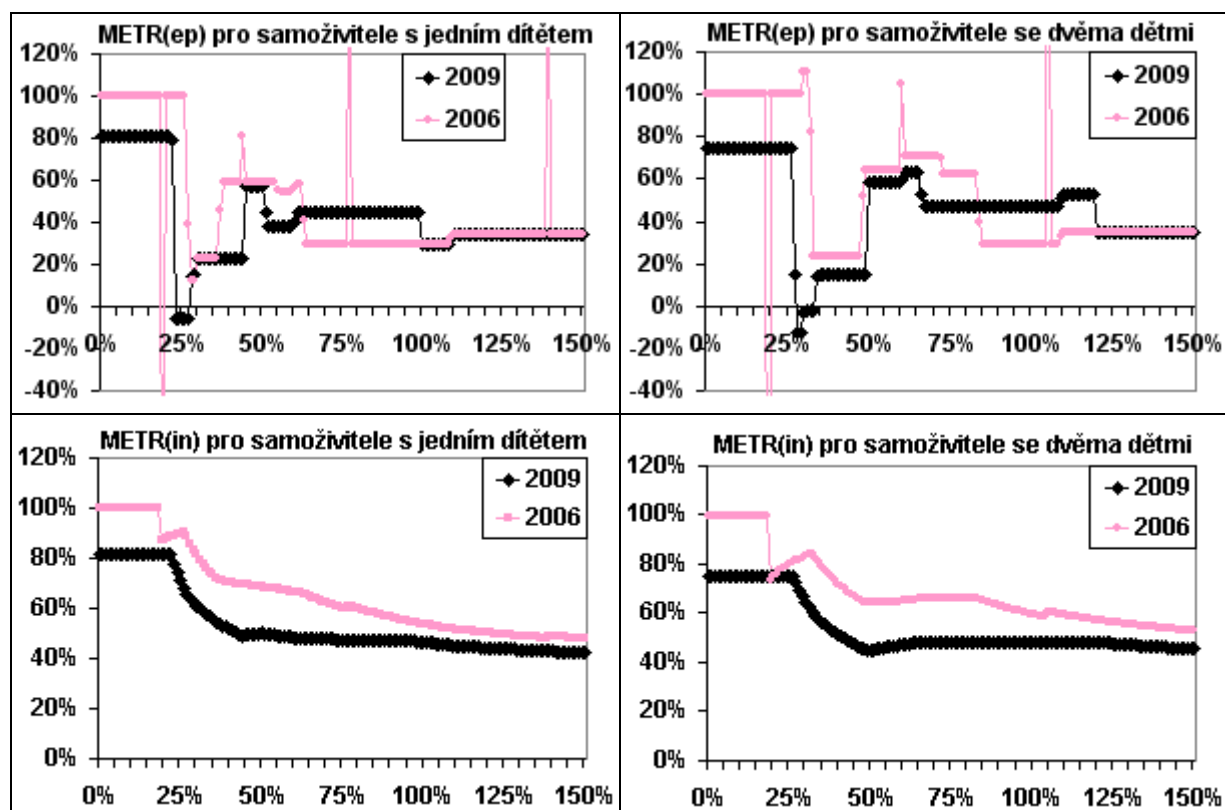

Zdroj: vlastní výpočty

Navržené změny mají pozitivní dopad na efektivní zdanění domácnosti samoživitele (viz graf 33). METR(in) sazby se mezi sledovanými roky snížily průměrně o 20 procentních bodů. Téměř ve všech příjmových pásmech došlo ke snížení METR(ep) sazeb. Došlo k odstranění většiny příjmových pastí, které by mohly ovlivňovat výši pracovních příjmů domácnosti. Ta již není vystavena 100% a vyšším efektivním daňovým sazbám, maximální METR(ep) dosahuje cca 80 % a zasahuje užší pásmo pracovních příjmů, než tomu je v roce 2006. Jelikož cílem bylo zasáhnout hlavně domácnosti s nízkým pracovním příjmem, snížení

METR(in) je nejméně výraznější právě u nich, s růstem pracovního příjmu se hodnota METR(in) v roce 2009 přibližuje hodnotě roku 2006.

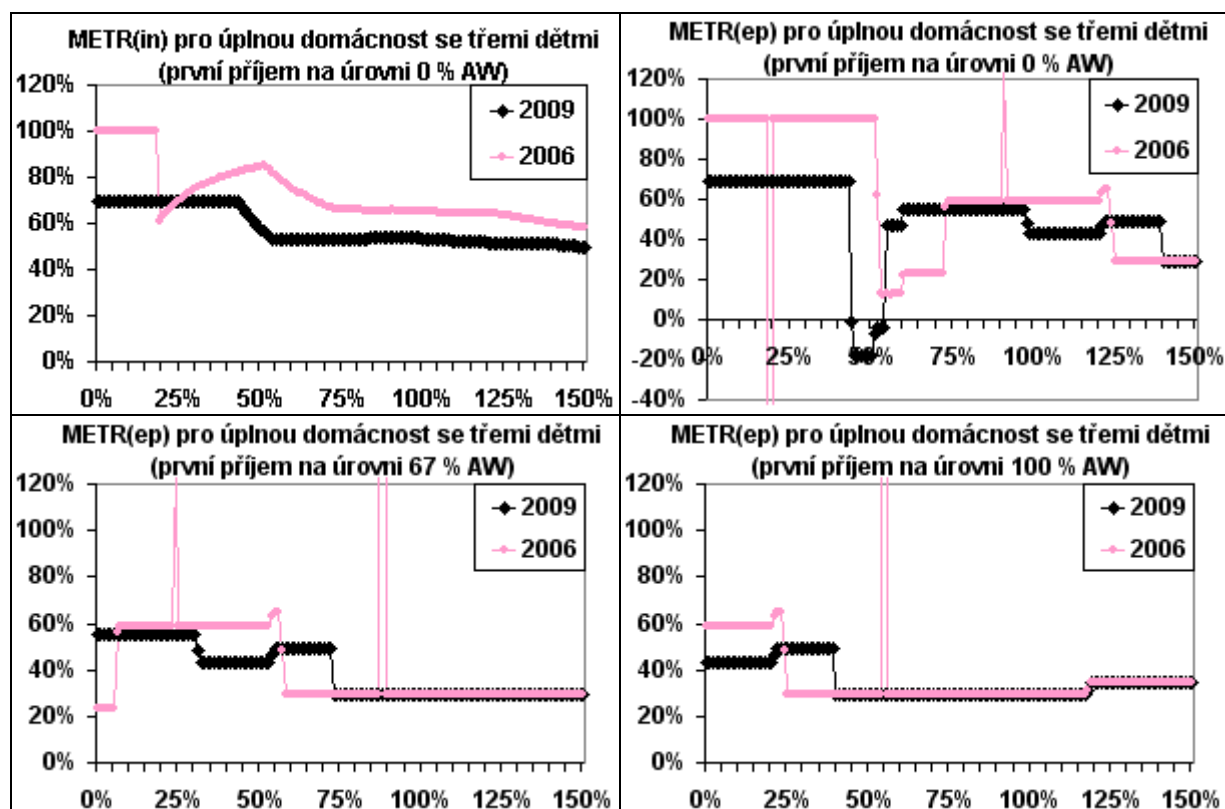
Graf 33 METR pro domácnost samoživitele mezi roky 2006 a 2009 (více úprav)

Zdroj: vlastní výpočty

V případě úplné domácnosti mají provedené změny taktéž největší vliv na domácnosti s nízkými pracovními příjmy (viz graf. 34). Za nejméně významnější můžeme opět považovat snížení efektivního zdanění v případě velmi nízkých pracovních příjmů a zúžení příjmového intervalu, po který dosahují sazby METR svých maximálních hodnot. S rostoucím počtem dětí je pak změna výraznější. Pokud má domácnost pracovní příjmy dva nebo pokud je první pracovní příjem dostatečně vysoký, mají provedené změny na efektivní zdanění domácnosti minimální vliv.

Graf 34 METR pro úplnou domácnost s jedním příjmem mezi roky 2006 a 2009 (více úprav)

Zdroj: vlastní výpočty

Závěry a doporučení

Provedená analýza potvrdila, že na nabídkové straně trhu práce existují vzájemné kombinace pracovních příjmů, důchodových daní a sociálních dávek, které vytvářejí pasti chudoby a neaktivity pro modelové domácnosti. Pro nalezení těchto pastí jsme použili ukazatele efektivního zdanění - METR - který bere do úvahy nejenom růst daní, ale i pokles sociálních příjmů. Úroveň pracovních příjmů, při kterých je domácnost vystavena vysokým METR sazbám, se v minulých letech měnila. Dělo se tomu tak v důsledku změny příslušných zákonů a ekonomického růstu v posledních letech.

Zpomalení tempa růstu ŽM, vzhledem k růstu pracovních příjmů, způsobilo, že „práce se vyplácí“ širšímu okruhu domácností. To se týká hlavně vícečetných domácností s jedním podprůměrným pracovním příjmem. U těchto domácností dochází k poklesu vysokých METR hodnot pod 100 % při nižší úrovni pracovního příjmu, než tomu bylo dříve. Na redukci pastí neaktivity z důvodů nízkých pracovních příjmů (hlavně pro domácnosti samoživitelů) se může podílet i růst minimální mzdy v posledních letech. Pokračující ekonomický růst povede k dalšímu omezování dávek z veřejných rozpočtů, což bude mít v budoucnu vliv na snížení METR sazeb.

Dávky (daně) směřující směrem k dítěti jsou dnes v ČR vzájemně roztržštěné a jsou jedním z důvodů vzniku pastí neaktivity a chudoby. Vlivem roztržštěnosti je dnes jejich administrativa v ČR komplikovaná a nákladná. Pokud se zaměříme na jednotlivé komponenty, můžeme konstatovat, že:

- nahrazení odečitatelné položky na dítě daňovým zvýhodněním významně přispělo k růstu ČPP domácností s podprůměrnými pracovními příjmy a vedlo ke snížení demotivačního vlivu daňového systému na pracovní úsilí. Vzhledem ke specifické konstrukci daňového bonusu, který není započítáván do rozhodných příjmů pro ostatní sociální dávky, je největší růst ČPP realizován u domácností, které přesně splní příjmový test pro čerpání daňového bonusu (pracovní příjmy ve výši šestinásobku minimální mzdy za rok). To ale jednak vytváří dodatečné administrativní náklady systému a dále u těchto domácností vytváří past neaktivity, kdy zvýšení pracovních příjmů může být doprovázené poklesem ČPP domácností,
- fiskální význam sociálního příplatku neustále klesá, rozsah domácností, které jej čerpají, se postupně snižuje, jeho význam pro domácnosti (ve smyslu jeho přínosu k ČPP) taktéž klesá. Celkově se tak zdá, že (i vzhledem ke zvyšující se příjmové diferenciaci české společnosti) se sociální příplatek fakticky přesouvá do dávek sociální pomoci. Současně se ale sociální příplatek podílí na vytváření pastí neaktivity, protože efektivní zdanění domácností, jejíž rozhodný příjem je do 1,6 násobku ŽM, se většinou pohybuje mezi 60 - 80 %. Domníváme se, že sociální příplatek měl být dávno zrušen nebo nahrazen jinou dávkou, která by pobídkovost k práci tolik neovlivňovala, případně ji ovlivňovala pozitivně,
- přídavky na děti patří mezi fiskálně největší dávky systému Státní sociální podpory. Tuto dávku čerpá většina domácností s dětmi v ČR. Vzhledem k jejich cílenosti na domácnosti s nízkým pracovním příjmem dochází k určitému dublování této dávky se sociálním příplatkem. Je otázka, jestli vedle sebe musí existovat dvě podobné dávky. Jejich adresnost má sice vliv na eliminaci chudoby domácností s dětmi, tím je ale současně snížena motivace některých domácností řešit svou nepříznivou životní situaci pracovním úsilím a nikoliv spoléháním se na sociální systém. Jejich úprava směrem k univerzální jednotné dávce se tak jeví nezbytná, i když si vyžádá změnu výdajové strany veřejných rozpočtů.

K dalším úpravám dávkového systému dojde počátkem roku 2007. Jednou z nich je i rozdělení dosavadního příspěvku na bydlení na dvě dávky. Vzhledem k „nastartované“

deregulaci nájemného se fungování přídatku a doplatku na bydlení ukáže v příštích letech. Analýzu adresnosti a pobídkovosti těchto dávek proto v současnosti nelze provést.

Analýza prokázala, že i relativně drobné úpravy současného daňového a dávkového systému mohou vést k významnému zvýšení jejich pobídkovosti k práci, aniž by to bylo vykoupeno velkým snížením ČPP domácností nebo zvýšením fiskálních nároků na veřejné rozpočty. Doporučujeme proto další úpravy dávkových systémů hodnotit i z hlediska jejich motivace a pobídkovosti.

V této studii byla analýza efektivního zdanění a z toho plynoucích pastí neaktivity provedena na modelových domácnostech. Tato oblast je dnes v ČR poměrně dobře zmapována. Málo pozornosti je dosud věnováno analýze reálných dat, nalezení odpovědi na otázku, jestli a na které české domácnosti působí pasti neaktivity. Jaká byla dynamika této skupiny domácností v průběhu ekonomické transformace české společnosti a jak na ně budou působit další změny daňových a dávkových zákonů. Domníváme se, že další výzkum by měl být více zacílen na zodpovězení těchto otázek.

Současně se studiem pastí neaktivity v ČR je potřeba sledovat a analyzovat úpravy daňových a dávkových systémů vyspělých zemí. Doporučujeme se zaměřit na otázku, nakolik tyto úpravy vedly ke snížení efektivního zdanění domácností a nakolik jsou tyto reformy přenositelné do českého ekonomického prostředí.

Literatura

- Carone, G., Immervoll, H., Paturot, D., Salomäki, A.: *Indicators of unemployment and low-wage traps (Marginal effective tax rates on employment incomes)*. OECD SEM working paper No. 18. OECD Paris 2004 [online]. c2004, [cit. 21-06-2006] Dostupné z: <<http://www.oecd.org/dataoecd/59/33/30975741.pdf>>
- ČSÚ (2006a) *Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků výběrového šetření pracovních sil - roční průměry za rok 2005*. [online]. c2006, poslední revize 7.4.2006 [cit. 01-06-2006] Dostupné z: <<http://www.czso.cz/csu/edicniplan.nsf/p/3115-06>>
- ČSÚ (2006b) *Mzdy - časové řady*. [online]. c2006, [cit. 01-06-2006] Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/pmz_cr>
- ČSÚ (2003a) *Sčítání lidu, domů a bytů k 1. 3. 2001 - obyvatelstvo, byty, domy a domácnosti Česká republika*. Český statistický úřad, Praha 2003. ISBN: 80-7223-934-1
- ČSÚ (2003b) *Mikrocensus 2002*. [online]. c2005 [cit. 01-05-2006] Dostupné z: <<http://www.czso.cz/csu/edicniplan.nsf/publ/3009-04>>
- Jahoda, R. (2004) *Interakce sociálního a daňového systému a pracovní pobídky*. [online]. c2004 [cit. 01-05-2006] Dostupné z: <http://www.vupsv.cz/Jahoda-Interakce_soc-danoveho_systemu.pdf>
- Kolář, P., Vitek, L. Pavel, J. a kol. (2005) *Zdanění a neutralita*. Eurolex Bohemia, Praha 2005. ISBN 80-86861-56-2
- MFČR (2006) *Makroekonomická predikce (červenec 2006)* [online]. c2006, [cit. 10-08-2006] Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/hs.xsl/makro_pre_26761.html>
- MPSV (2006a) *Analýza vývoje zaměstnanosti a nezaměstnanosti v roce 2005*. [online]. c2006, [cit. 01-06-2006] Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/trh_prace/rok2005/analyza_zam_nezam_2005.pdf>
- MPSV (2006b) *Dávky sociální péče*. [online]. c2006, [cit. 01-06-2006] Dostupné z: <<http://www.mpsv.cz/cs/5>>
- MPSV (2005) *Vývoj pracovní neschopnosti a struktury práceneschopných*. [online]. c2005, [cit. 30-05-2006] Dostupné z: <http://mpsv.cz/files/clanky/616/vyvoj_pn.pdf>
- OECD (2003) *Taxing Wages 2001-2002*. OECD Paris 2003. ISBN 9264099972
- OECD (2006) *Benefits and Wages: gross/net replacement rates, country specific files and tax/benefit models*. [online]. c2006, poslední revize březen 2006 [cit. 21-06-2006] Dostupné z: <http://www.oecd.org/document/0/0,2340,en_2649_201185_34053248_1_1_1_1,00.html>
- Immervoll, H., Barber, D. (2005) *Can Parents Afford to Work? Childcare Costs, Tax-Benefit Policies and Work Incentives* [online]. c2005, poslední revize 15.12.2005 [cit. 12-08-2006] Dostupné z: <<http://www.oecd.org/dataoecd/58/23/35862266.pdf>>
- Pavel, J., Vitek, L. (2005) *Mezní efektivní daňové sazby zaměstnanců na českém a slovenském pracovním trhu v období transformace*. *Politická ekonomie*, 2005, sv. LIII (4), s. 477-494
- Průša, L. (2004) *K vybraným otázkám charakteru sociálních transferů rodinám s dětmi v České republice*. Praha, VÚPSV 2004. 36 s., [online]. c2004, [cit. 21-09-2006] Dostupné z: <http://www.vupsv.cz/Prusa-soc_transfery.pdf>
- Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře. (ve znění pozdějších novelizací)
- Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. (ve znění pozdějších novelizací)
- Zákon č. 463/1991 Sb., o životním minimu. (ve znění pozdějších novelizací)

Seznam příloh

PŘÍLOHA A: INDIKÁTORY ZMĚNY PASTÍ (METR) MEZI ROKY 2003 A 2005

PŘÍLOHA B: INDIKÁTORY ZMĚNY PASTÍ (METR) MEZI ROKY 2005 A 2006

PŘÍLOHA C: INDIKÁTORY ZMĚNY PASTÍ (METR) MEZI ROKY 2006 A 2009
(HYPOTETICKÉ ÚPRAVY)

Příloha A:

INDIKÁTORY ZMĚNY PASTÍ (METR)

MEZI ROKY 2003 A 2005

Seznam příloh

příloha č.:	A1	Data a parametry použité v analýze
příloha č.:	A2	Pastí neaktivity domácnosti (1+0)
příloha č.:	A3	Pastí neaktivity domácnosti (1+1)
příloha č.:	A4	Pastí neaktivity domácnosti (1+2)
příloha č.:	A5	Pastí neaktivity domácnosti (1+3)
příloha č.:	A6	Pastí neaktivity domácnosti (1+4)
příloha č.:	A7	Pastí neaktivity domácnosti (2+0)
příloha č.:	A8	Pastí neaktivity domácnosti (2+1)
příloha č.:	A9	Pastí neaktivity domácnosti (2+2)
příloha č.:	A10	Pastí neaktivity domácnosti (2+3)
příloha č.:	A11	Pastí neaktivity domácnosti (2+4)

Příloha A1

Data a parametry použité v analýze

věk dětí použitých pro kalkulaci

1. dítě	2 roky
2. dítě	5 let
3. dítě	8 let
4. dítě	11 let

"2003" "2005"

průměrná mzda (AW)

16 917 19 024

částky ŽM dle nařízení vlády č. 333/2001 Sb.

částka k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb

dítě do 6 let	1 690	1 720
od 6 do 10 let	1 890	1 920
od 10 do 15 let	2 230	2 270
od 15 do 26 let (nezaopatřené)	2 450	2 490
ostatní občané	2 320	2 360
částka k zajištění nezbytných nákladů na domácnost		
domácnost s 1 osobou	1 780	1 940
se 2 osobami	2 320	2 530
se 3 nebo 4 osobami	2 880	3 140
s 5 nebo více osobami	3 230	3 520

odečitatelné položky a slevy na poplatníka

odečitatelná položka ze základu daně na poplatníka	3 170	3 170
odečitatelná položka ze základu daně na vyživované dítě	1 960	
daňový bonus na dítě		500

sociální a zdravotní pojistné 12,5% 12,5%

daňový systém 2003

základ daně		daň	
od	do	%	plus fix.
0	9 100	15%	
9 100	18 200	20%	1 365
18 200	27 600	25%	3 185
27 600	0	32%	5 535

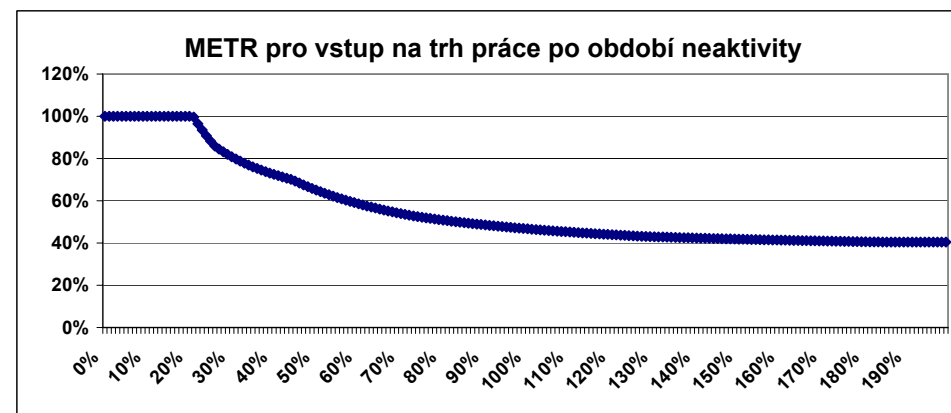
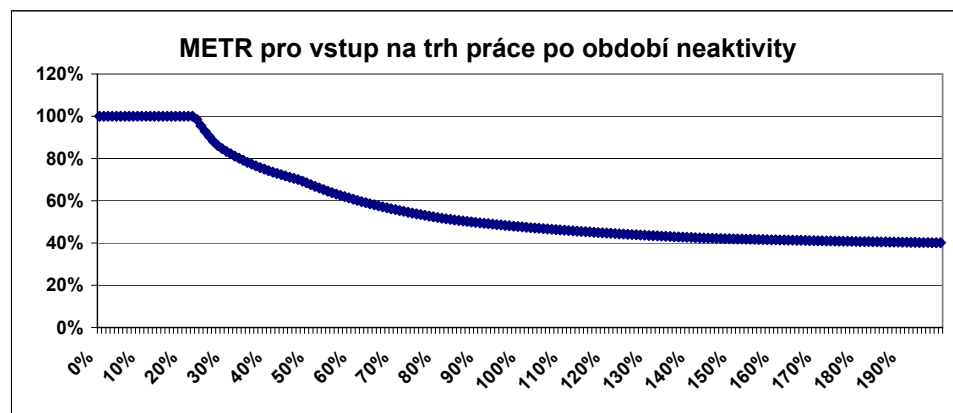
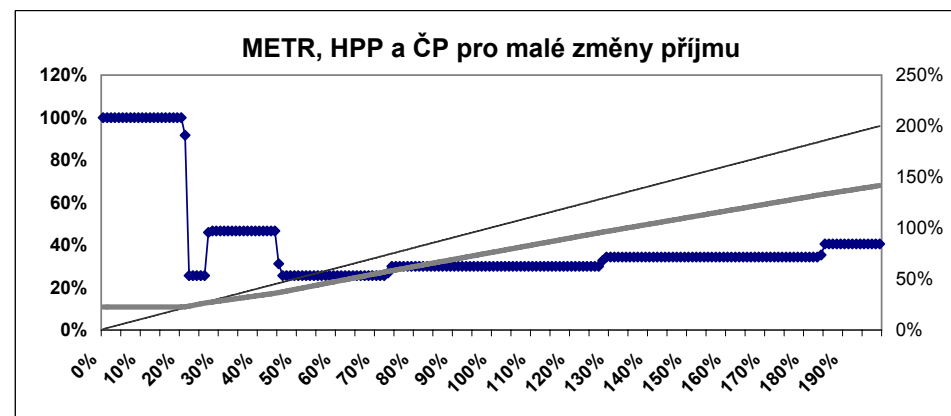
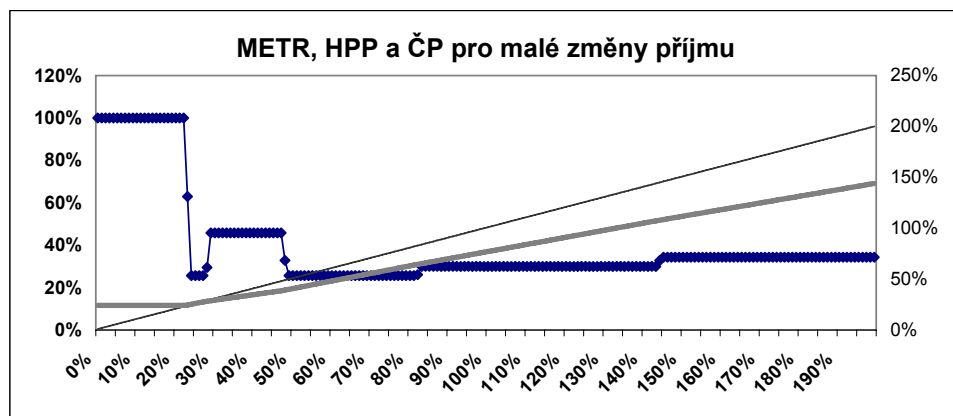
daňový systém 2005

základ daně		daň	
od	do	%	plus fix.
0	9 100	15%	
9 100	18 200	20%	1 365
18 200	27 600	25%	3 185
27 600	0	32%	5 535

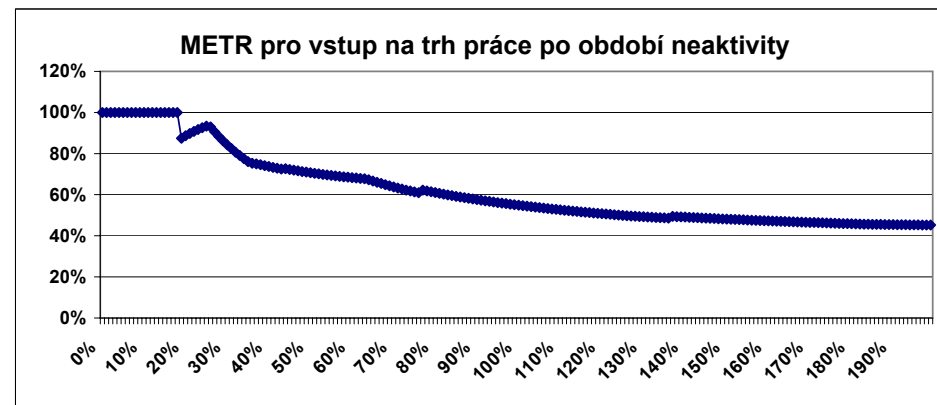
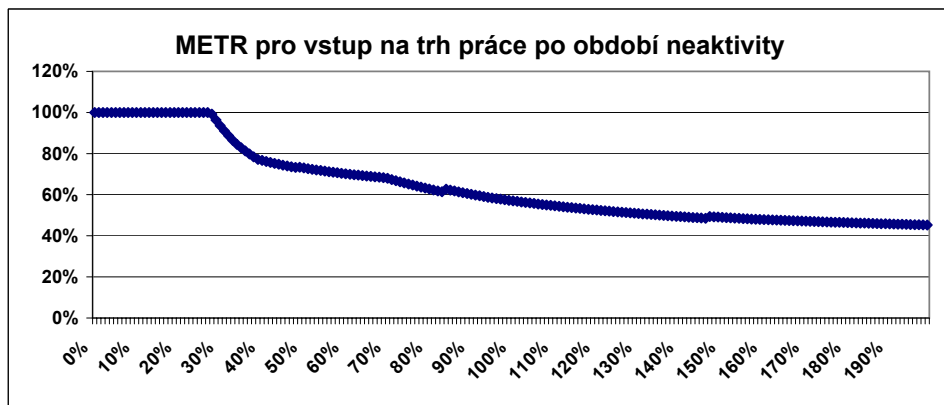
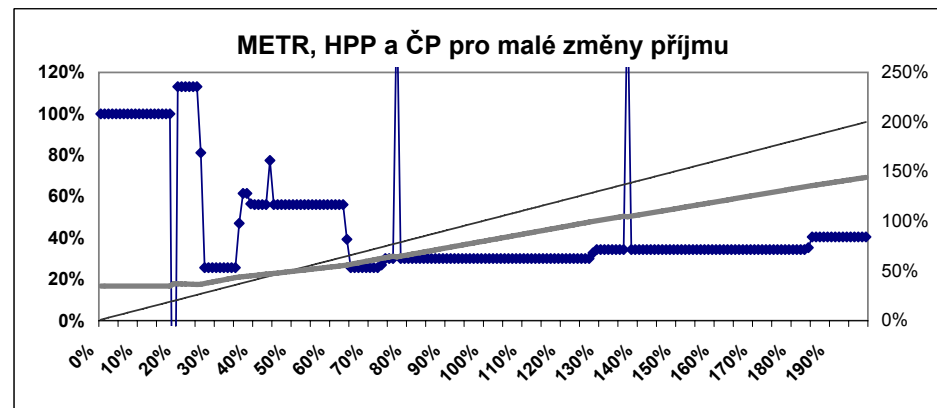
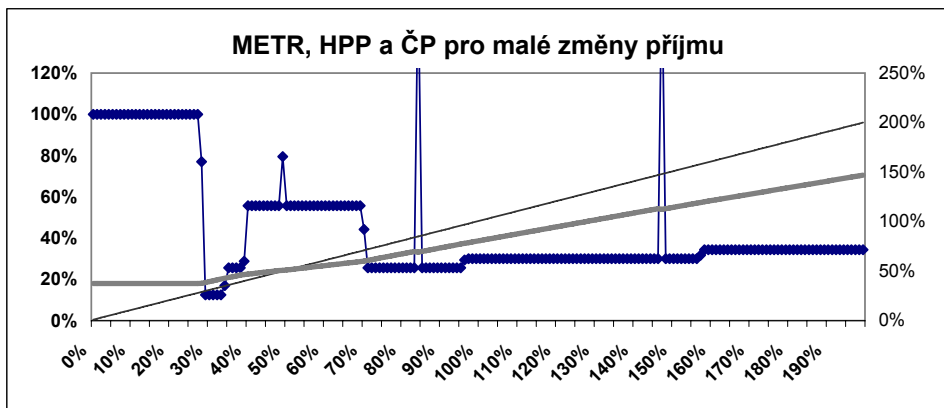
dávky státní sociální podpory

dle zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů

Příloha A2: Souhrnný indikátor změny "pastí" mezi roky 2003 (levý) a 2005 (pravý) [změna příjmů, úprava částek ŽM, SZM, daňový bonus na dítě]
Pastí neaktivity domácnosti (1+0)
 (příjem na ose x)

Příloha A3: Souhrnný indikátor změny "pastí" mezi roky 2003 (levý) a 2005 (pravý) [změna příjmů, úprava částek ŽM, SZM, daňový bonus na dítě]
Pastí neaktivity domácnosti (1+1) se 2 příjmy
 (první příjem na úrovni 67 % APW, druhý příjem na ose x)

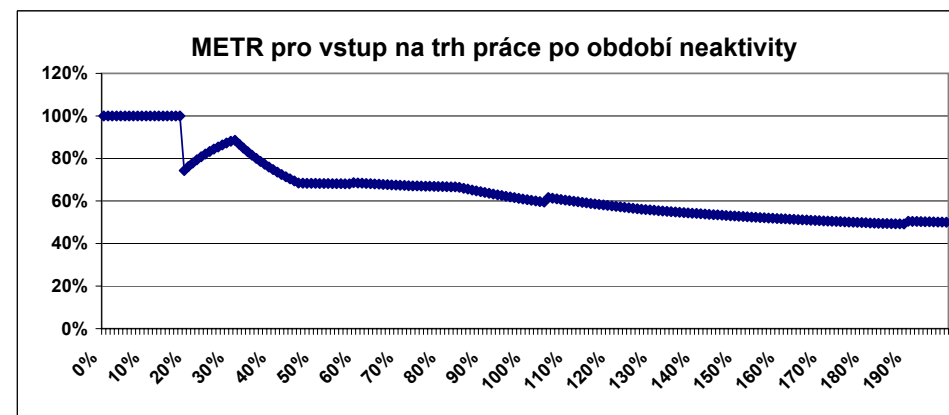
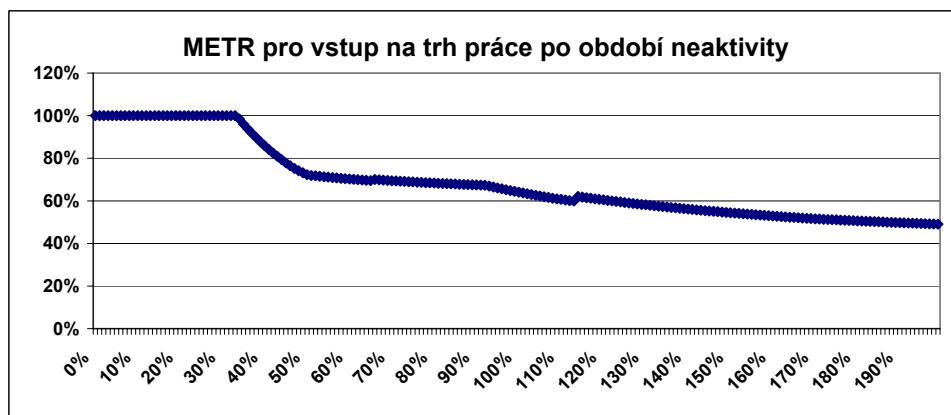
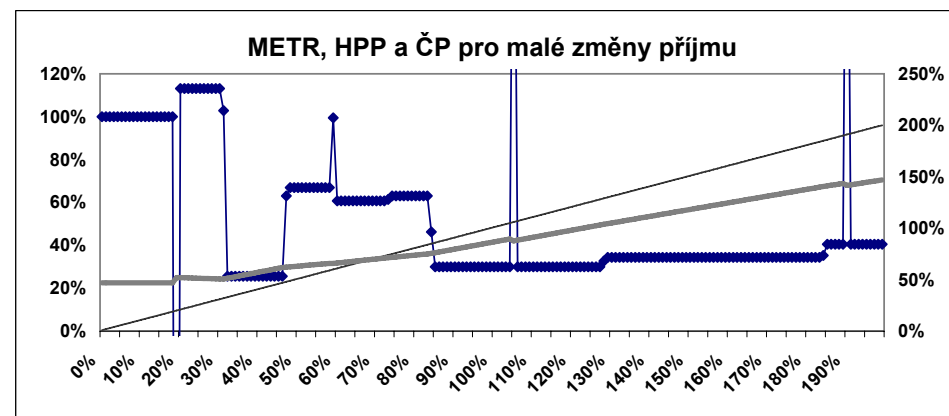
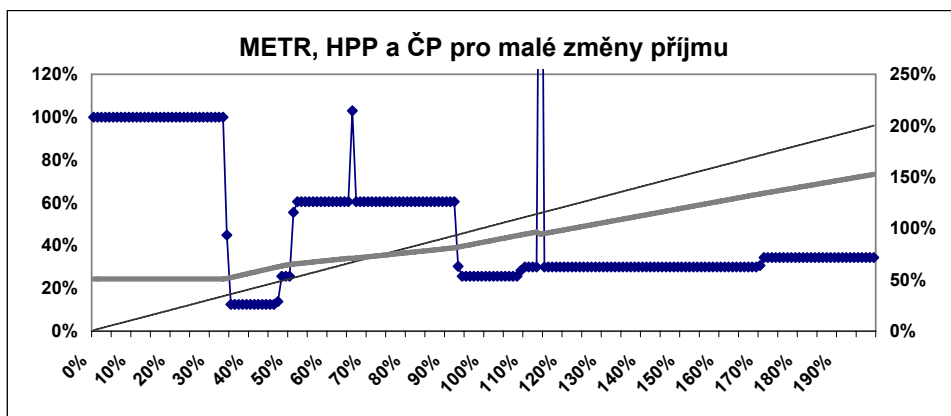
Příloha A4: Souhrnný indikátor změny "pastí" mezi roky 2003 (levý) a 2005 (pravý) [změna příjmů, úprava částek ŽM, SZM, daňový bonus na dítě]

Pastí neaktivity domácnosti (1+2)

(příjem na ose x)

Pastí neaktivity domácnosti (1+2)

(příjem na ose x)

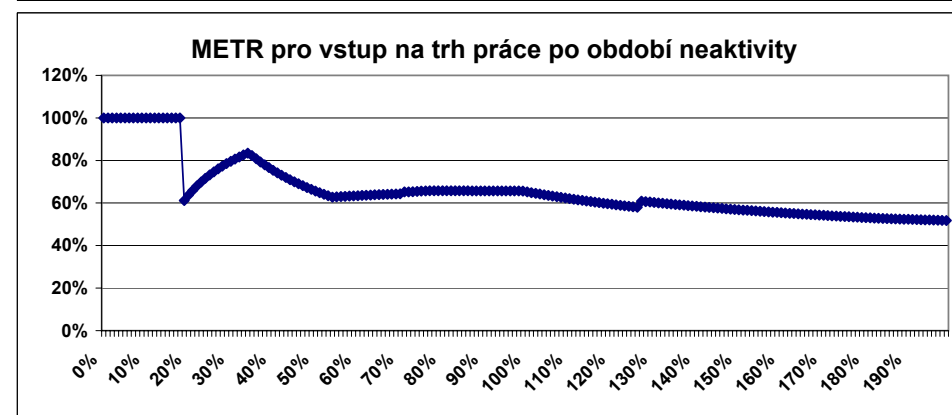
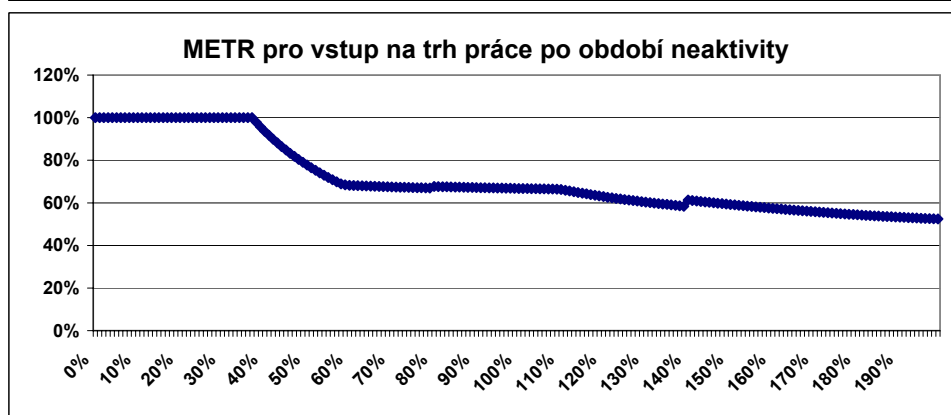
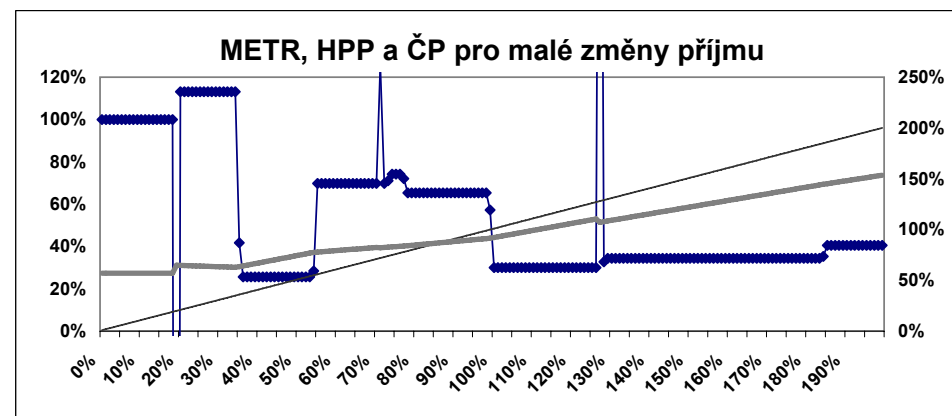
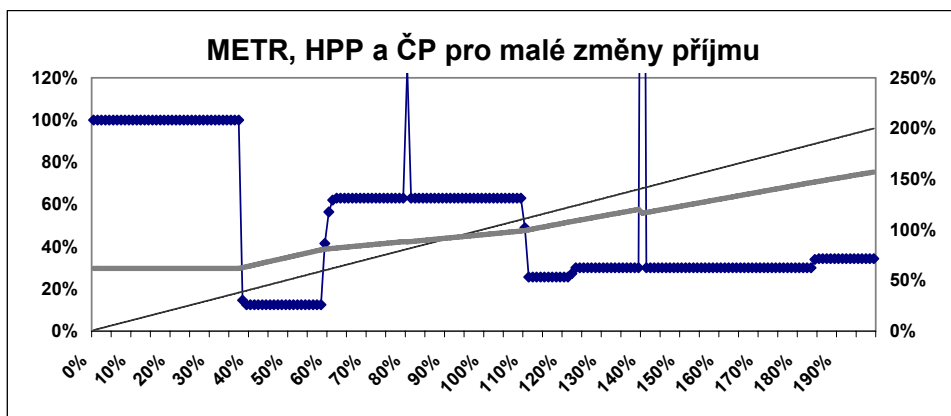
Příloha A5: Souhrnný indikátor změny "pastí" mezi roky 2003 (levý) a 2005 (pravý) [změna příjmů, úprava částek ŽM, SZM, daňový bonus na dítě]

Pastí neaktivity domácnosti (1+3)

(příjem na ose x)

Pastí neaktivity domácnosti (1+3)

(příjem na ose x)

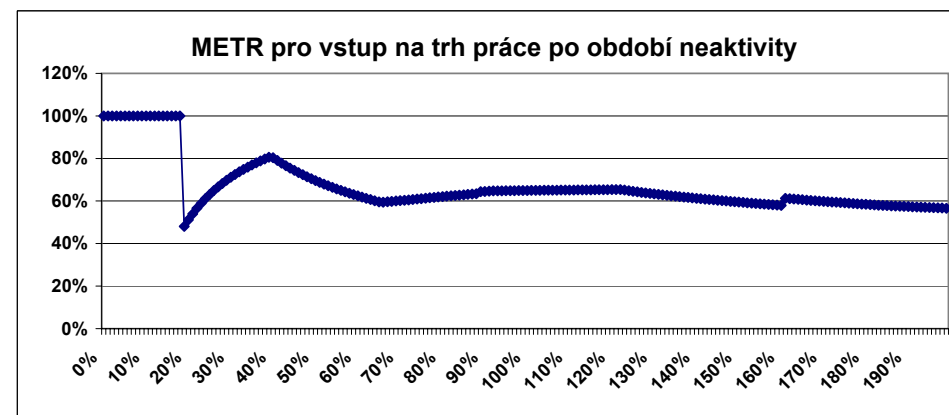
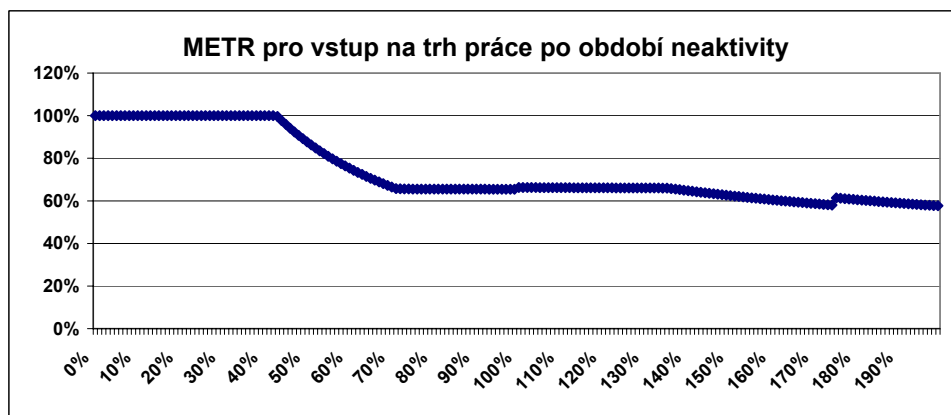
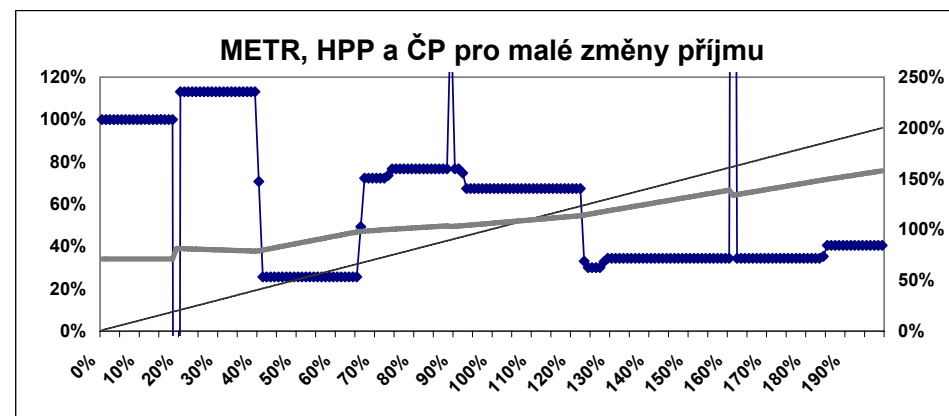
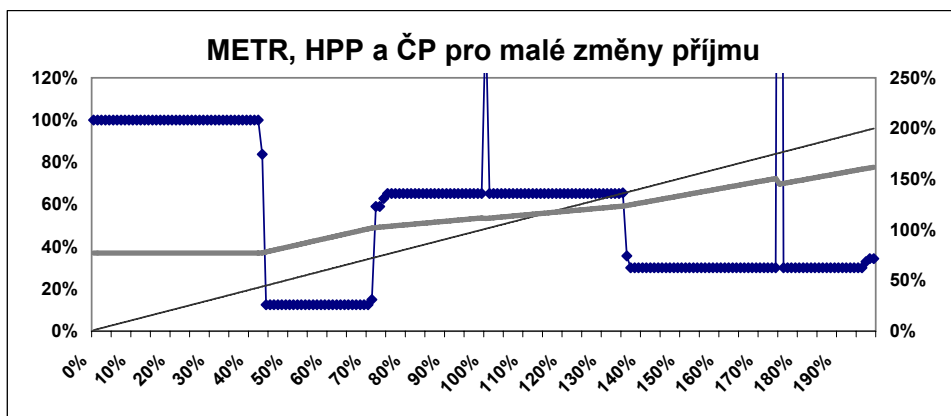
Příloha A6: Souhrnný indikátor změny "pastí" mezi roky 2003 (levý) a 2005 (pravý) [změna příjmů, úprava částek ŽM, SZM, daňový bonus na dítě]

Pastí neaktivity domácnosti (1+4)

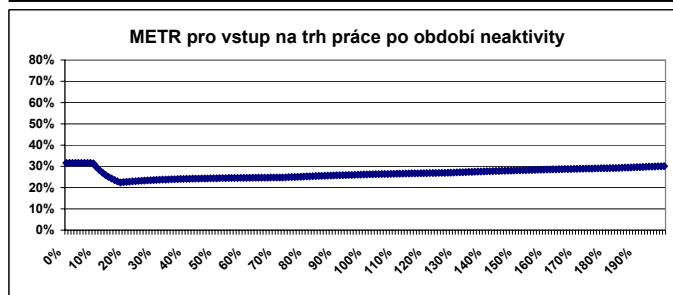
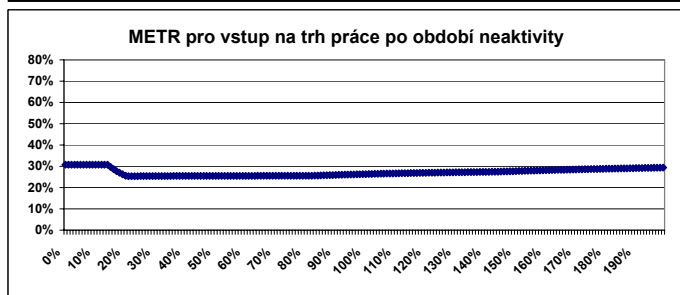
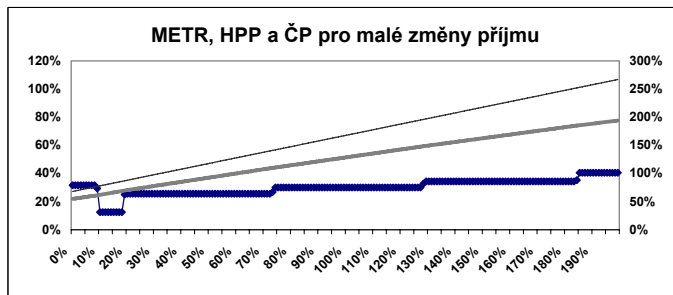
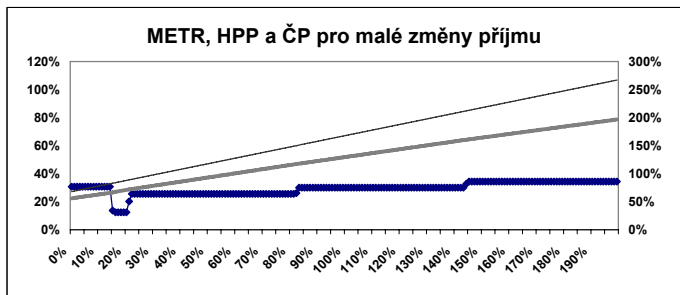
(příjem na ose x)

Pastí neaktivity domácnosti (1+4)

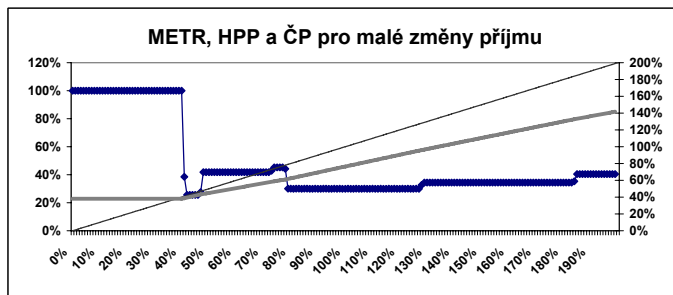
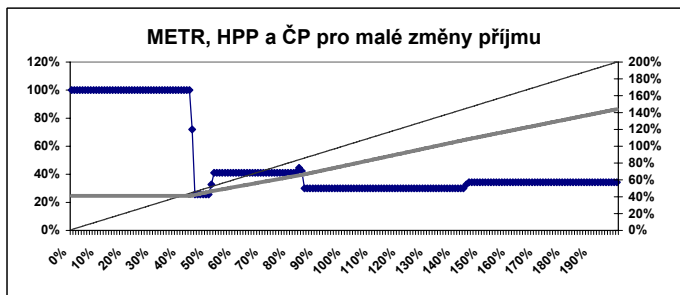
(příjem na ose x)

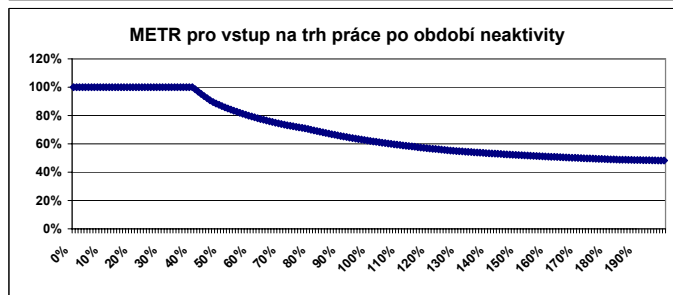
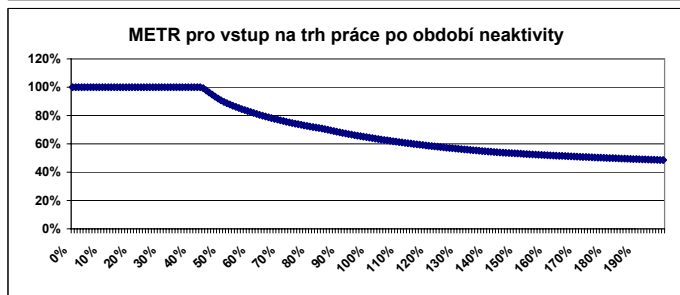
Příloha A7: Souhrnný indikátor změny "pastí" mezi roky 2003 (levý) a 2005 (pravý) [změna příjmů, úprava částek ŽM, SZM, daňový bonus na dítě]
Pastí neaktivity domácnosti (2+0) se 2 příjmy
 (první příjem na úrovni 67 % APW, druhý příjem na ose x)

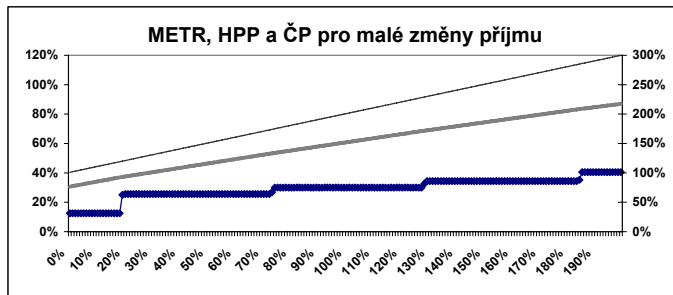
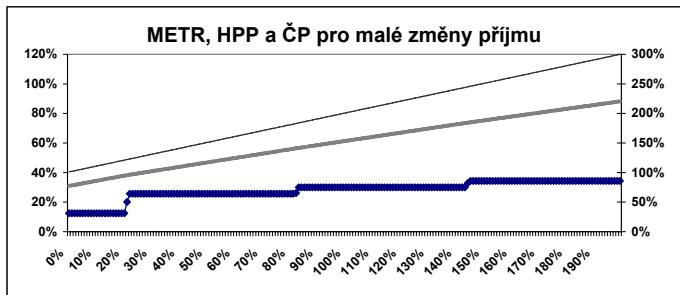
Pastí neaktivity domácnosti (2+0) se 1 příjmem
 (první příjem na úrovni 0 % APW, druhý příjem na ose x)

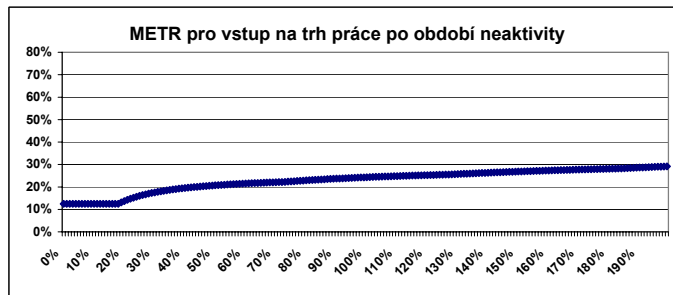
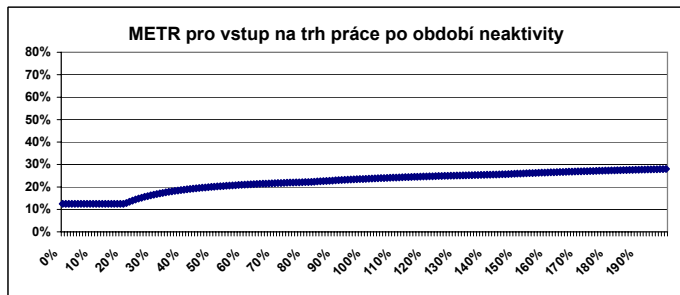
Pastí neaktivity domácnosti (2+0) se 1 příjmem
 (první příjem na úrovni 0 % APW, druhý příjem na ose x)

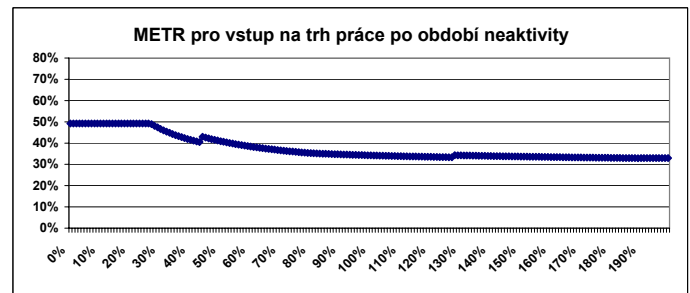
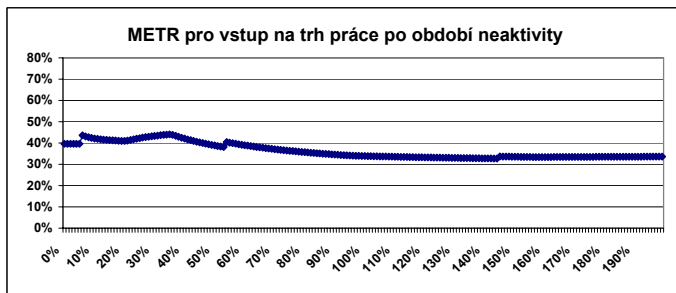
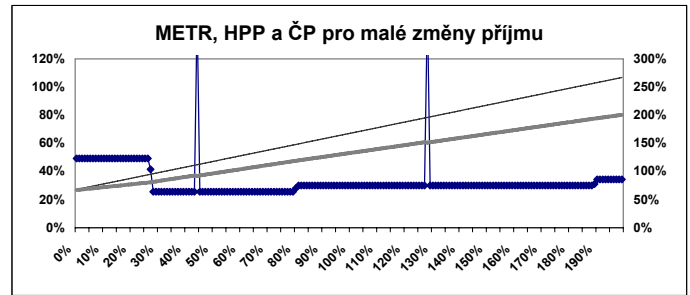
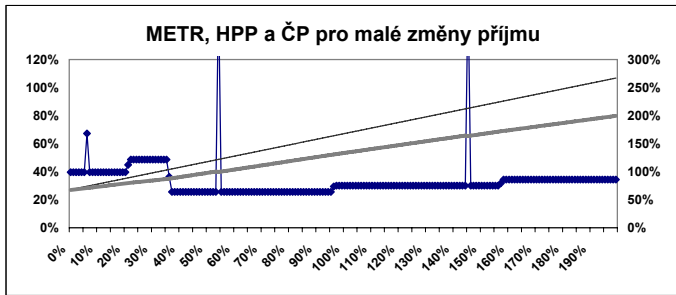
Pastí neaktivity domácnosti (2+0) se 2 příjmy
 (první příjem na úrovni 100 % APW, druhý příjem na ose x)

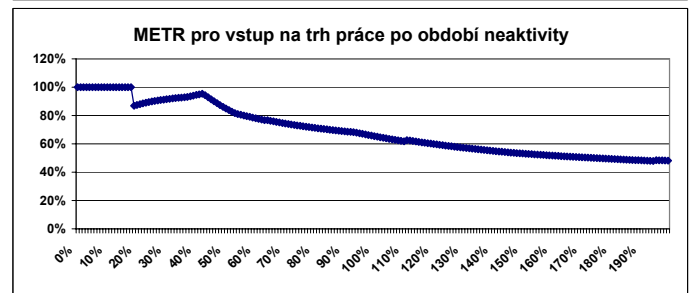
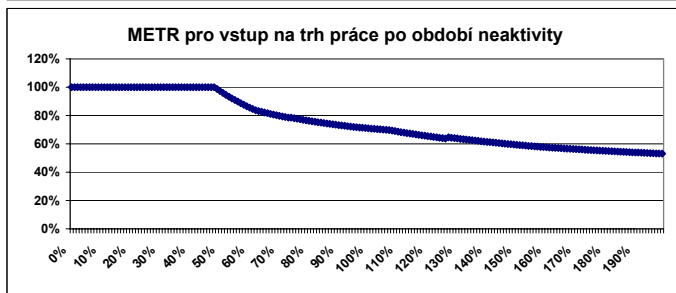
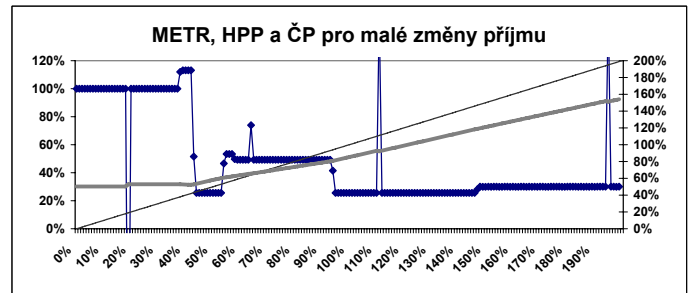
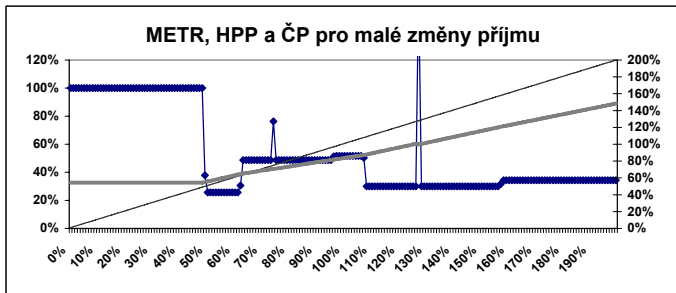
Pastí neaktivity domácnosti (2+0) se 2 příjmy
 (první příjem na úrovni 100 % APW, druhý příjem na ose x)

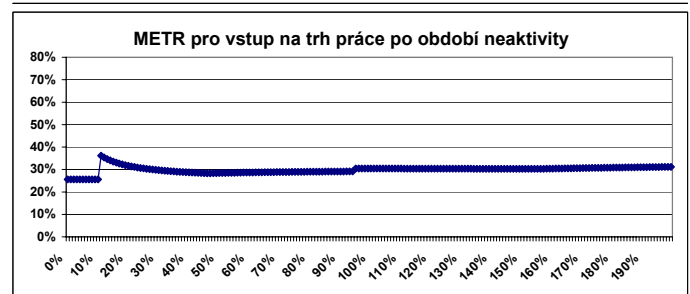
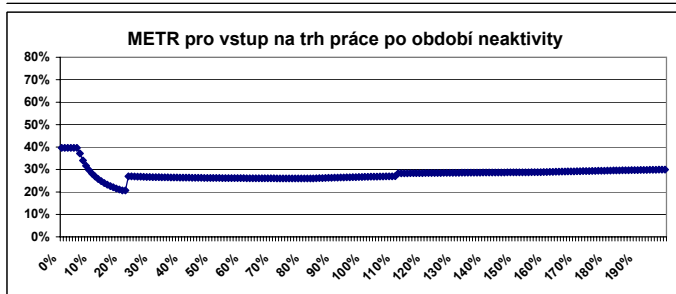
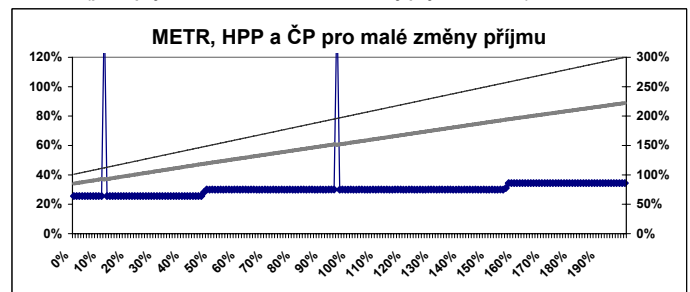
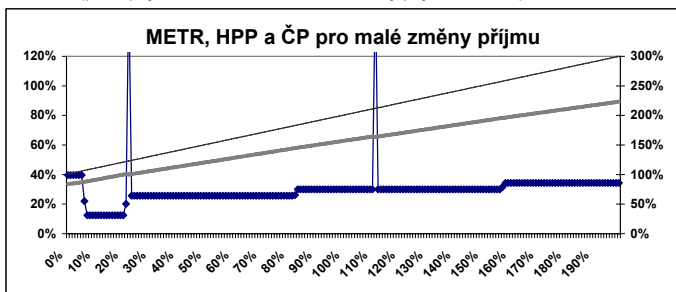
Příloha A8: Souhrnný indikátor změny "pastí" mezi roky 2003 (levý) a 2005 (pravý) [změna příjmů, úprava částek ŽM, SZM, daňový bonus na dítě]
Pastí neaktivity domácnosti (2+1) se 2 příjmy
 (první příjem na úrovni 67 % APW, druhý příjem na ose x)

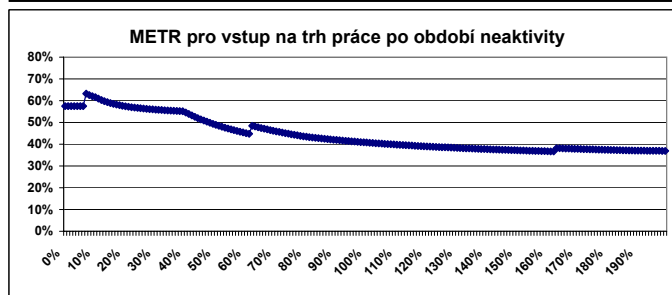
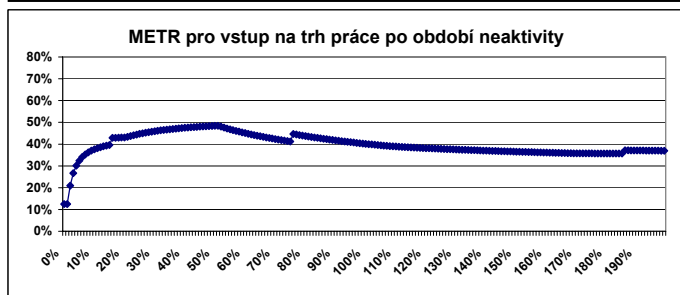
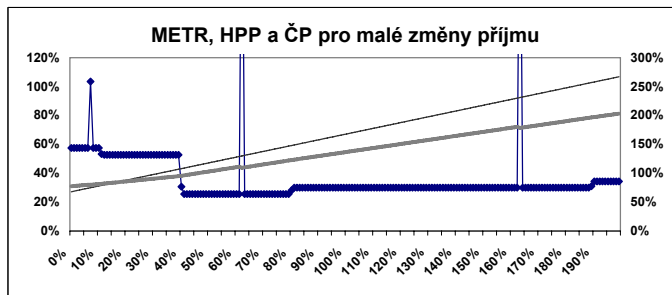
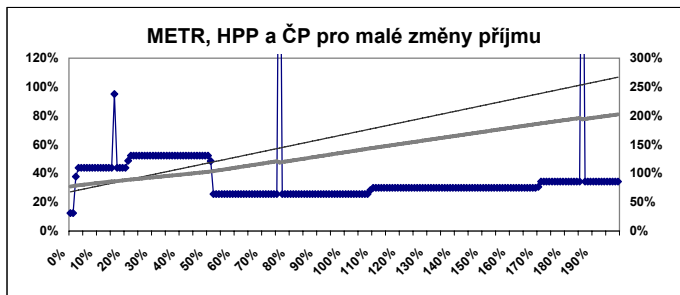
Pastí neaktivity domácnosti (2+1) se 1 příjmem
 (první příjem na úrovni 0 % APW, druhý příjem na ose x)

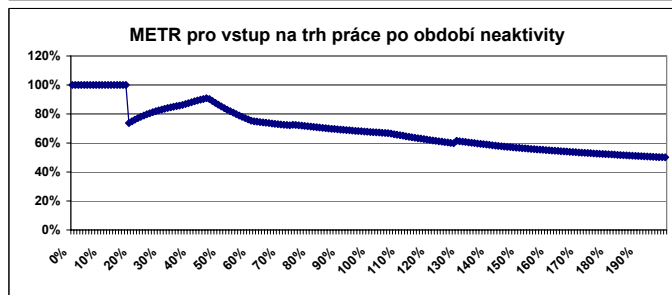
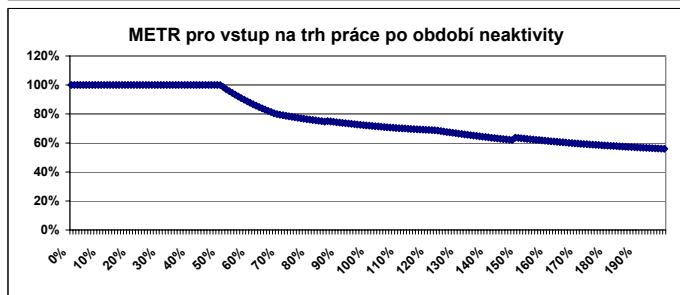
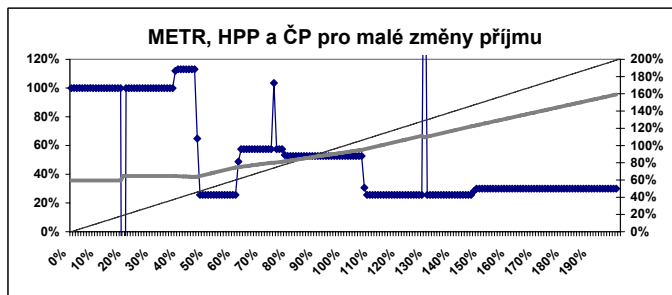
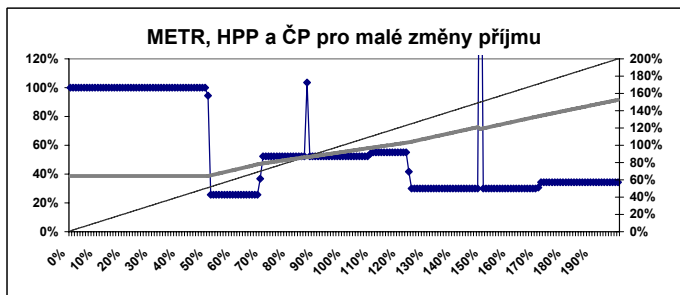
Pastí neaktivity domácnosti (2+1) se 2 příjmy
 (první příjem na úrovni 100 % APW, druhý příjem na ose x)

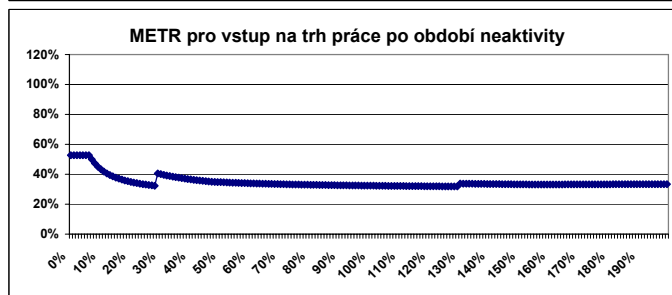
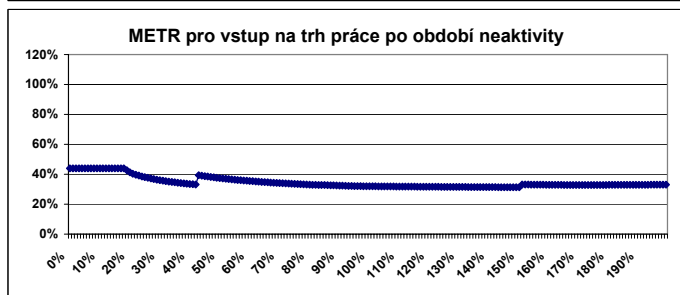
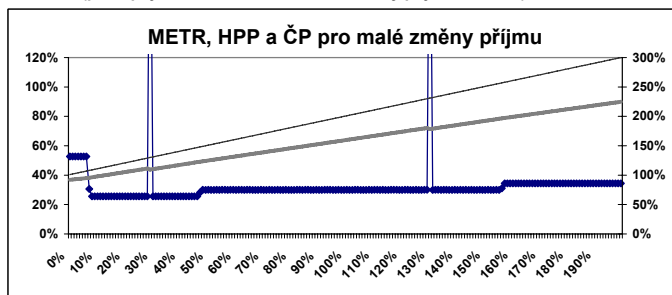
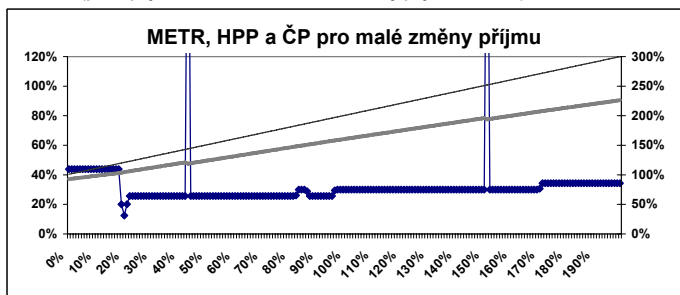
Příloha A9: Souhrnný indikátor změny "pastí" mezi roky 2003 (levý) a 2005 (pravý) [změna příjmů, úprava částek ŽM, SZM, daňový bonus na dítě]
Pastí neaktivity domácnosti (2+2) se 2 příjmy
 (první příjem na úrovni 67 % APW, druhý příjem na ose x)

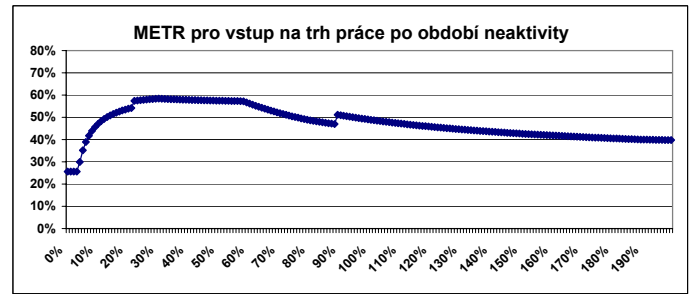
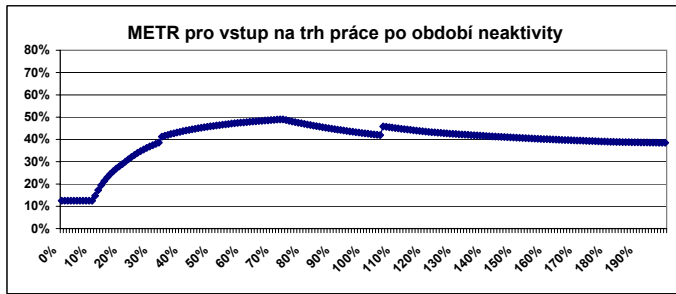
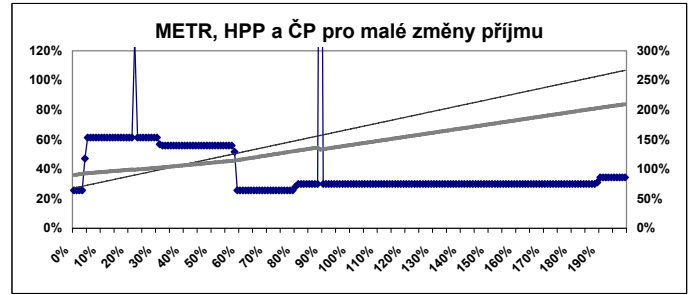
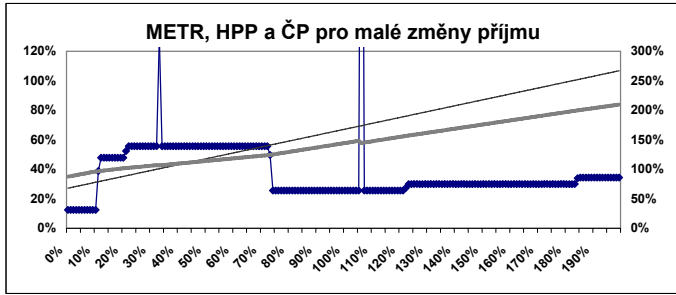
Pastí neaktivity domácnosti (2+2) se 1 příjmem
 (první příjem na úrovni 0 % APW, druhý příjem na ose x)

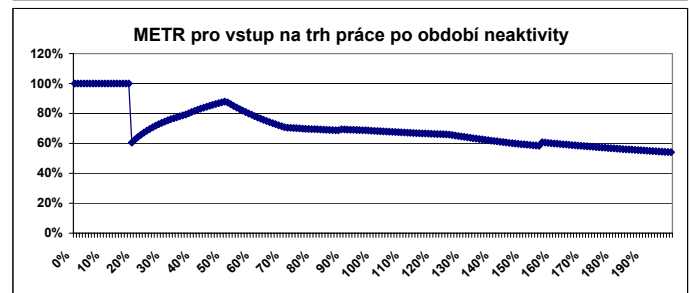
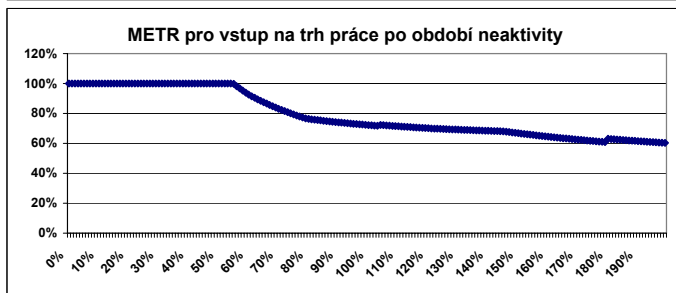
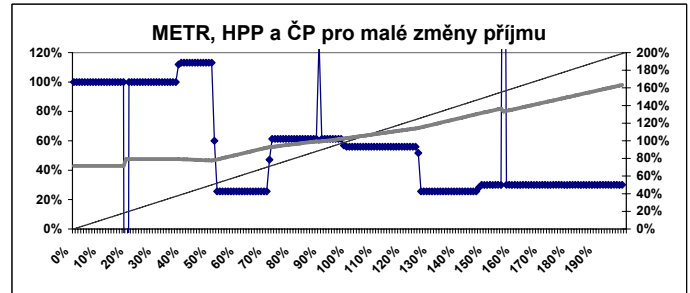
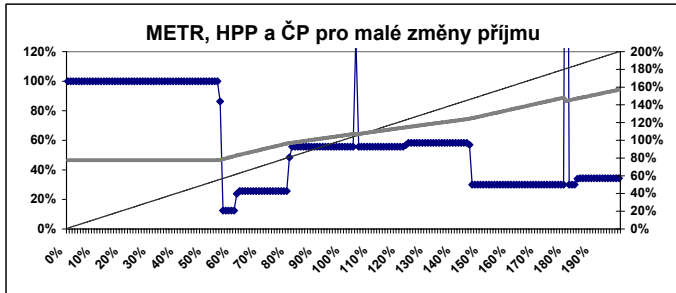
Pastí neaktivity domácnosti (2+2) se 2 příjmy
 (první příjem na úrovni 100 % APW, druhý příjem na ose x)

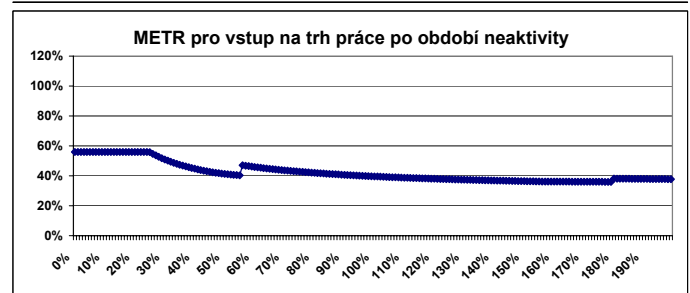
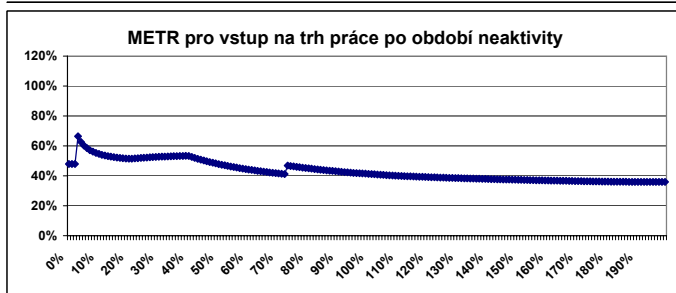
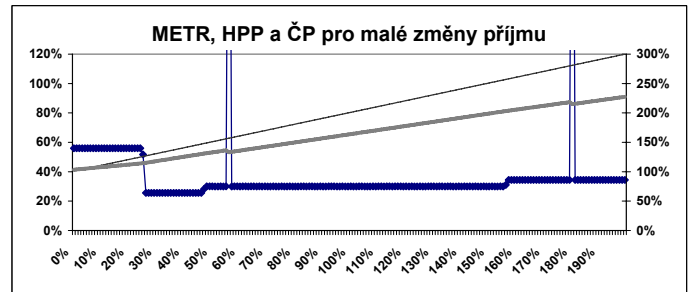
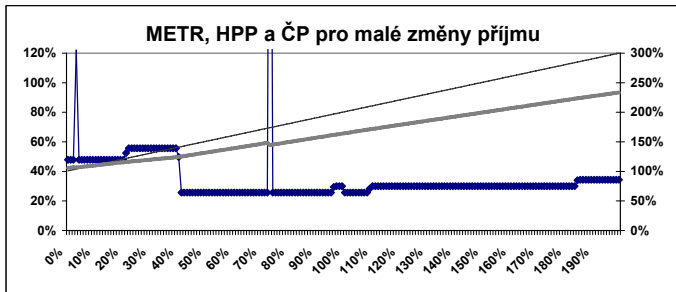
Příloha A10: Souhrnný indikátor změny "pastí" mezi roky 2003 (levý) a 2005 (pravý) [změna příjmů, úprava částek ŽM, SZM, daňový bonus na dítě]
Pastí neaktivity domácnosti (2+3) se 2 příjmy
 (první příjem na úrovni 67 % APW, druhý příjem na ose x)

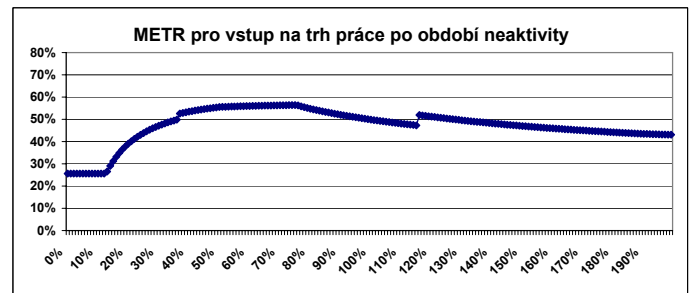
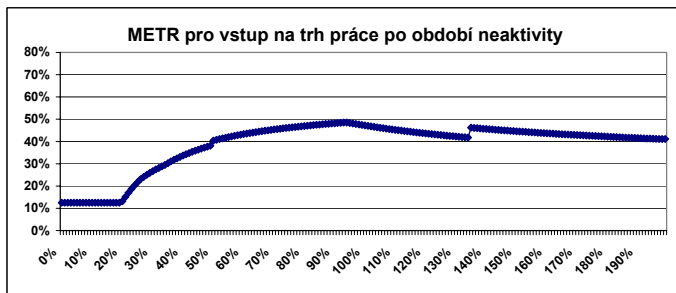
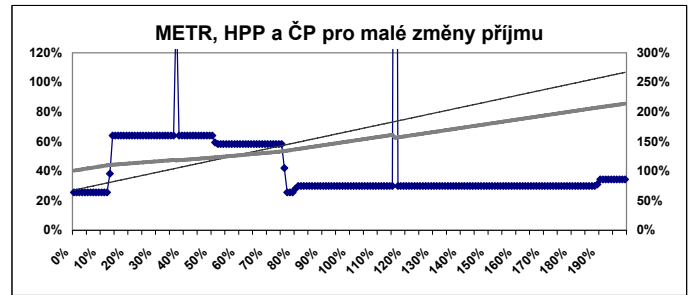
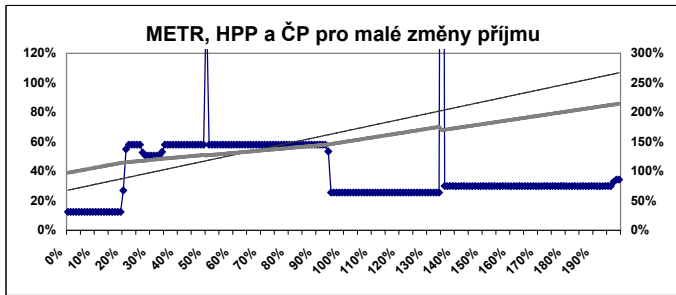
Pastí neaktivity domácnosti (2+3) se 1 příjmem
 (první příjem na úrovni 0 % APW, druhý příjem na ose x)

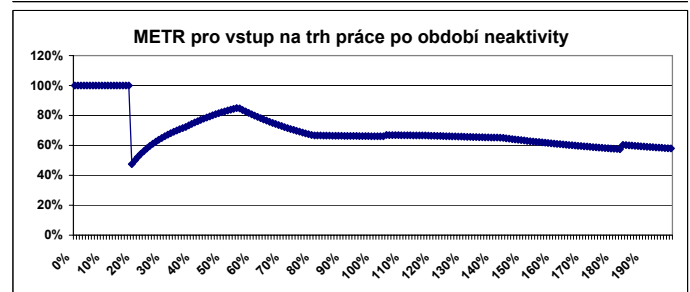
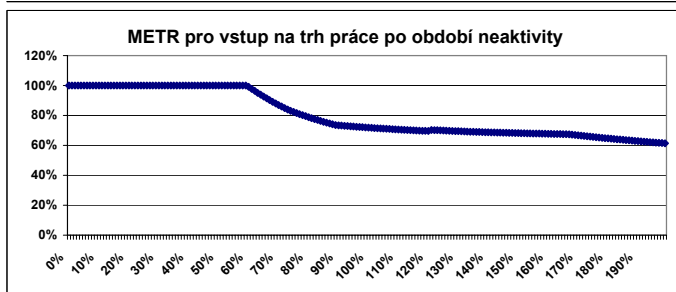
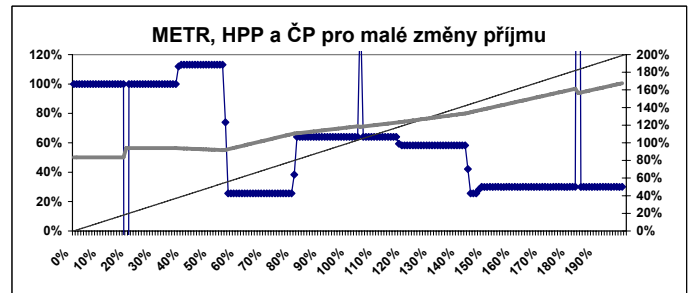
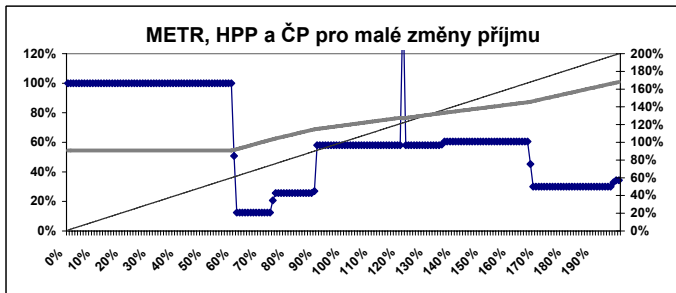
Pastí neaktivity domácnosti (2+3) se 2 příjmy
 (první příjem na úrovni 100 % APW, druhý příjem na ose x)

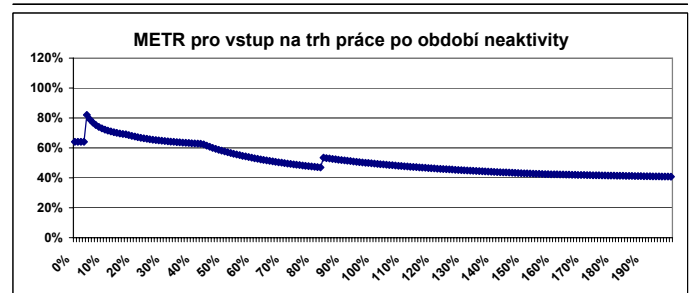
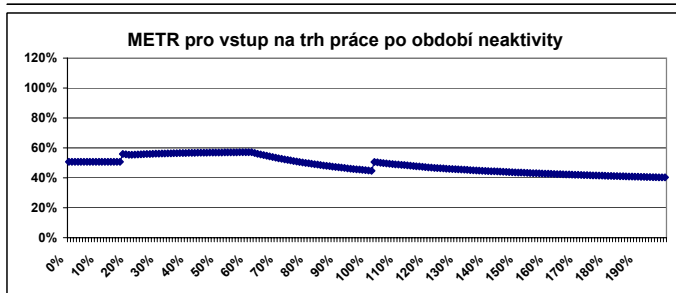
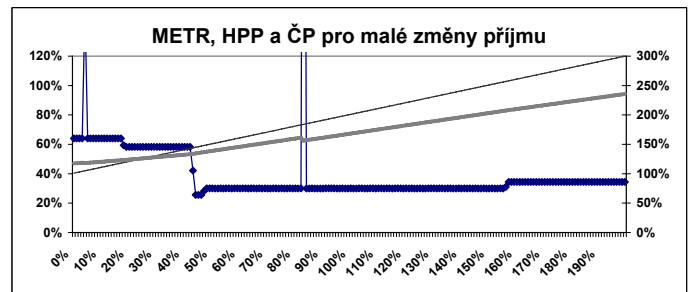
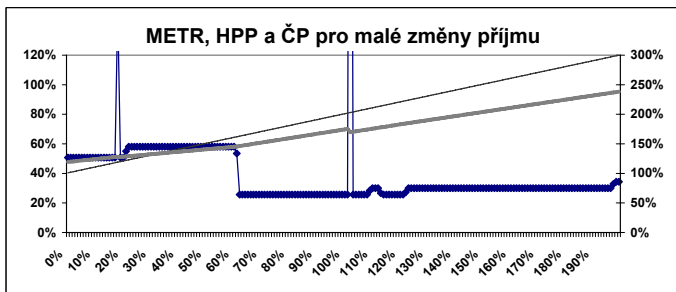
Příloha A11: Souhrnný indikátor změny "pastí" mezi roky 2003 (levý) a 2005 (pravý) [změna příjmů, úprava částek ŽM, SZM, daňový bonus na dítě]
Pastí neaktivity domácnosti (2+4) se 2 příjmy
 (první příjem na úrovni 67 % APW, druhý příjem na ose x)

Pastí neaktivity domácnosti (2+4) se 1 příjmem
 (první příjem na úrovni 0 % APW, druhý příjem na ose x)

Pastí neaktivity domácnosti (2+4) se 2 příjmy
 (první příjem na úrovni 100 % APW, druhý příjem na ose x)

Příloha B:

INDIKÁTORY ZMĚNY PASTÍ (METR)

MEZI ROKY 2005 A 2006

Seznam příloh

příloha č.:	B1	Data a parametry použité v analýze
příloha č.:	B2	Pasti neaktivity domácnosti (1+0)
příloha č.:	B3	Pasti neaktivity domácnosti (1+1)
příloha č.:	B4	Pasti neaktivity domácnosti (1+2)
příloha č.:	B5	Pasti neaktivity domácnosti (1+3)
příloha č.:	B6	Pasti neaktivity domácnosti (1+4)
příloha č.:	B7	Pasti neaktivity domácnosti (2+0)
příloha č.:	B8	Pasti neaktivity domácnosti (2+1)
příloha č.:	B9	Pasti neaktivity domácnosti (2+2)
příloha č.:	B10	Pasti neaktivity domácnosti (2+3)
příloha č.:	B11	Pasti neaktivity domácnosti (2+4)

Příloha B1

Data a parametry použité v analýze

věk dětí použitých pro kalkulaci

1. dítě	2 roky
2. dítě	5 let
3. dítě	8 let
4. dítě	11 let

"2005" "2006"

průměrná mzda (AW)

19 024 19 024

částky ŽM dle nařízení vlády č. 333/2001 Sb.

částka k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb

dítě do 6 let	1 720	1 750
od 6 do 10 let	1 920	1 950
od 10 do 15 let	2 270	2 310
od 15 do 26 let (nezaopatřené)	2 490	2 530
ostatní občané	2 360	2 400
částka k zajištění nezbytných nákladů na domácnost		
domácnost s 1 osobou	1 940	2 020
se 2 osobami	2 530	2 630
se 3 nebo 4 osobami	3 140	3 260
s 5 nebo více osobami	3 520	3 660

odečitatelné položky a slevy na poplatníka

odečitatelná položka ze základu daně na poplatníka	3 170	
daňová sleva na poplatníka		600
odečitatelná položka ze základu daně na vyživované dítě		
daňový bonus na dítě	500	500
sociální a zdravotní pojištění	12,5%	12,5%

daňový systém 2005

základ daně		daň	
od	do	%	plus fix.
0	9 100	15%	
9 100	18 200	20%	1 365
18 200	27 600	25%	3 185
27 600	0	32%	5 535

daňový systém 2006

základ daně		daň	
od	do	%	plus fix.
0	10 100	12%	
10 100	18 200	19%	1 212
18 200	27 600	25%	2 751
27 600	0	32%	5 101

dávky státní sociální podpory

dle zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů

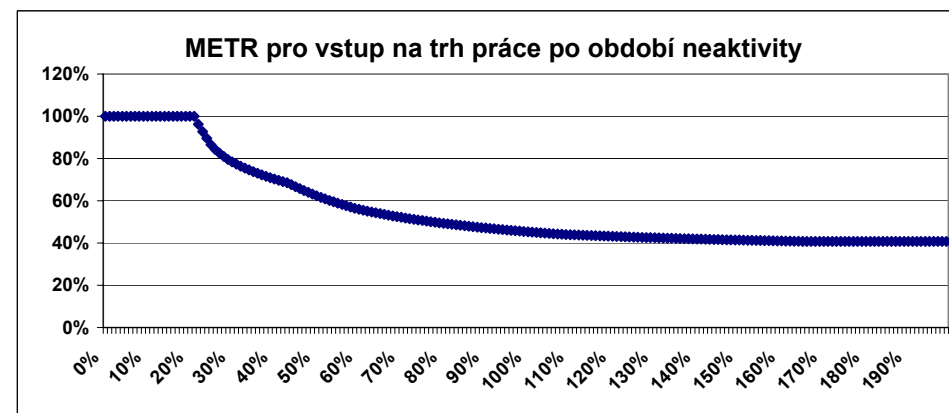
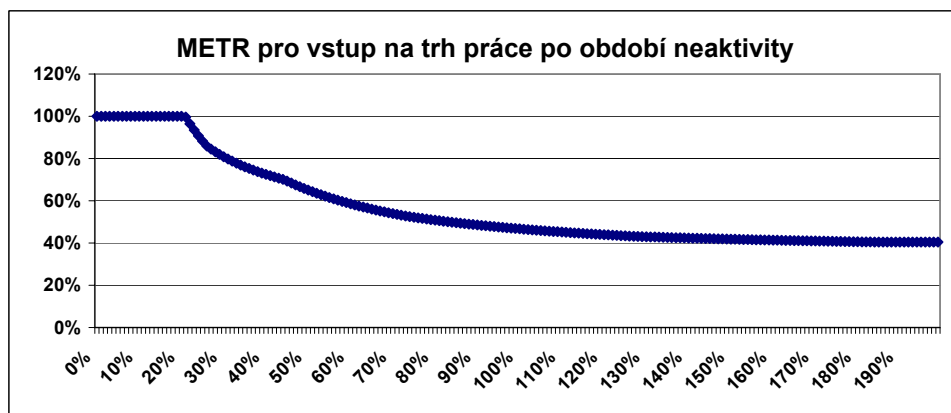
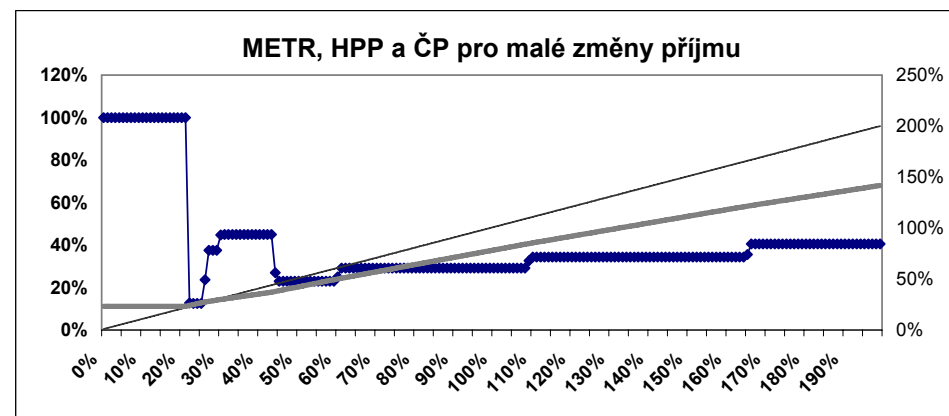
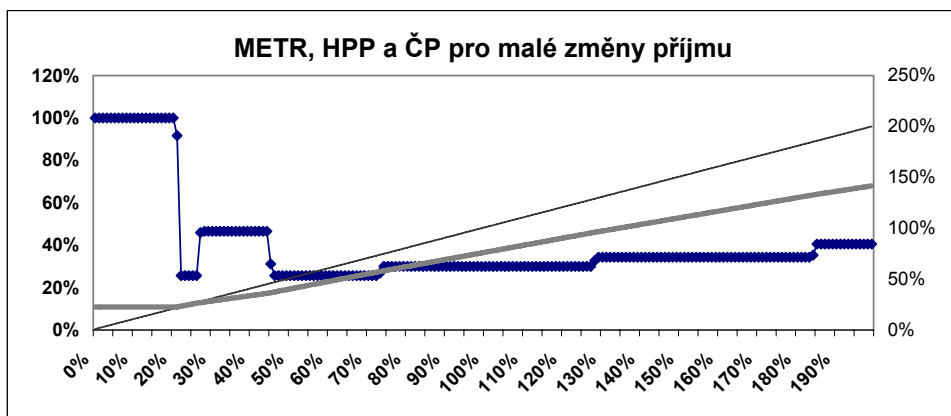
Příloha B2: Souhrnný indikátor změny "pastí" mezi roky 2005 (levý) a 2006 (pravý) [úprava částek ŽM, změna daně z příjmů]

Pastí neaktivity domácnosti (1+0)

(příjem na ose x)

Pastí neaktivity domácnosti (1+0)

(příjem na ose x)

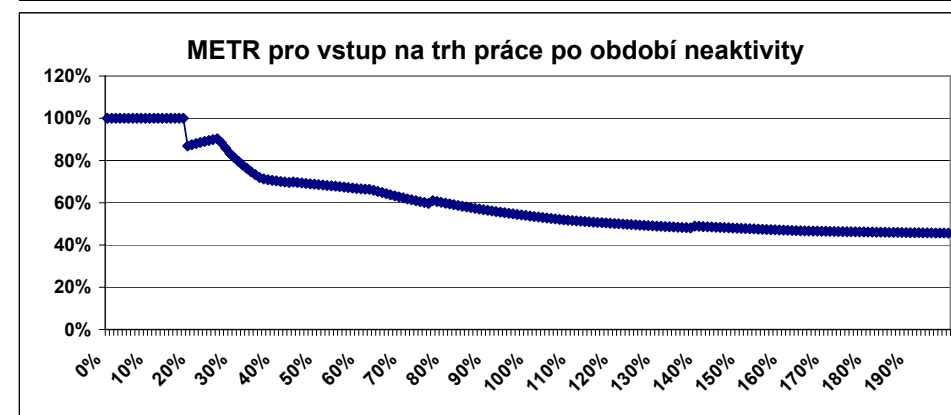
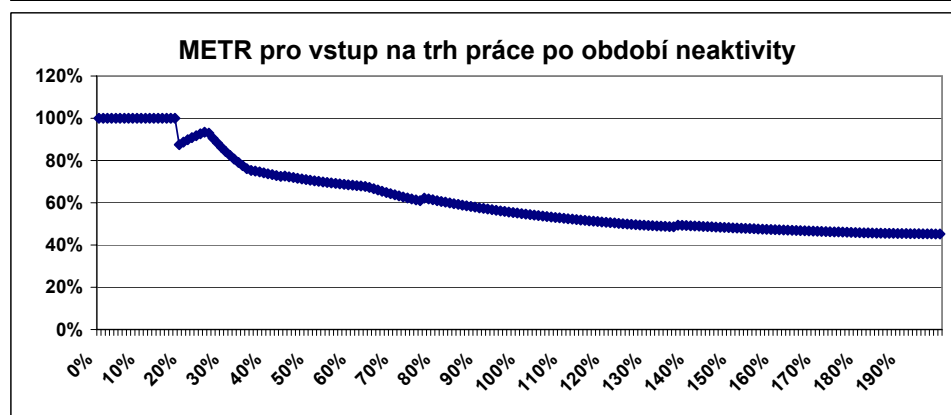
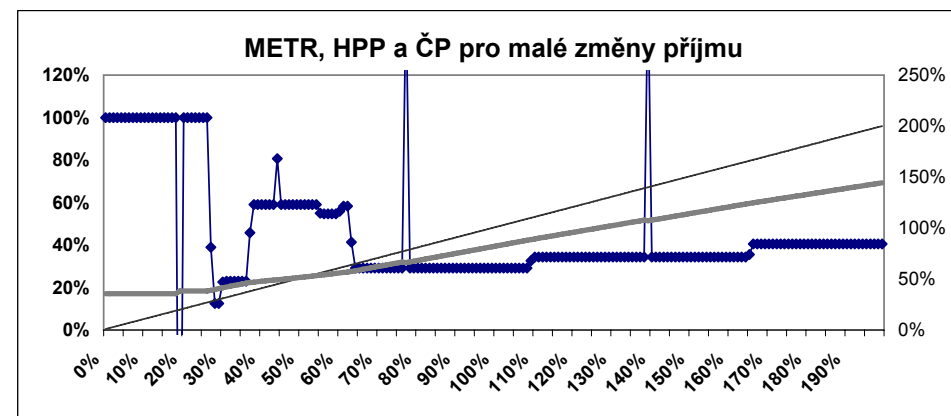
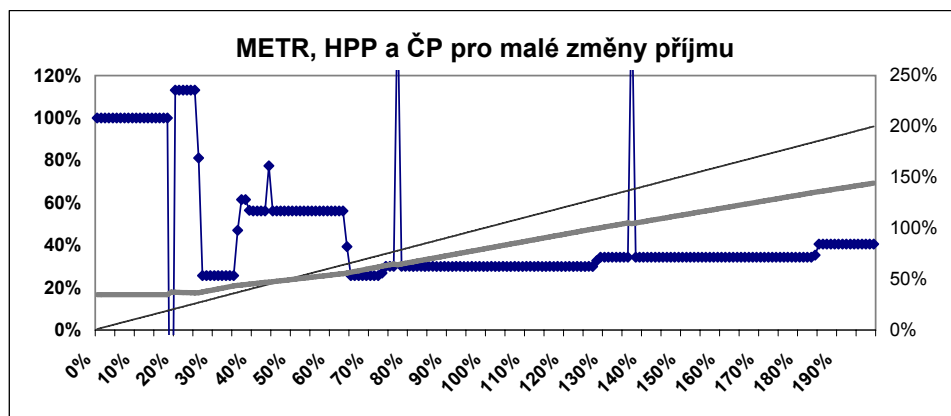
Příloha B3: Souhrnný indikátor změny "pastí" mezi roky 2005 (levý) a 2006 (pravý) [úprava částek ŽM, změna daně z příjmů]

Pastí neaktivity domácnosti (1+1)

(příjem na ose x)

Pastí neaktivity domácnosti (1+1)

(příjem na ose x)

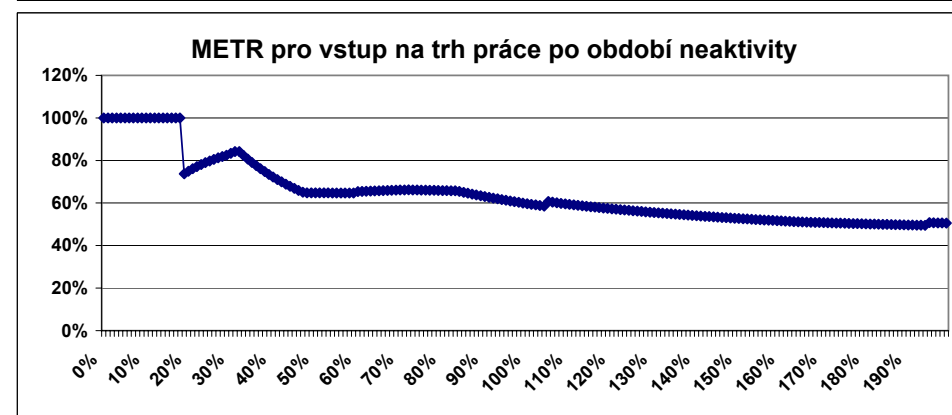
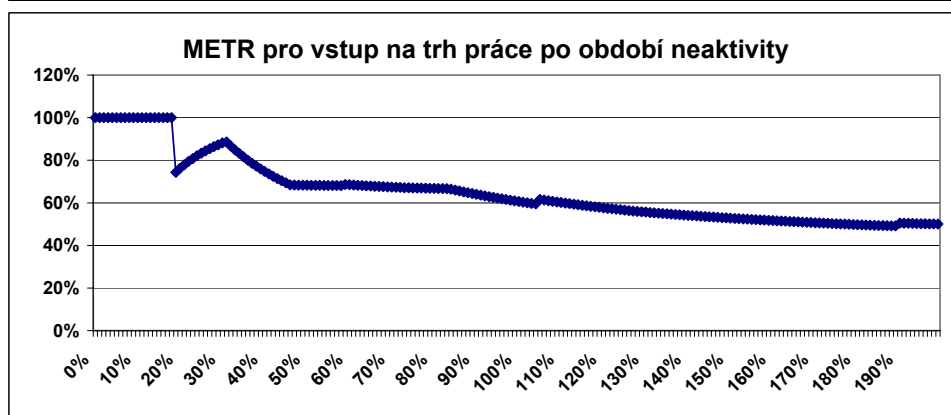
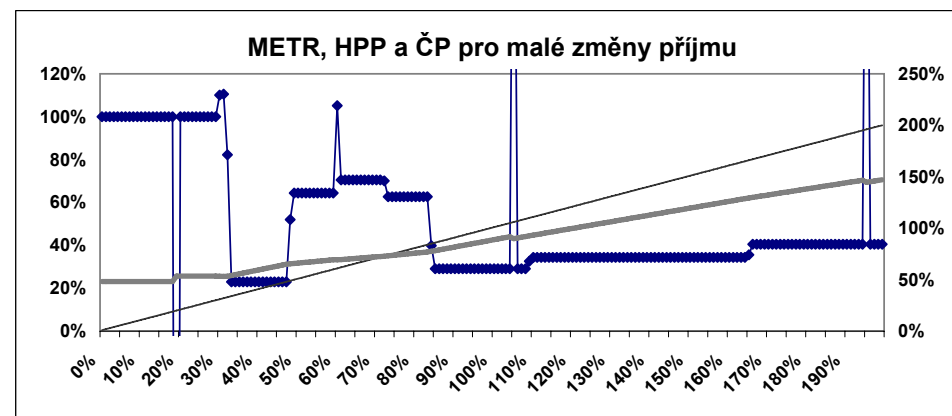
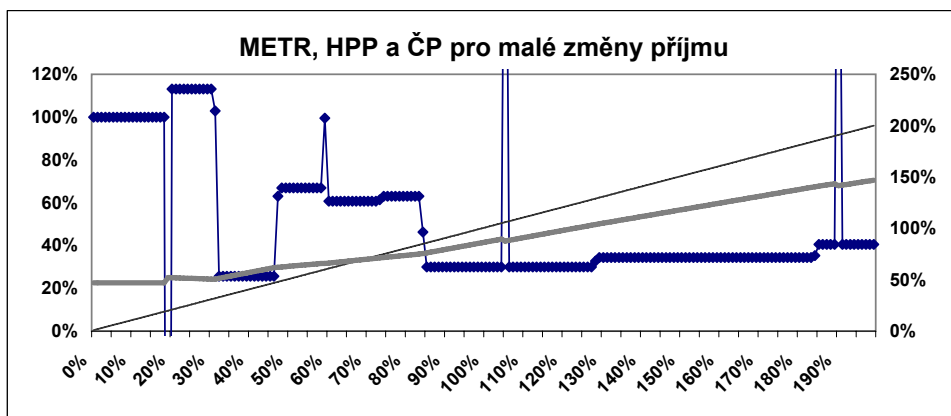
Příloha B4: Souhrnný indikátor změny "pastí" mezi roky 2005 (levý) a 2006 (pravý) [úprava částek ŽM, změna daně z příjmů]

Pastí neaktivity domácnosti (1+2)

(příjem na ose x)

Pastí neaktivity domácnosti (1+2)

(příjem na ose x)

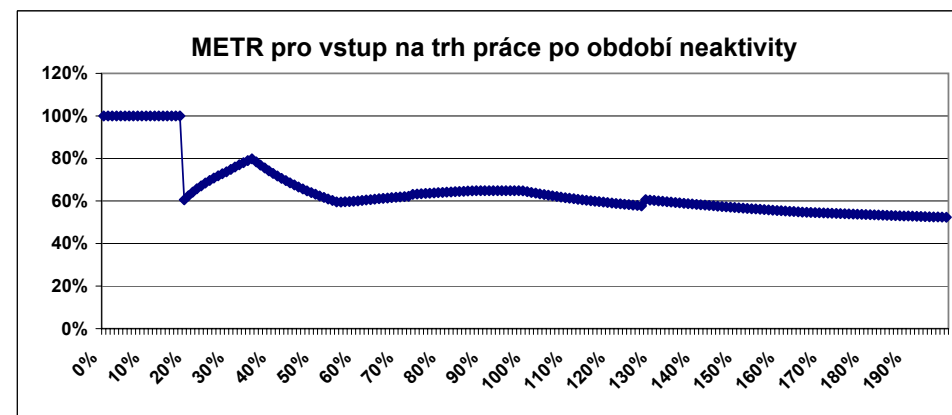
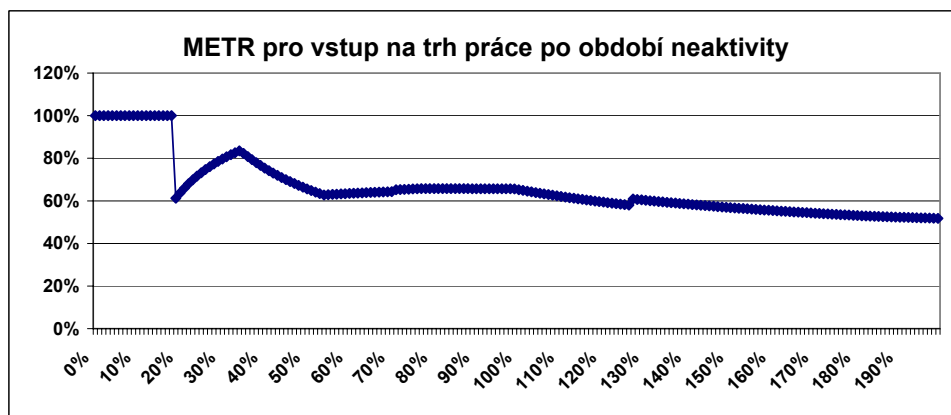
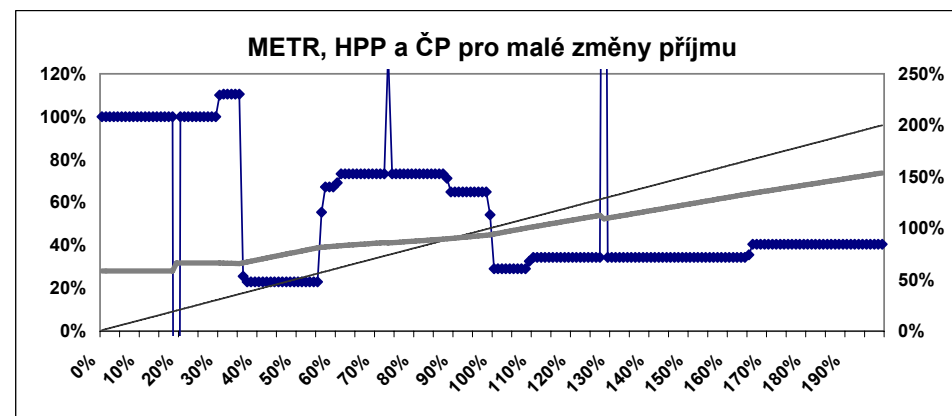
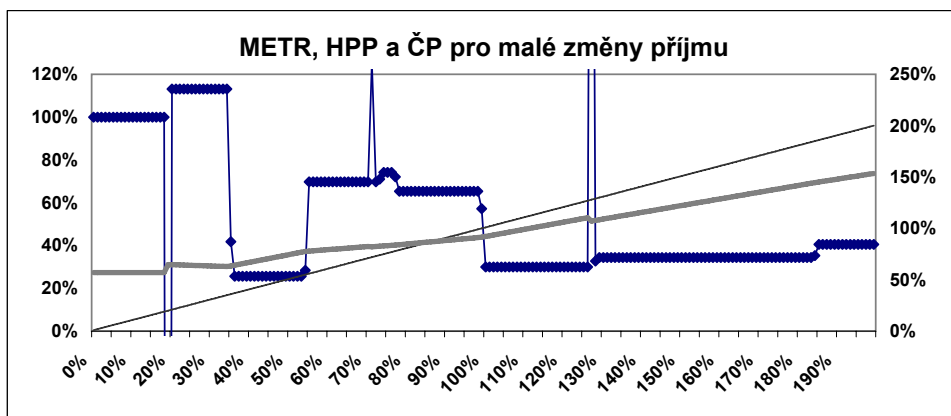
Příloha B5: Souhrnný indikátor změny "pastí" mezi roky 2005 (levý) a 2006 (pravý) [úprava částek ŽM, změna daně z příjmů]

Pastí neaktivity domácnosti (1+3)

(příjem na ose x)

Pastí neaktivity domácnosti (1+3)

(příjem na ose x)

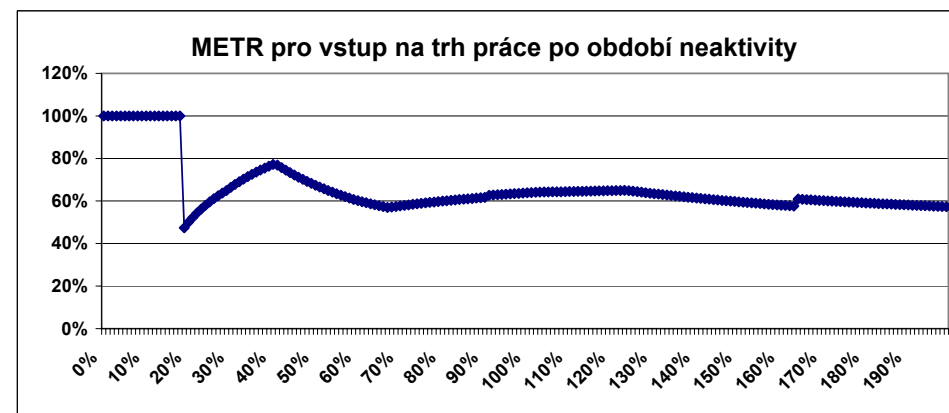
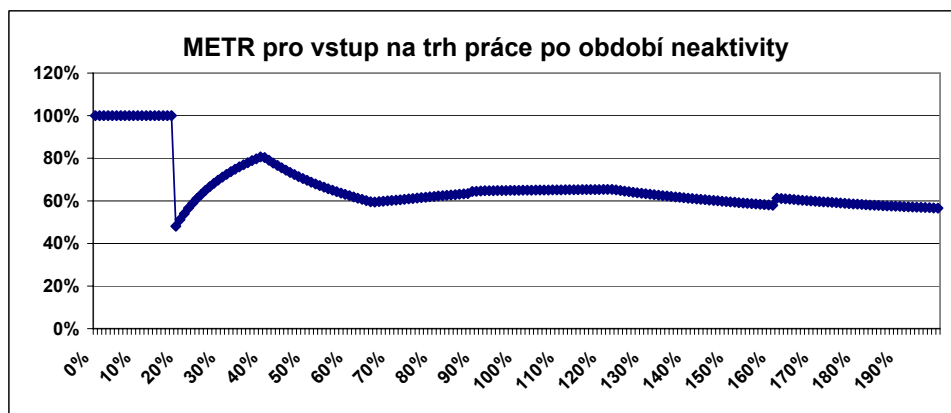
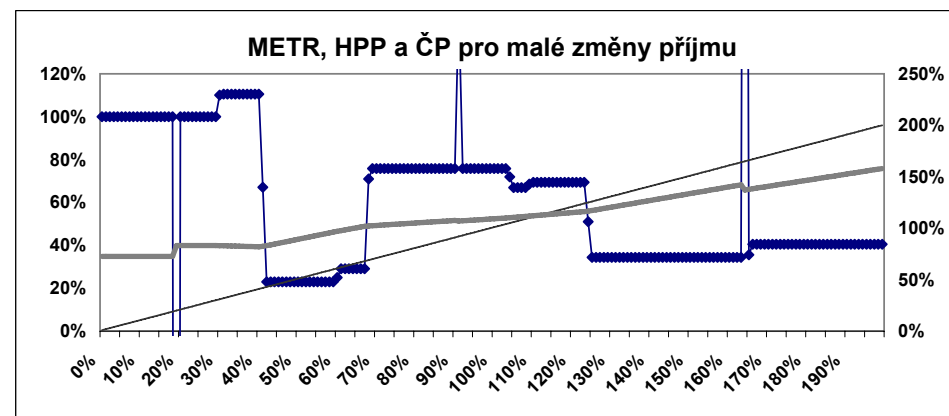
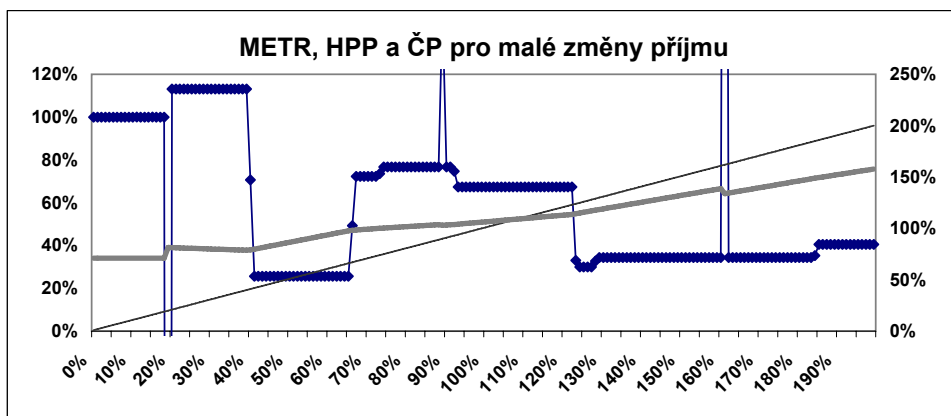
Příloha B6: Souhrnný indikátor změny "pastí" mezi roky 2005 (levý) a 2006 (pravý) [úprava částek ŽM, změna daně z příjmů]

Pastí neaktivity domácnosti (1+4)

(příjem na ose x)

Pastí neaktivity domácnosti (1+4)

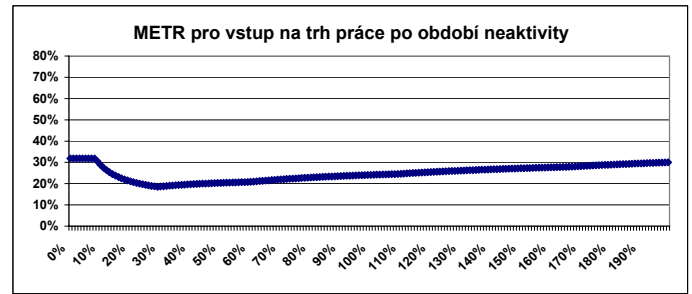
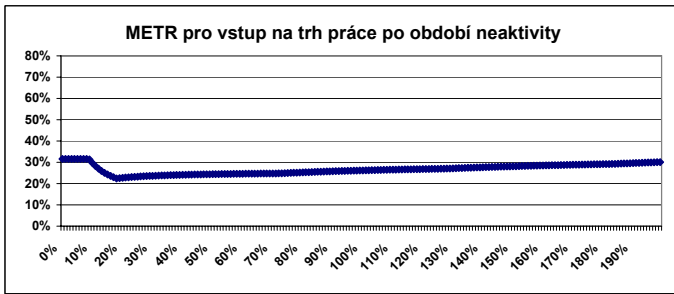
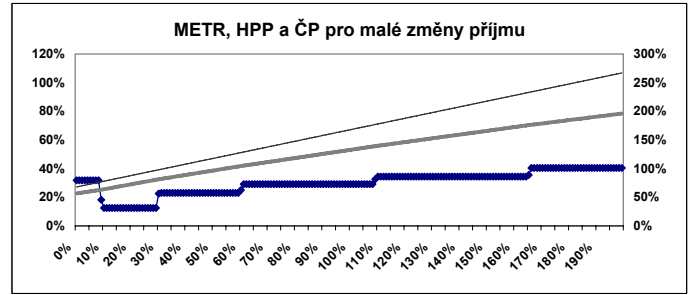
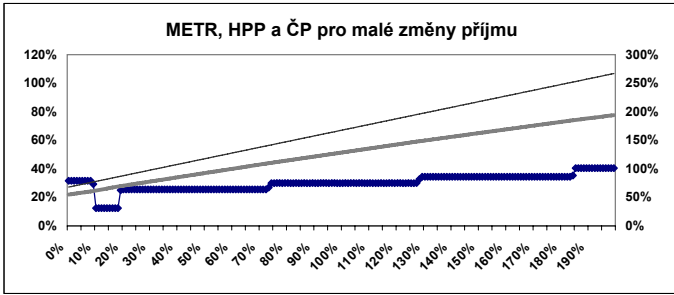
(příjem na ose x)

Příloha B7: Souhrnný indikátor změny "pastí" mezi roky 2005 (levý) a 2006 (pravý) [úprava částek ŽM, změna daně z příjmů]

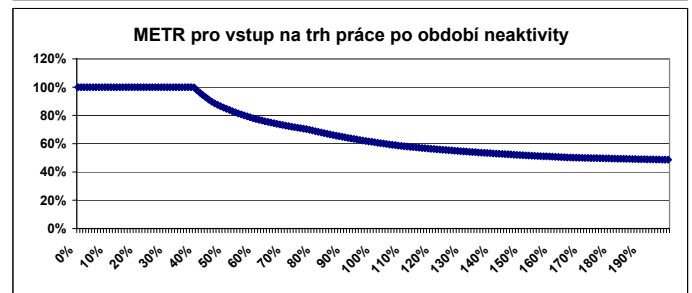
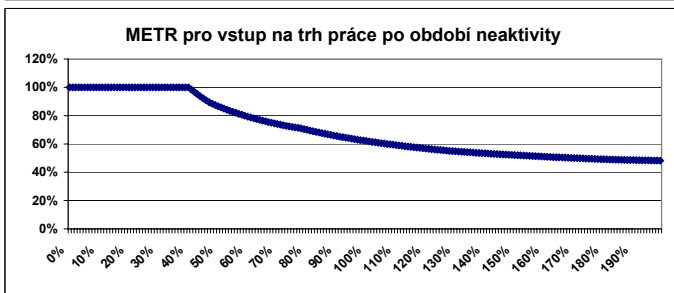
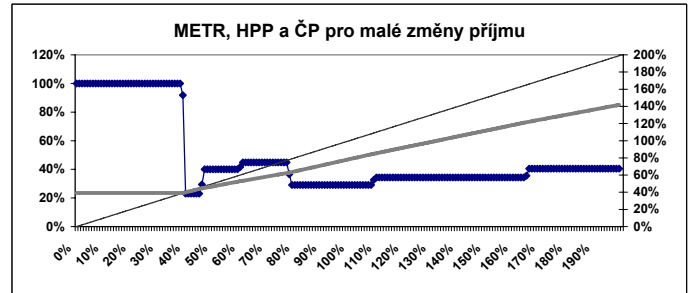
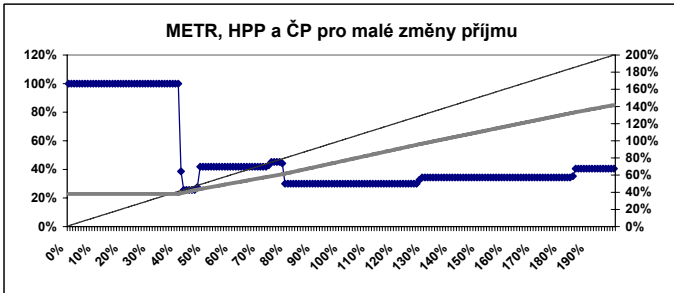
Pastí neaktivity domácnosti (2+0) se 2 příjmy
(první příjem na úrovni 67 % APW, druhý příjem na ose x)

Pastí neaktivity domácnosti (2+0) se 2 příjmy
(první příjem na úrovni 67 % APW, druhý příjem na ose x)

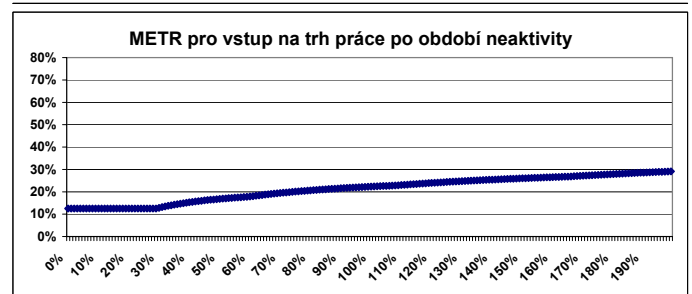
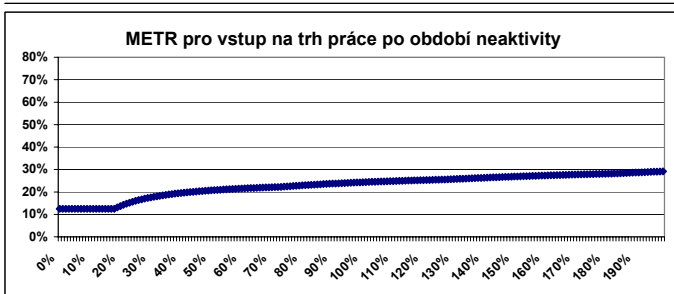
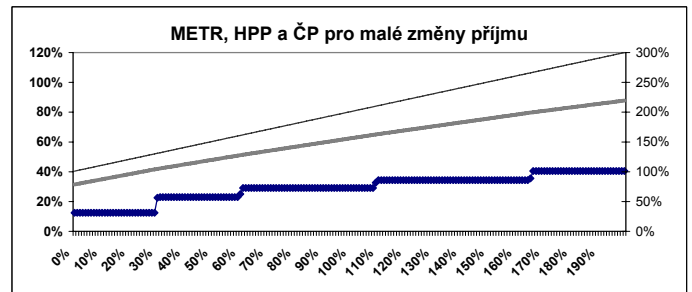
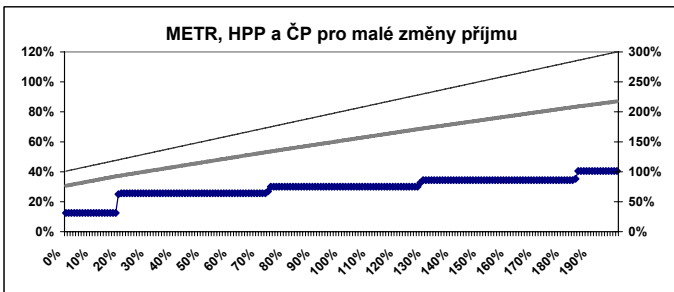
Pastí neaktivity domácnosti (2+0) s 1 příjmem
(první příjem na úrovni 0 % APW, druhý příjem na ose x)

Pastí neaktivity domácnosti (2+0) s 1 příjmem
(první příjem na úrovni 0 % APW, druhý příjem na ose x)

Pastí neaktivity domácnosti (2+0) se 2 příjmy
(první příjem na úrovni 100 % APW, druhý příjem na ose x)

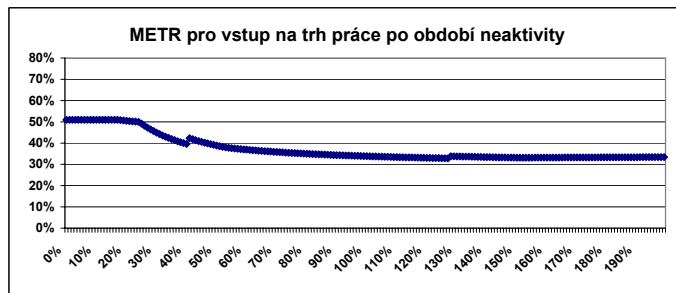
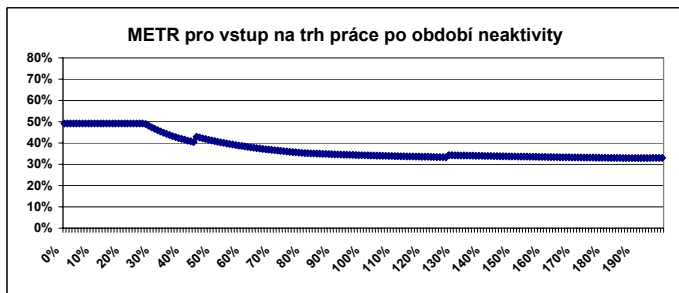
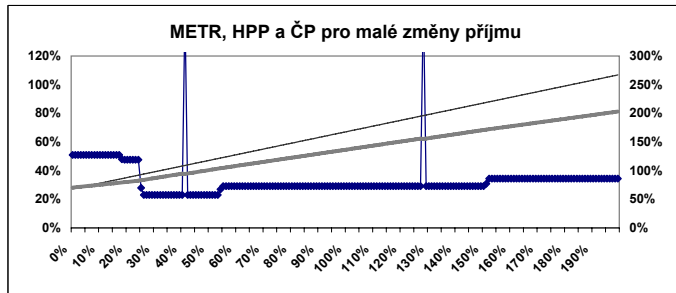
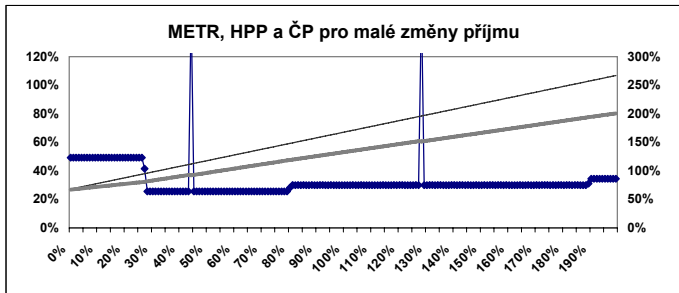
Pastí neaktivity domácnosti (2+0) se 2 příjmy
(první příjem na úrovni 100 % APW, druhý příjem na ose x)

Příloha B8: Souhrnný indikátor změny "pastí" mezi roky 2005 (levý) a 2006 (pravý) [úprava částek ŽM, změna daně z příjmů]

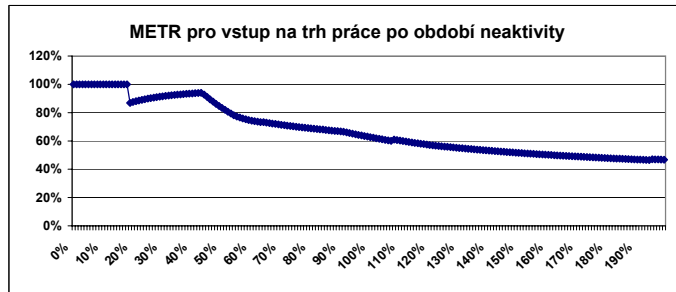
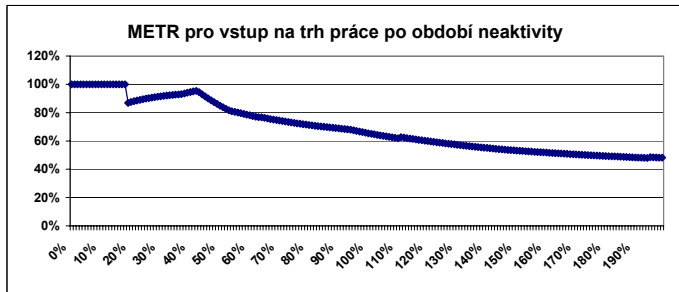
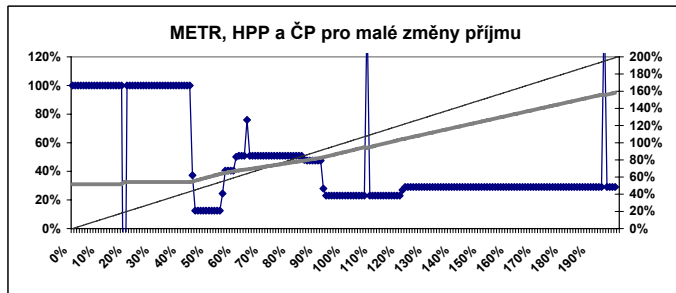
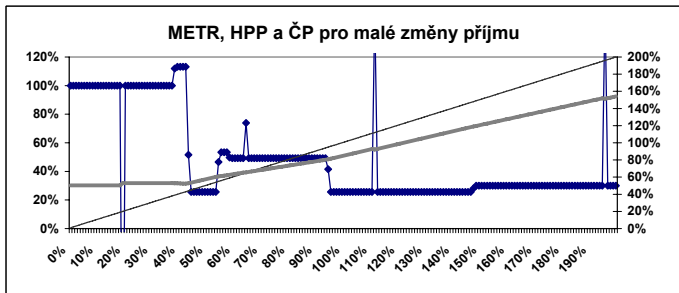
Pastí neaktivity domácnosti (2+1) se 2 příjmy
(první příjem na úrovni 67 % APW, druhý příjem na ose x)

Pastí neaktivity domácnosti (2+1) se 2 příjmy
(první příjem na úrovni 67 % APW, druhý příjem na ose x)

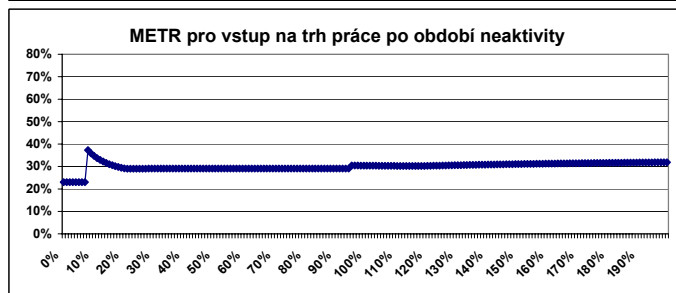
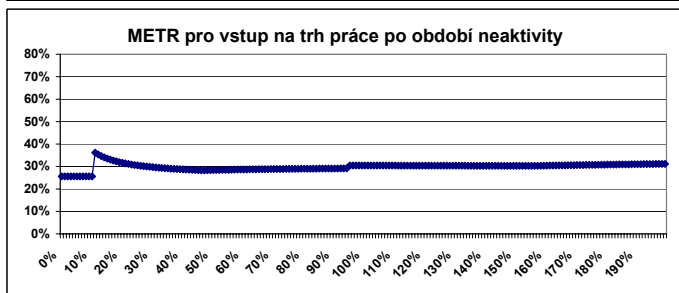
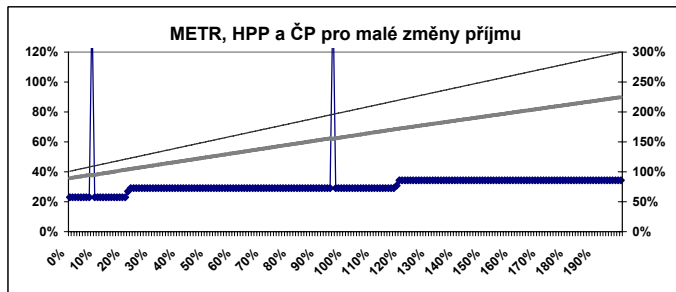
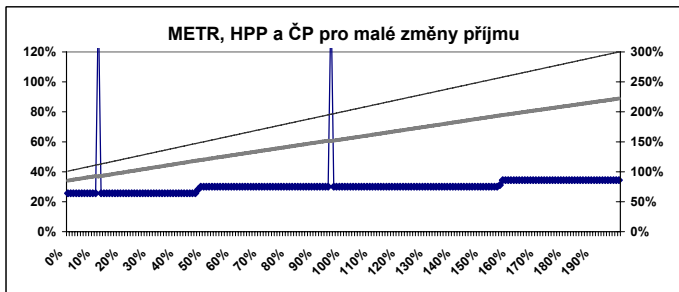
Pastí neaktivity domácnosti (2+1) s 1 příjmem
(první příjem na úrovni 0 % APW, druhý příjem na ose x)

Pastí neaktivity domácnosti (2+1) s 1 příjmem
(první příjem na úrovni 0 % APW, druhý příjem na ose x)

Pastí neaktivity domácnosti (2+1) se 2 příjmy
(první příjem na úrovni 100 % APW, druhý příjem na ose x)

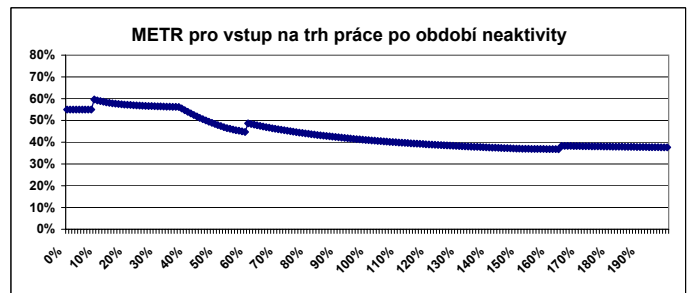
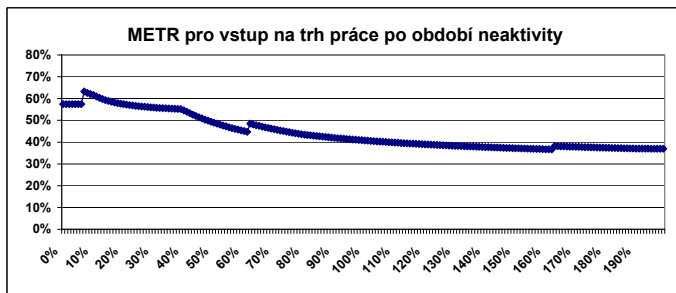
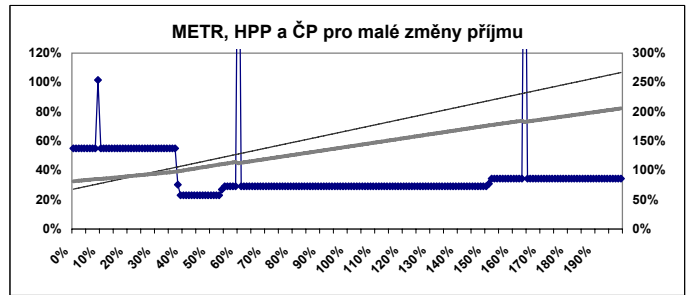
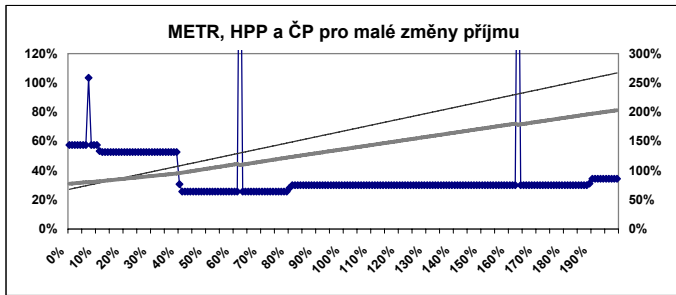
Pastí neaktivity domácnosti (2+1) se 2 příjmy
(první příjem na úrovni 100 % APW, druhý příjem na ose x)

Příloha B9: Souhrnný indikátor změny "pasti" mezi roky 2005 (levý) a 2006 (pravý) [úprava částek ŽM, změna daně z příjmů]

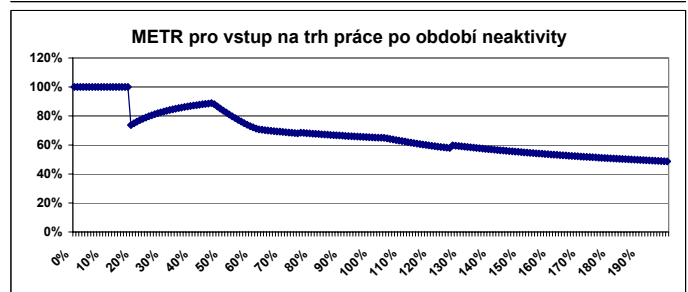
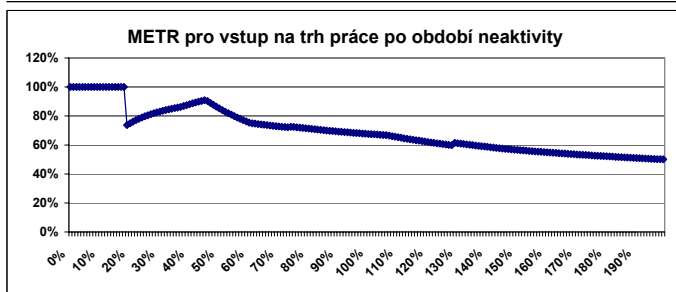
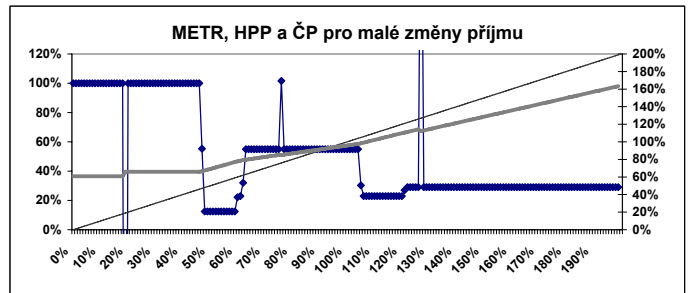
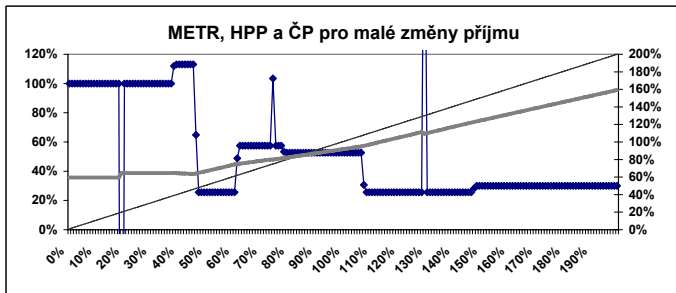
Pasti neaktivity domácnosti (2+2) se 2 příjmy
(první příjem na úrovni 67 % APW, druhý příjem na ose x)

Pasti neaktivity domácnosti (2+2) se 2 příjmy
(první příjem na úrovni 67 % APW, druhý příjem na ose x)

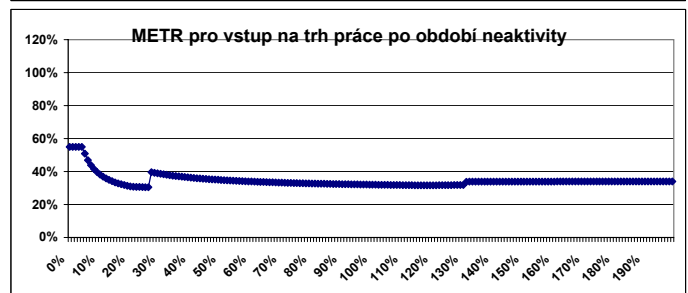
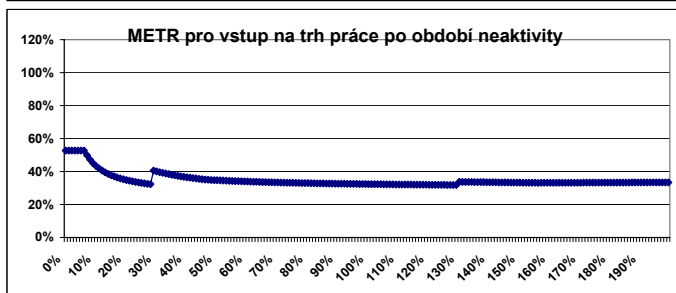
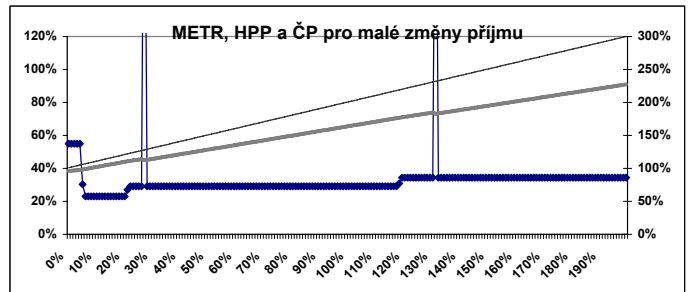
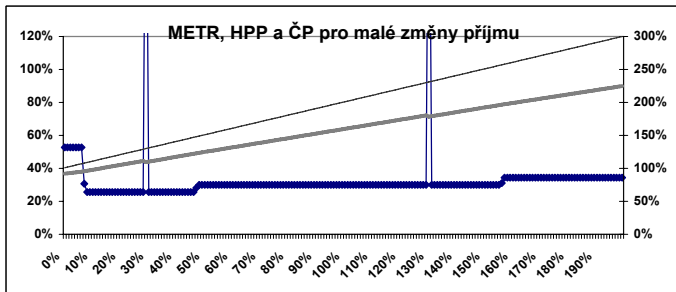
Pasti neaktivity domácnosti (2+2) s 1 příjmem
(první příjem na úrovni 0 % APW, druhý příjem na ose x)

Pasti neaktivity domácnosti (2+2) s 1 příjmem
(první příjem na úrovni 0 % APW, druhý příjem na ose x)

Pasti neaktivity domácnosti (2+2) se 2 příjmy
(první příjem na úrovni 100 % APW, druhý příjem na ose x)

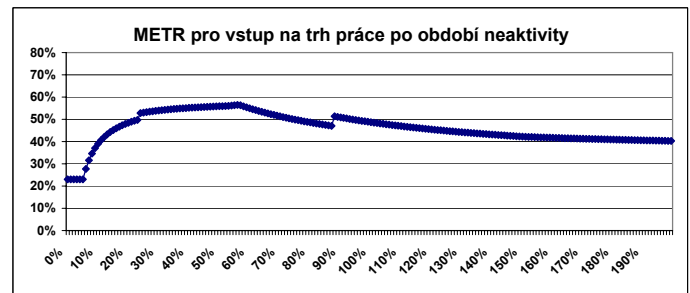
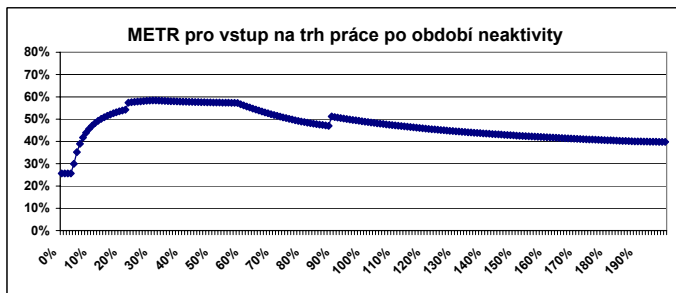
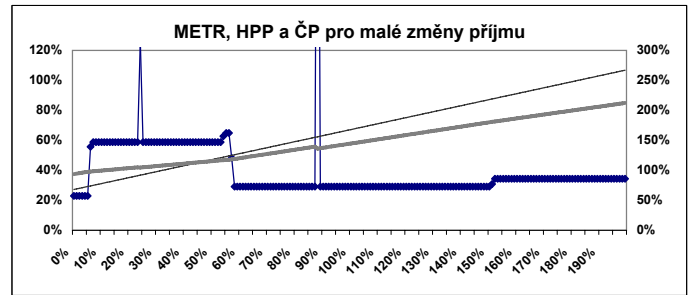
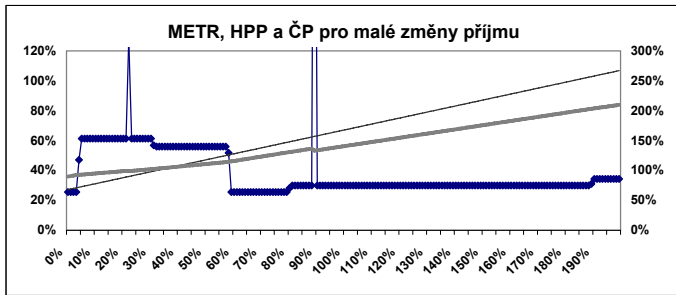
Pasti neaktivity domácnosti (2+2) se 2 příjmy
(první příjem na úrovni 100 % APW, druhý příjem na ose x)

Příloha B10: Souhrnný indikátor změny "pasti" mezi roky 2005 (levý) a 2006 (pravý) [úprava částek ŽM, změna daně z příjmů]

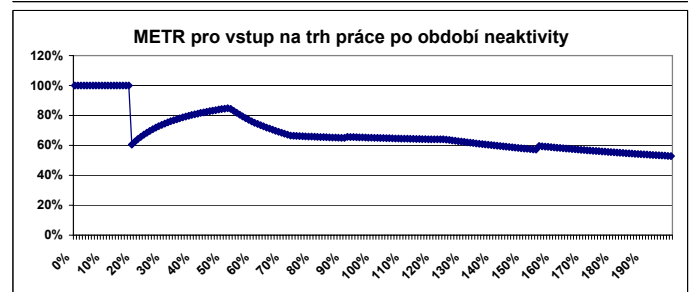
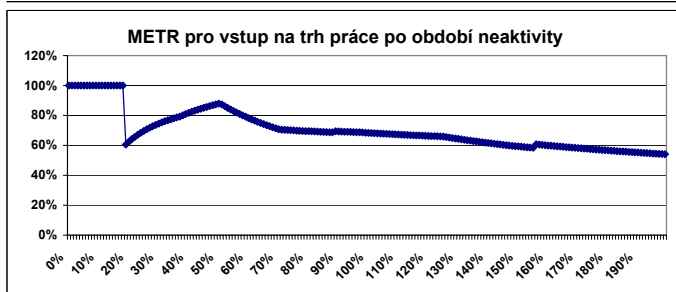
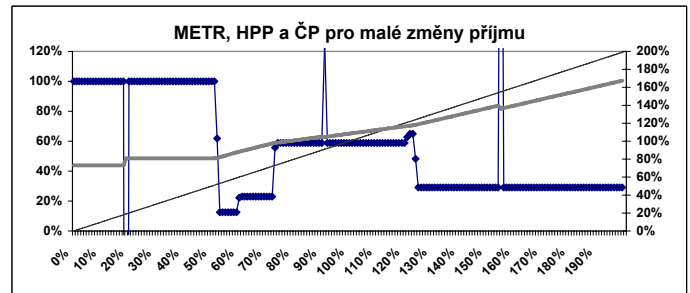
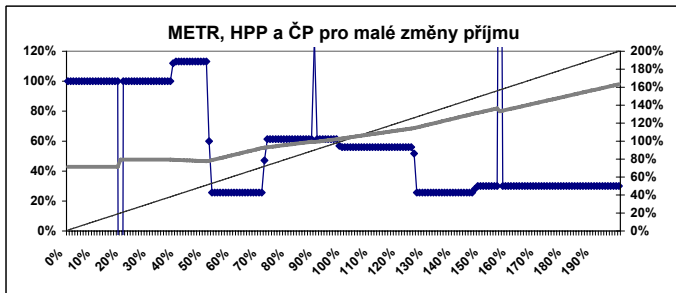
Pasti neaktivity domácnosti (2+3) se 2 příjmy
(první příjem na úrovni 67 % APW, druhý příjem na ose x)

Pasti neaktivity domácnosti (2+3) se 2 příjmy
(první příjem na úrovni 67 % APW, druhý příjem na ose x)

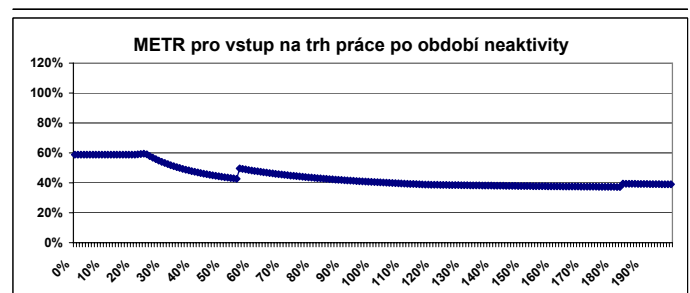
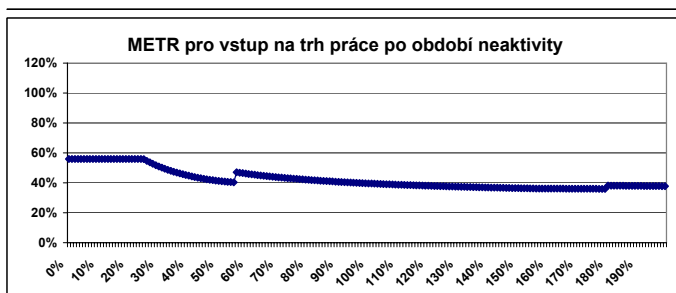
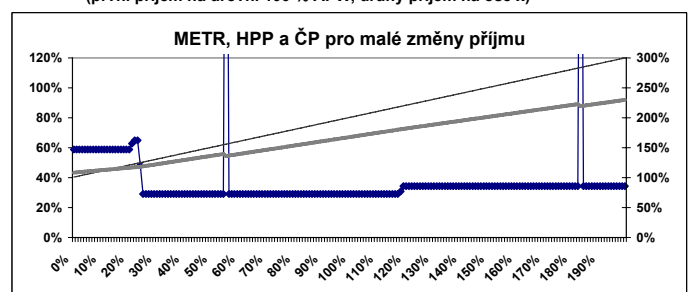
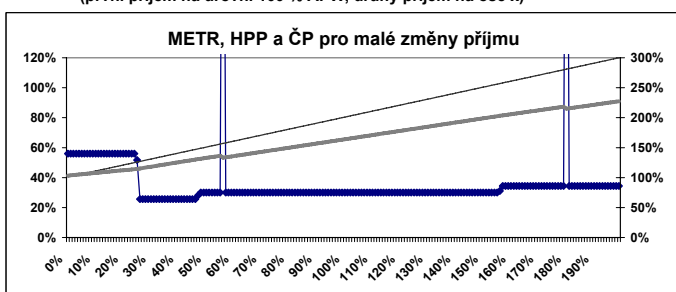
Pasti neaktivity domácnosti (2+3) s 1 příjmem
(první příjem na úrovni 0 % APW, druhý příjem na ose x)

Pasti neaktivity domácnosti (2+3) s 1 příjmem
(první příjem na úrovni 0 % APW, druhý příjem na ose x)

Pasti neaktivity domácnosti (2+3) se 2 příjmy
(první příjem na úrovni 100 % APW, druhý příjem na ose x)

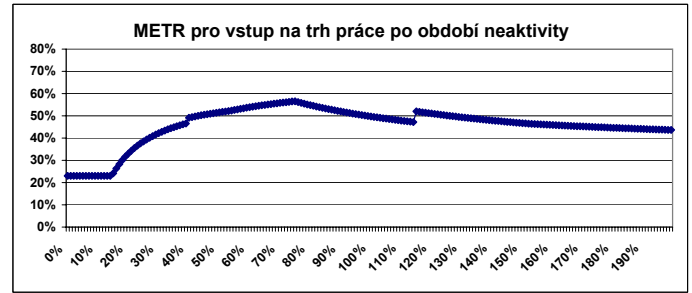
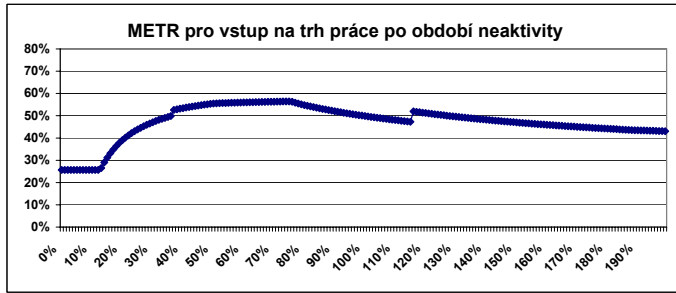
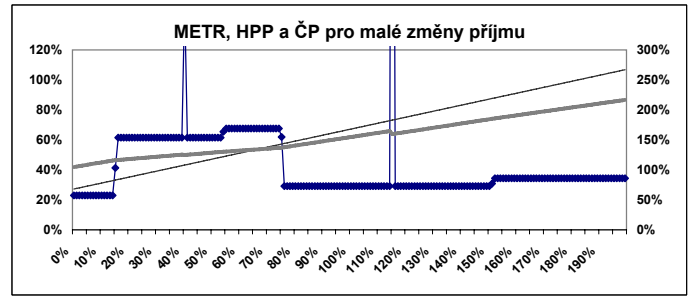
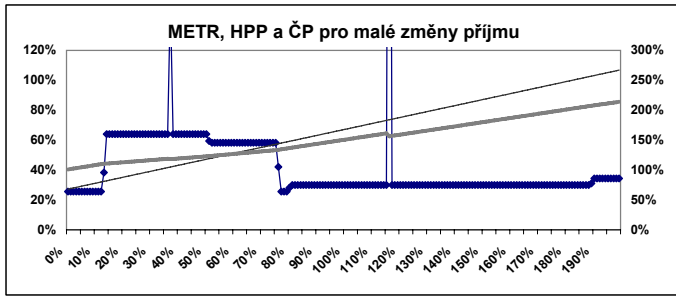
Pasti neaktivity domácnosti (2+3) se 2 příjmy
(první příjem na úrovni 100 % APW, druhý příjem na ose x)

Příloha B11: Souhrnný indikátor změny "pastí" mezi roky 2005 (levý) a 2006 (pravý) [úprava částek ŽM, změna daně z příjmů]

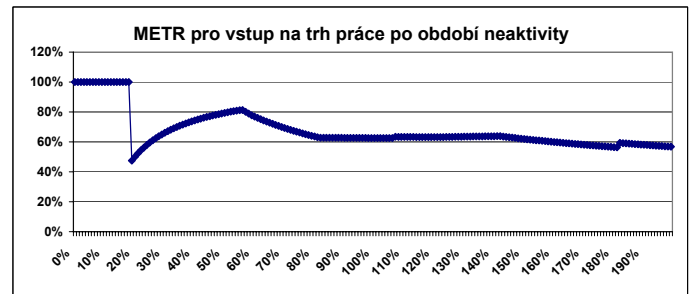
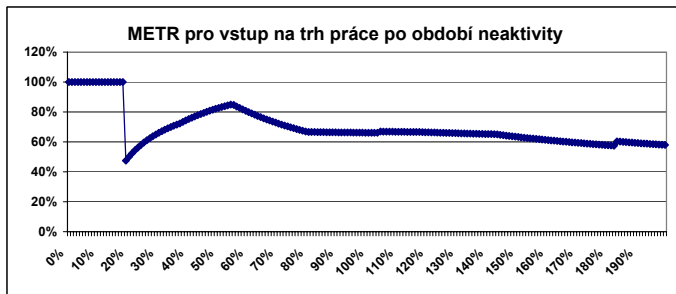
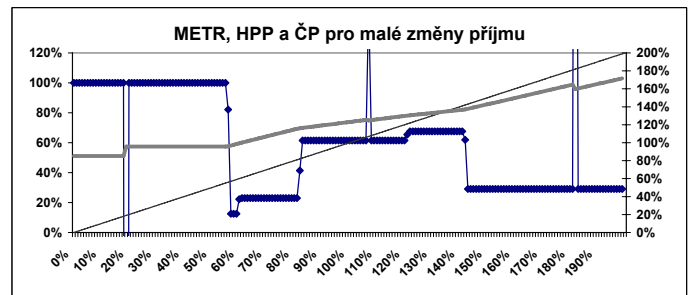
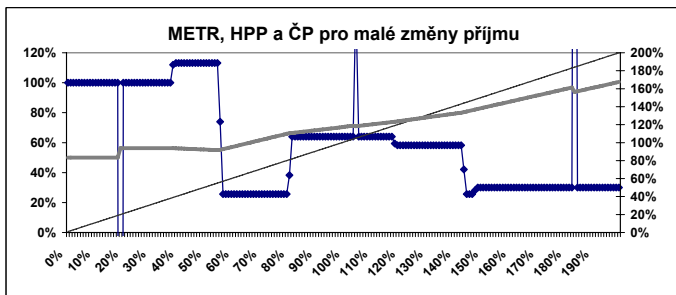
Pastí neaktivity domácnosti (2+4) se 2 příjmy
(první příjem na úrovni 67 % APW, druhý příjem na ose x)

Pastí neaktivity domácnosti (2+4) se 2 příjmy
(první příjem na úrovni 67 % APW, druhý příjem na ose x)

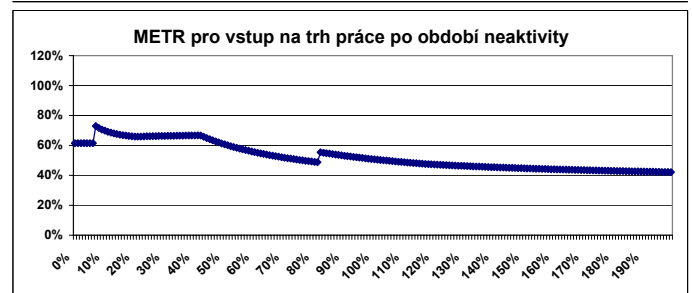
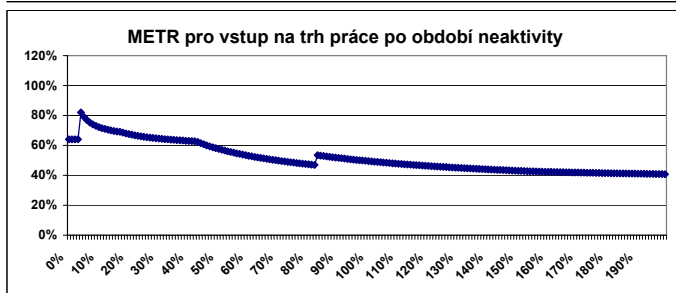
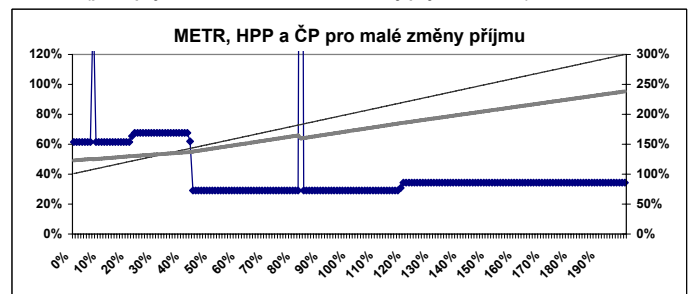
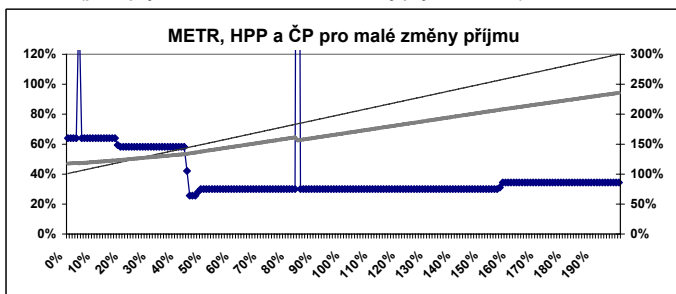
Pastí neaktivity domácnosti (2+4) s 1 příjmem
(první příjem na úrovni 0 % APW, druhý příjem na ose x)

Pastí neaktivity domácnosti (2+4) s 1 příjmem
(první příjem na úrovni 0 % APW, druhý příjem na ose x)

Pastí neaktivity domácnosti (2+4) se 2 příjmy
(první příjem na úrovni 100 % APW, druhý příjem na ose x)

Pastí neaktivity domácnosti (2+4) se 2 příjmy
(první příjem na úrovni 100 % APW, druhý příjem na ose x)

Příloha C:

INDIKÁTORY ZMĚNY PASTÍ (METR)

MEZI ROKY 2003 A 2005

Seznam příloh

příloha č.:	C1	Data a parametry použité v analýze
příloha č.:	C2	Pasti neaktivity domácnosti (1+0)
příloha č.:	C3	Pasti neaktivity domácnosti (1+1)
příloha č.:	C4	Pasti neaktivity domácnosti (1+2)
příloha č.:	C5	Pasti neaktivity domácnosti (1+3)
příloha č.:	C6	Pasti neaktivity domácnosti (1+4)
příloha č.:	C7	Pasti neaktivity domácnosti (2+0)
příloha č.:	C8	Pasti neaktivity domácnosti (2+1)
příloha č.:	C9	Pasti neaktivity domácnosti (2+2)
příloha č.:	C10	Pasti neaktivity domácnosti (2+3)
příloha č.:	C11	Pasti neaktivity domácnosti (2+4)

Data a parametry použité v analýze

věk dětí použitých pro kalkulaci

1. dítě	2 roky
2. dítě	5 let
3. dítě	8 let
4. dítě	11 let

"2006" "2006"

průměrná mzda (AW)

19 024 19 024

částky ŽM dle nařízení vlády č. 333/2001 Sb.

částka k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb

dítě do 6 let	1 750	1 750
od 6 do 10 let	1 950	1 950
od 10 do 15 let	2 310	2 310
od 15 do 26 let (nezaopatřené)	2 530	2 530
ostatní občané	2 400	2 400
částka k zajištění nezbytných nákladů na domácnost		
domácnost s 1 osobou	2 020	2 020
se 2 osobami	2 630	2 630
se 3 nebo 4 osobami	3 260	3 260
s 5 nebo více osobami	3 660	3 660

odečitatelné položky a slevy na poplatníka

odečitatelná položka ze základu daně na poplatníka

daňová sleva na poplatníka 600 600

odečitatelná položka ze základu daně na vyživované dítě

daňový bonus na dítě 500 500

sociální a zdravotní pojištění

12,5% 12,5%

daňový systém 2006

základ daně		daň	
od	do	%	plus fix.
0	10 100	12%	
10 100	18 200	19%	1 212
18 200	27 600	25%	2 751
27 600	0	32%	5 101

daňový systém 2006

základ daně		daň	
od	do	%	plus fix.
0	10 100	12%	
10 100	18 200	19%	1 212
18 200	27 600	25%	2 751
27 600	0	32%	5 101

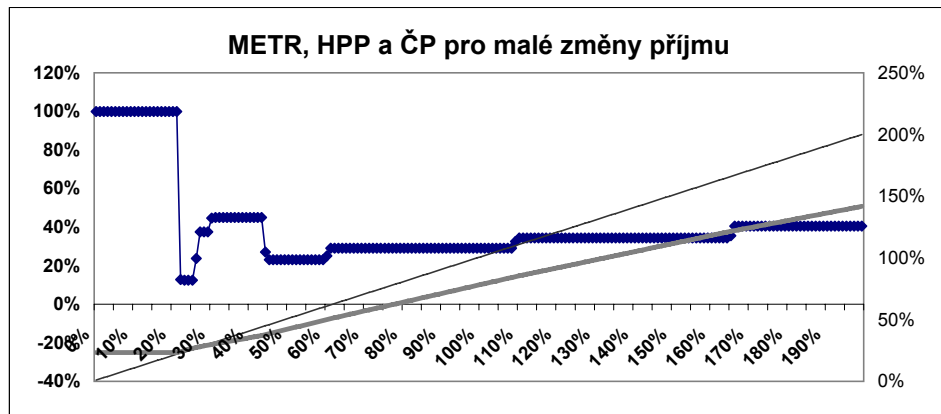
dávky státní sociální podpory

dle zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů

Příloha C2: Souhrnné indikátory změny "pastí" mezi roky 2006 (levý) a 2009 (pravý) [hypotetické úpravy daňově-dávkového systému]

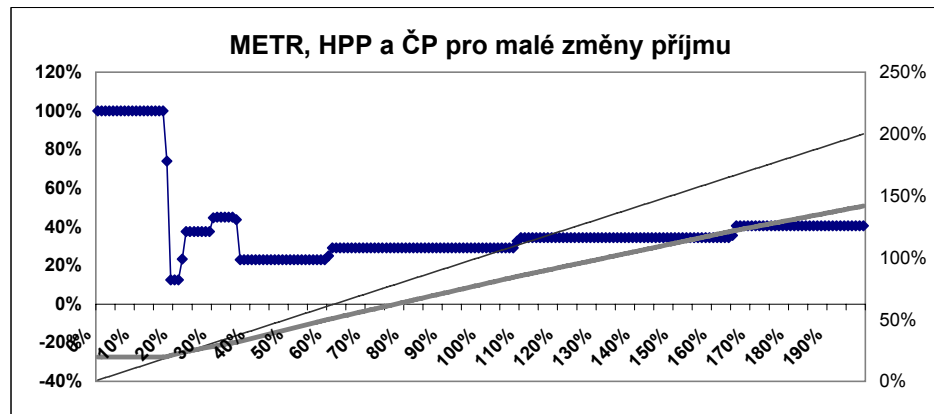
Pastí neaktivity domácnosti (1+0)

(příjem na ose x)

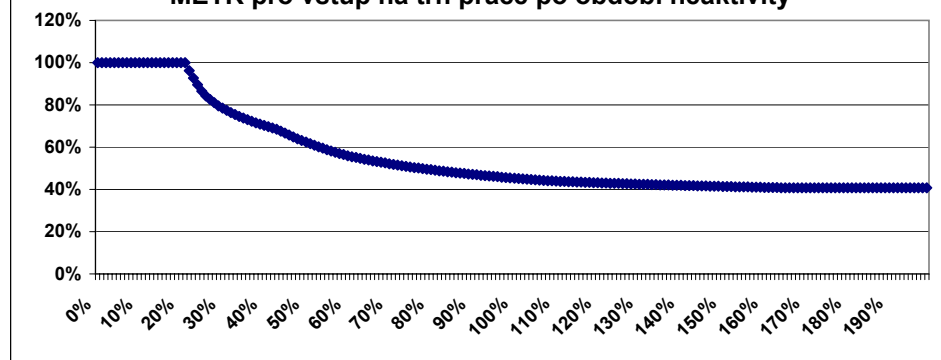

Pastí neaktivity domácnosti (1+0)

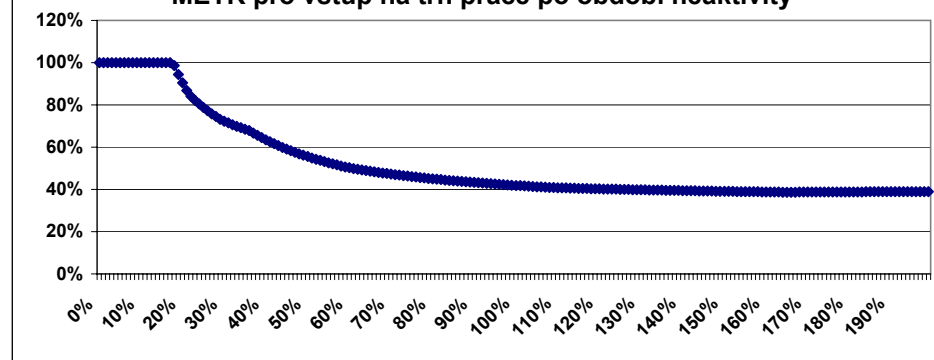
(příjem na ose x)

METR pro vstup na trh práce po období neaktivity

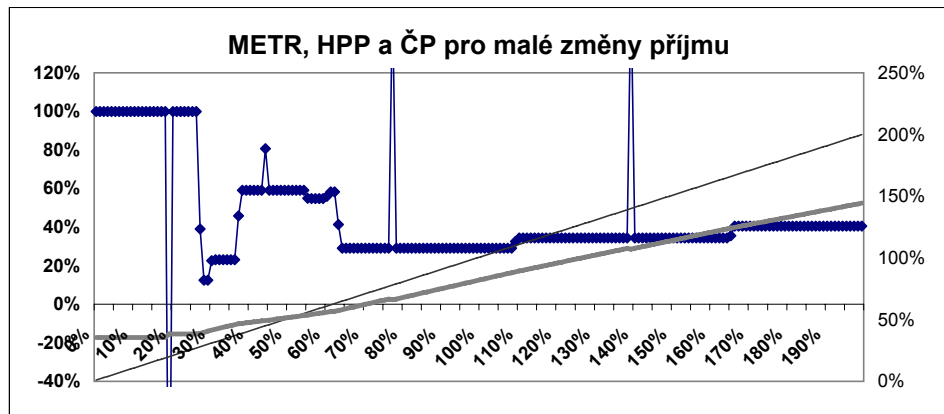
METR pro vstup na trh práce po období neaktivity

Příloha C3: Souhrnné indikátory změny "pastí" mezi roky 2006 (levý) a 2009 (pravý) [hypotetické úpravy daňově-dávkového systému]

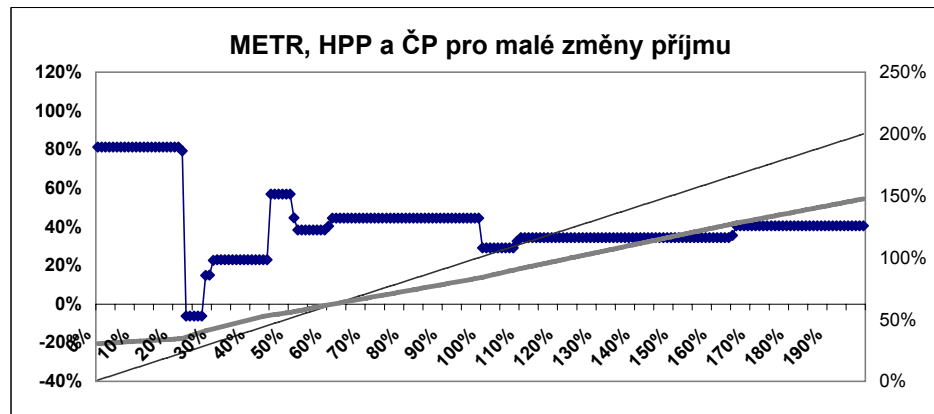
Pastí neaktivity domácnosti (1+1)

(příjem na ose x)

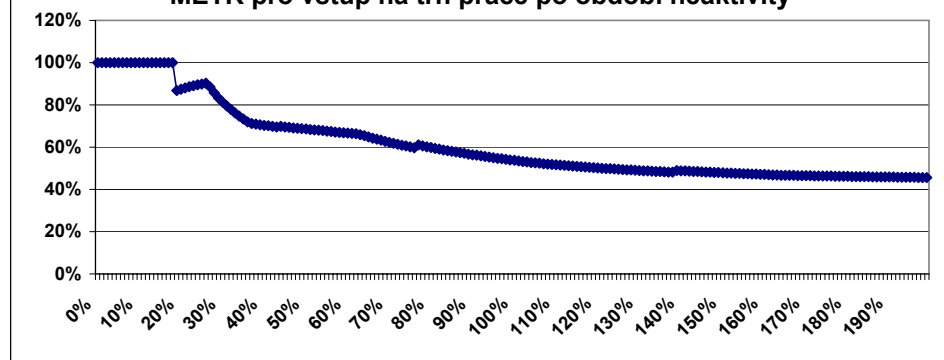

Pastí neaktivity domácnosti (1+1)

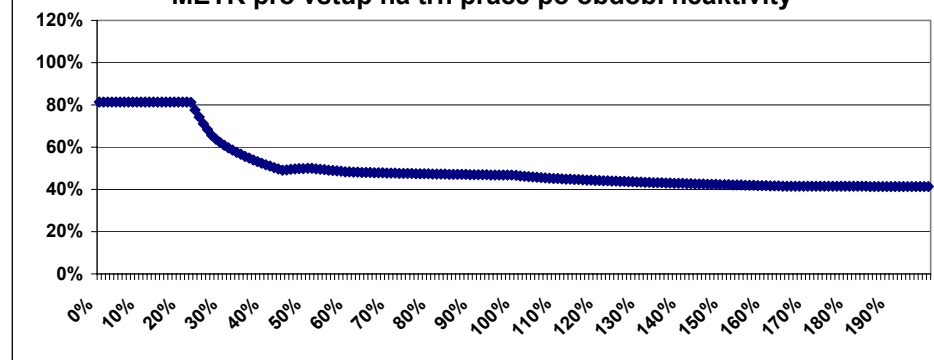
(příjem na ose x)

METR pro vstup na trh práce po období neaktivity

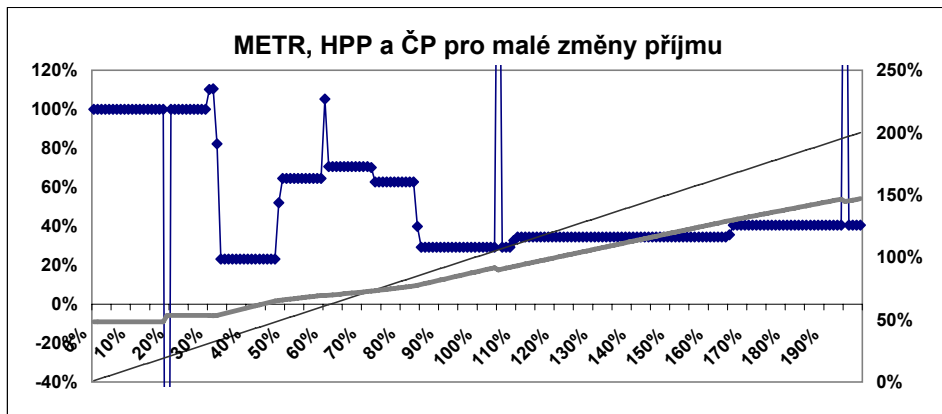
METR pro vstup na trh práce po období neaktivity

Příloha C4: Souhrnné indikátory změny "pastí" mezi roky 2006 (levý) a 2009 (pravý) [hypotetické úpravy daňově-dávkového systému]

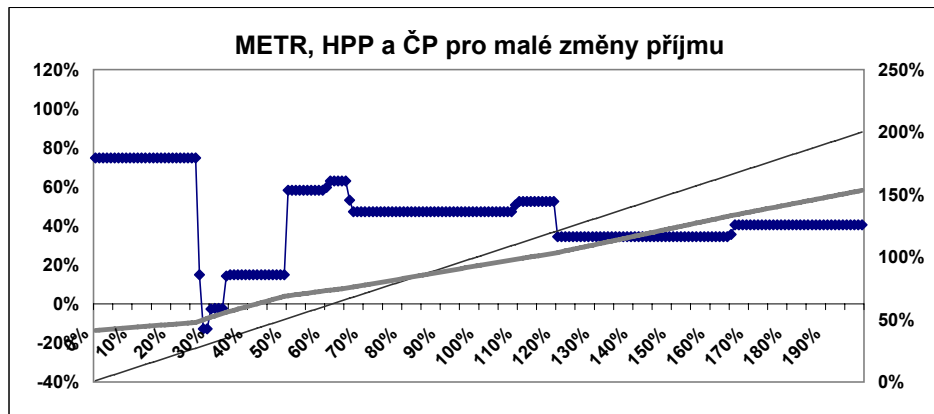
Pastí neaktivity domácnosti (1+2)

(příjem na ose x)

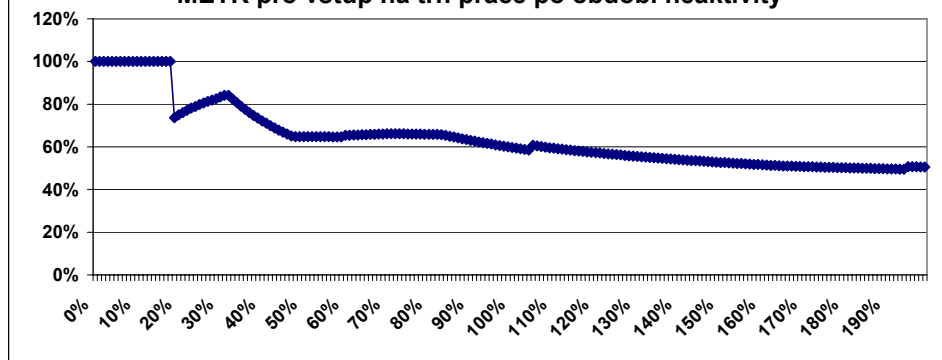

Pastí neaktivity domácnosti (1+2)

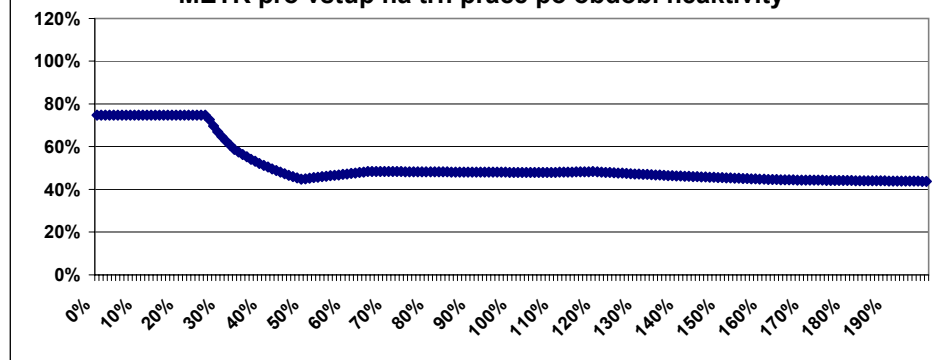
(příjem na ose x)

METR pro vstup na trh práce po období neaktivity

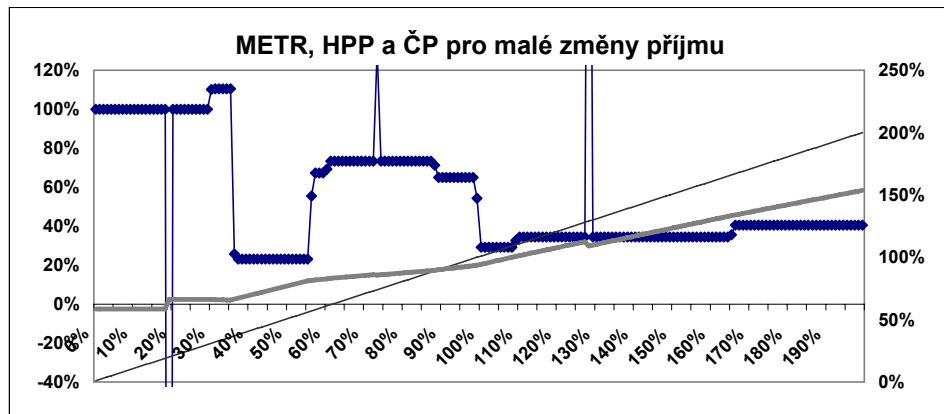
METR pro vstup na trh práce po období neaktivity

Příloha C5: Souhrnné indikátory změny "pastí" mezi roky 2006 (levý) a 2009 (pravý) [hypotetické úpravy daňově-dávkového systému]

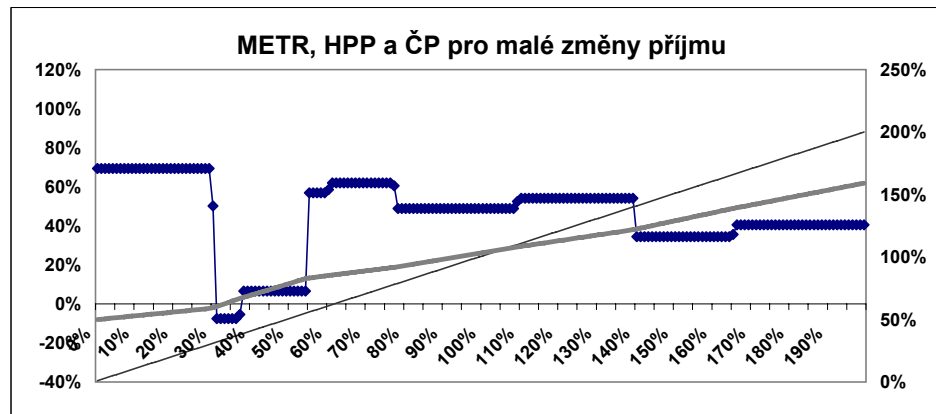
Pastí neaktivity domácnosti (1+3)

(příjem na ose x)

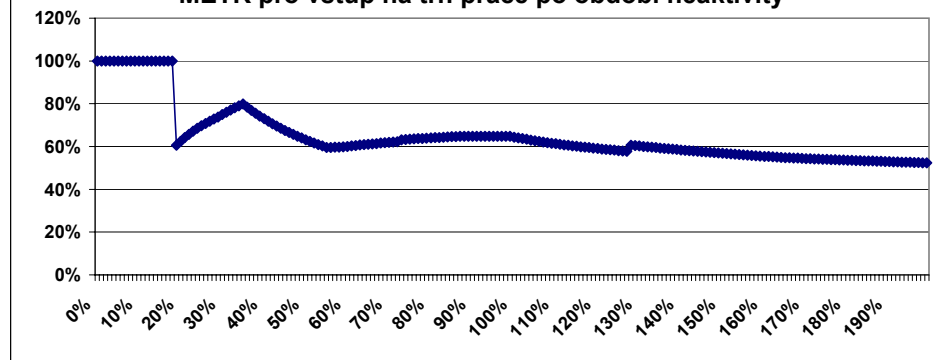

Pastí neaktivity domácnosti (1+3)

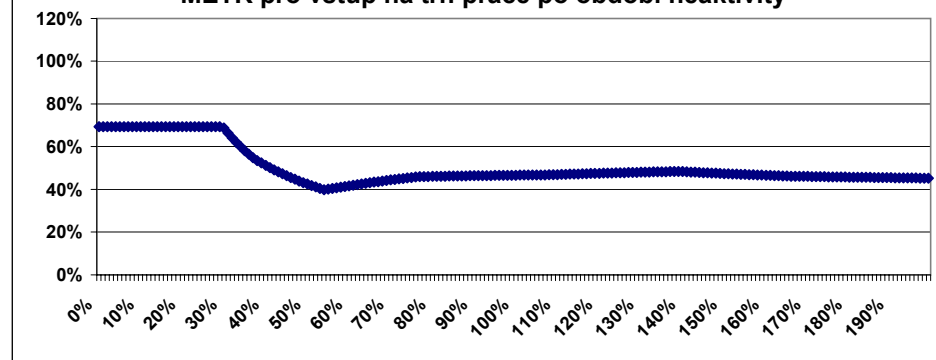
(příjem na ose x)

METR pro vstup na trh práce po období neaktivity

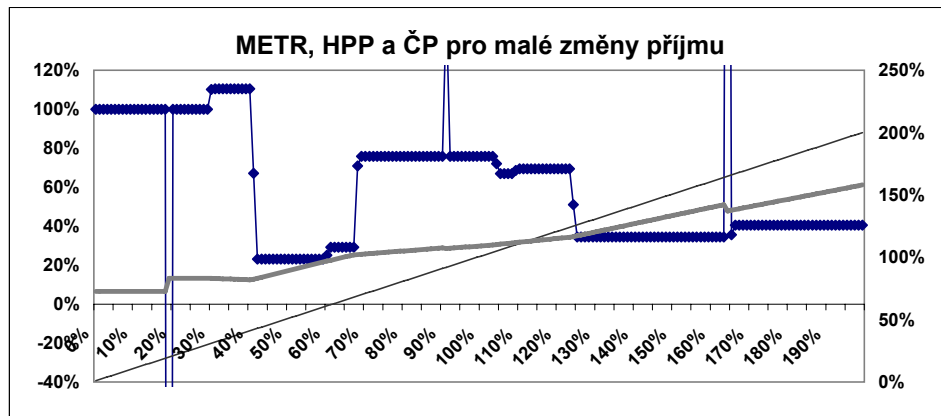
METR pro vstup na trh práce po období neaktivity

Příloha C6: Souhrnné indikátory změny "pastí" mezi roky 2006 (levý) a 2009 (pravý) [hypotetické úpravy daňově-dávkového systému]

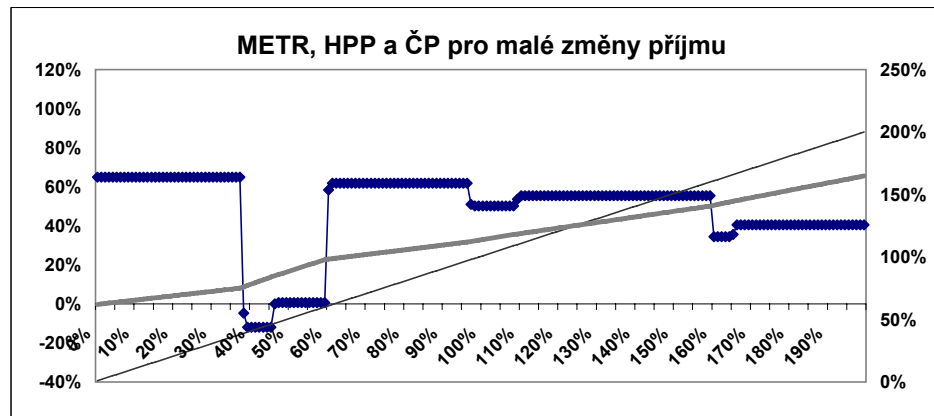
Pastí neaktivity domácnosti (1+4)

(příjem na ose x)

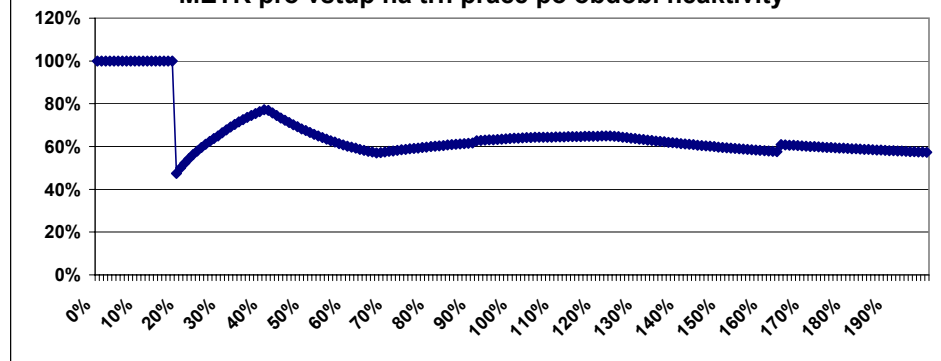

Pastí neaktivity domácnosti (1+4)

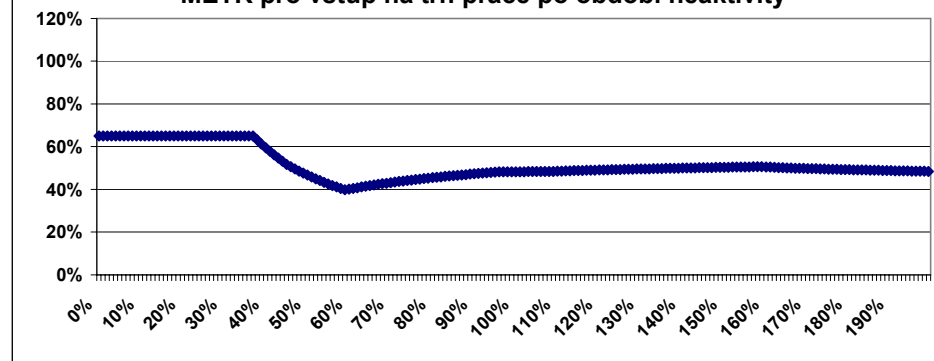
(příjem na ose x)

METR pro vstup na trh práce po období neaktivity

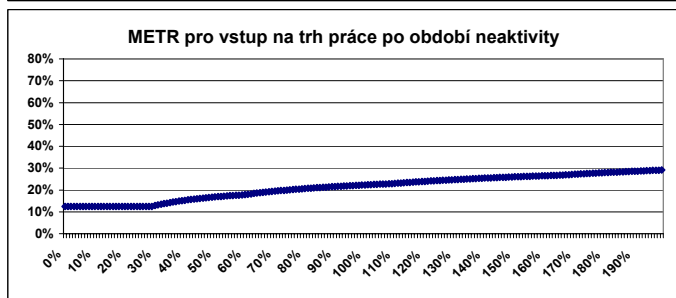
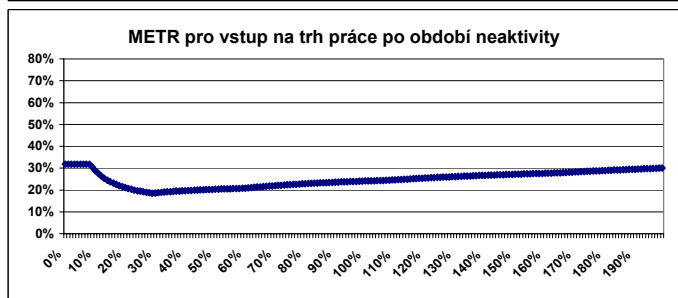
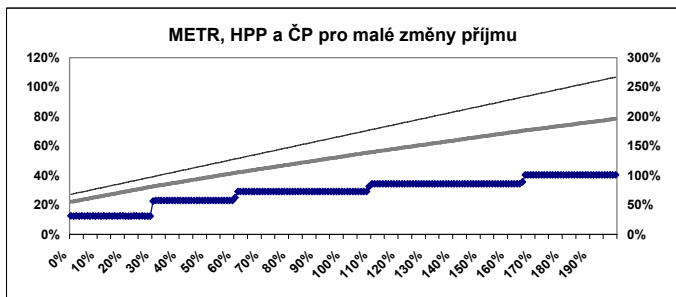
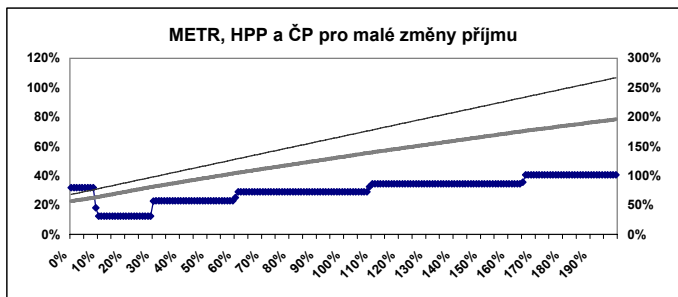
METR pro vstup na trh práce po období neaktivity

Příloha C7: Souhrnné indikátory změny "pastí" mezi roky 2006 (levý) a 2009 (pravý) [hypotetické úpravy daňově-dávkového systému]

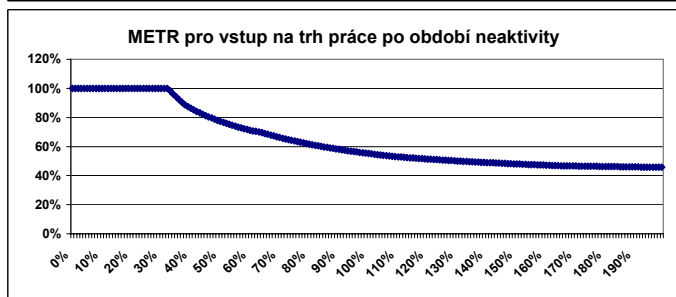
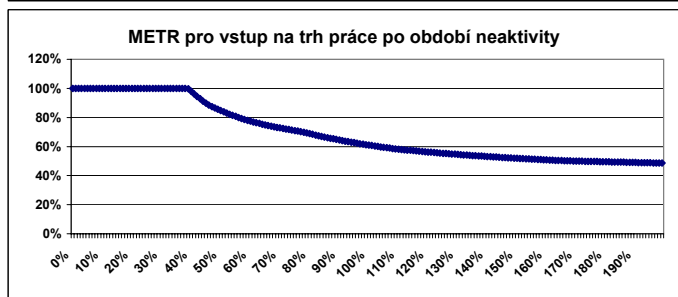
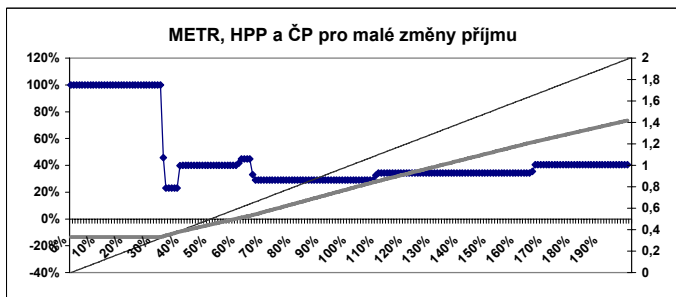
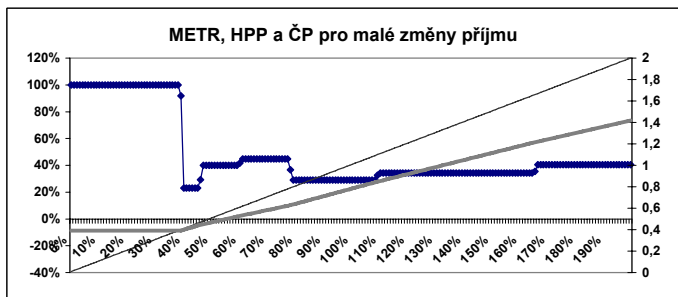
Pasti neaktivity domácnosti (2+0) se 2 příjmy
(první příjem na úrovni 67 % APW, druhý příjem na ose x)

Pasti neaktivity domácnosti (2+0) se 2 příjmy
(první příjem na úrovni 67 % APW, druhý příjem na ose x)

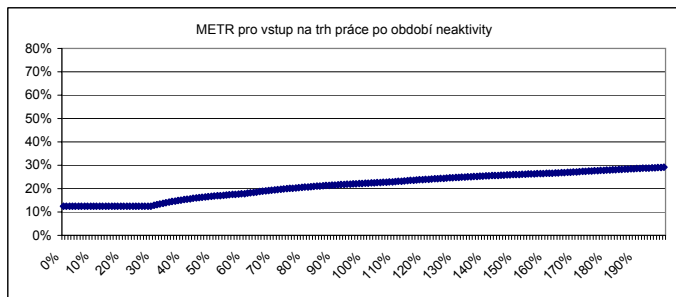
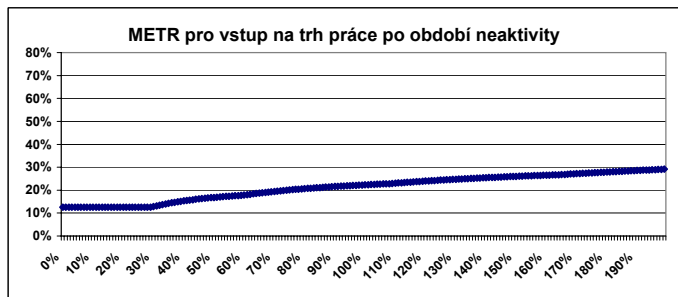
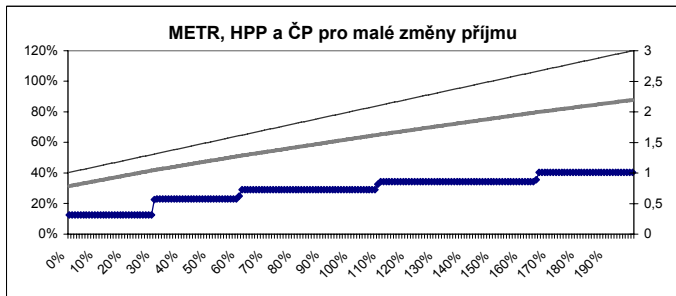
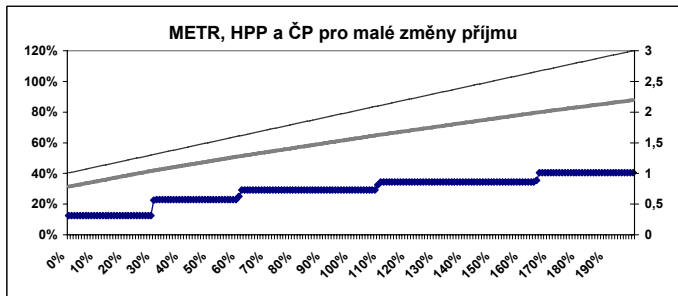
Pasti neaktivity domácnosti (2+0) se 2 příjmy
(první příjem na úrovni 0 % APW, druhý příjem na ose x)

Pasti neaktivity domácnosti (2+0) se 2 příjmy
(první příjem na úrovni 0 % APW, druhý příjem na ose x)

Pasti neaktivity domácnosti (2+0) se 2 příjmy
(první příjem na úrovni 100 % APW, druhý příjem na ose x)

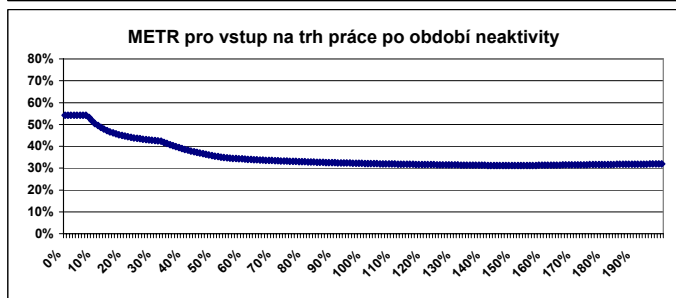
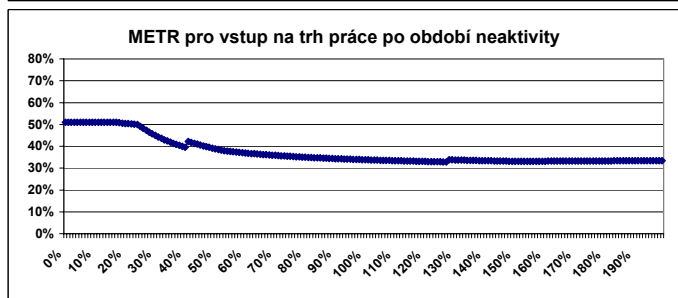
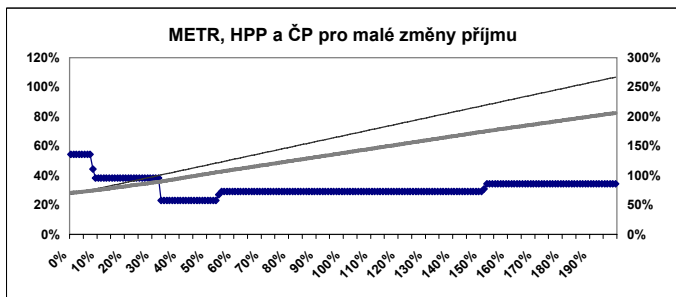
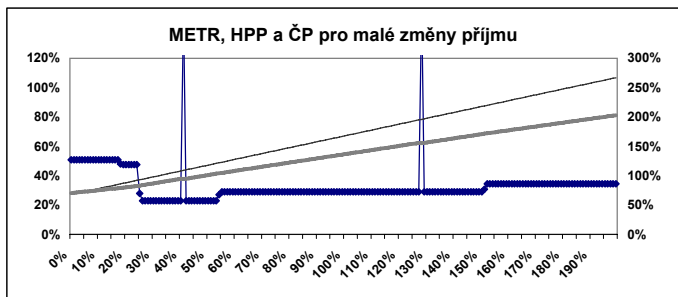
Pasti neaktivity domácnosti (2+0) se 2 příjmy
(první příjem na úrovni 100 % APW, druhý příjem na ose x)

Příloha C8: Souhrnné indikátory změny "pastí" mezi roky 2006 (levý) a 2009 (pravý) [hypotetické úpravy daňově-dávkového systému]

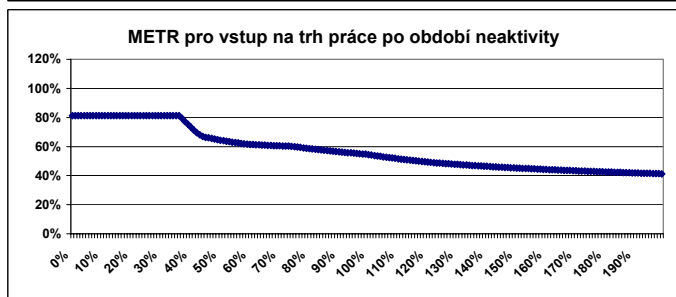
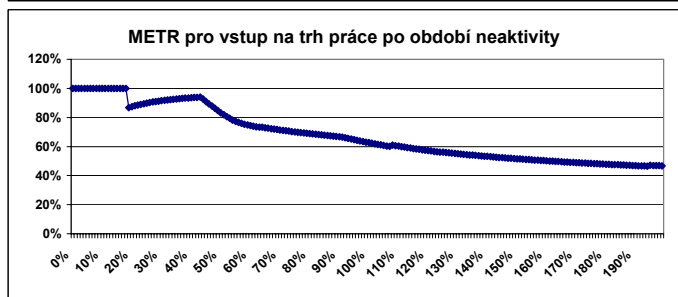
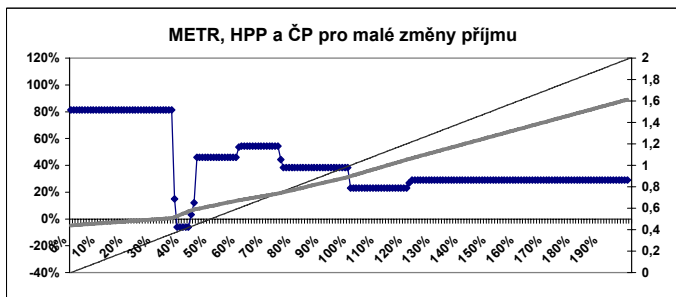
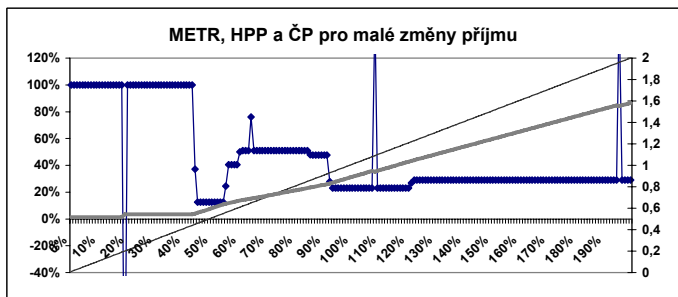
Pasti neaktivity domácnosti (2+1) se 2 příjmy
(první příjem na úrovni 67 % APW, druhý příjem na ose x)

Pasti neaktivity domácnosti (2+1) se 2 příjmy
(první příjem na úrovni 67 % APW, druhý příjem na ose x)

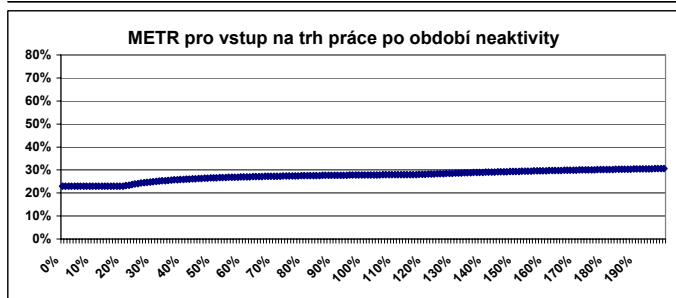
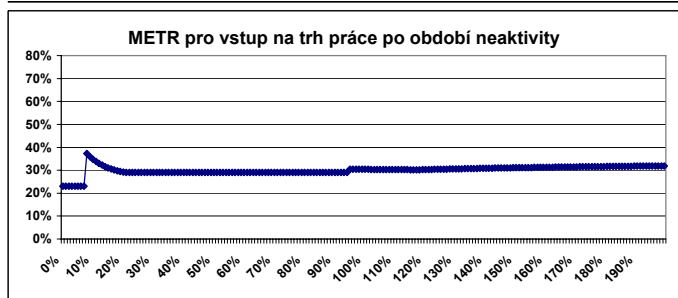
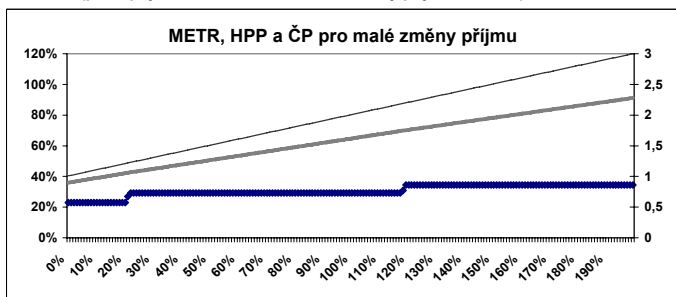
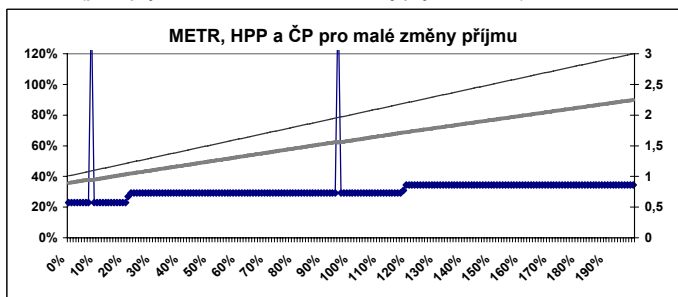
Pasti neaktivity domácnosti (2+1) se 1 příjmem
(první příjem na úrovni 0 % APW, druhý příjem na ose x)

Pasti neaktivity domácnosti (2+1) se 1 příjmem
(první příjem na úrovni 0 % APW, druhý příjem na ose x)

Pasti neaktivity domácnosti (2+1) se 2 příjmy
(první příjem na úrovni 100 % APW, druhý příjem na ose x)

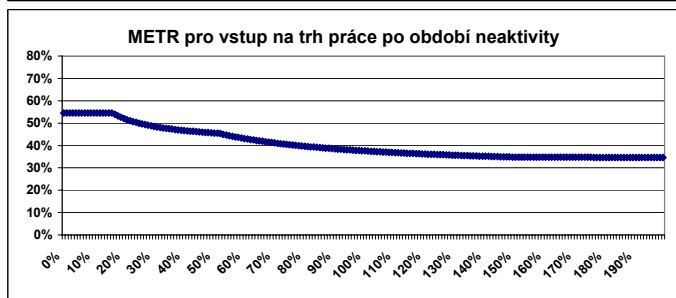
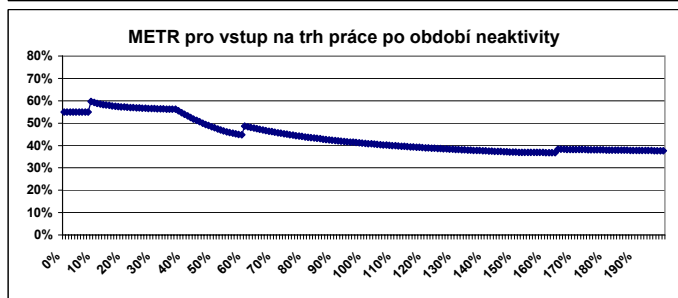
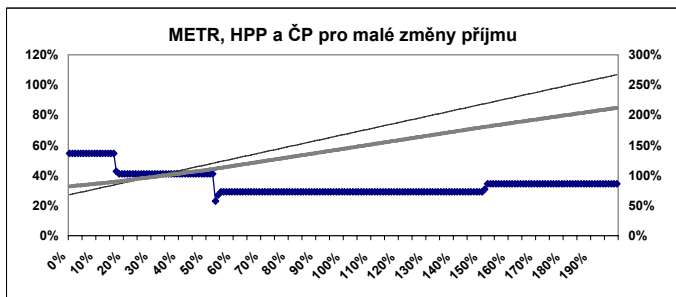
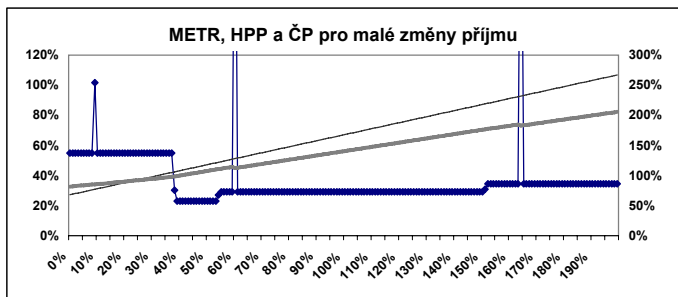
Pasti neaktivity domácnosti (2+1) se 2 příjmy
(první příjem na úrovni 100 % APW, druhý příjem na ose x)

Příloha C9: Souhrnné indikátory změny "pastí" mezi roky 2006 (levý) a 2009 (pravý) [hypotetické úpravy daňově-dávkového systému]

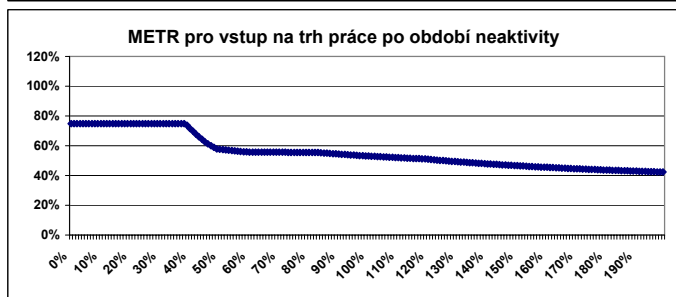
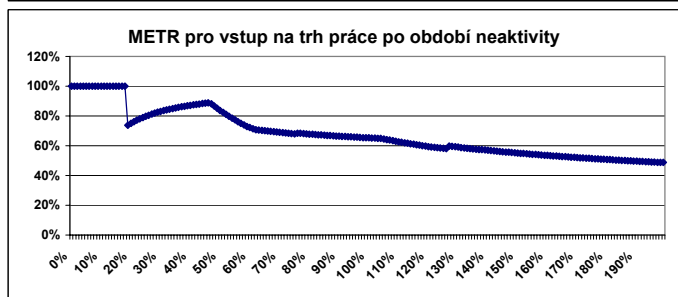
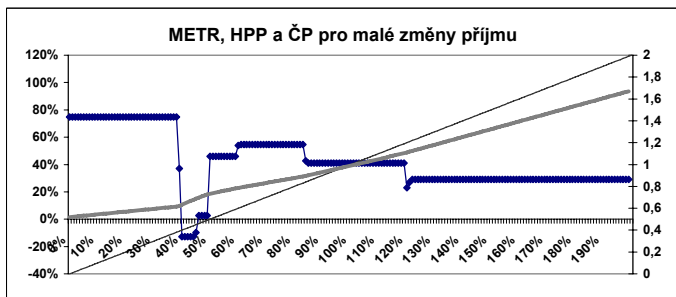
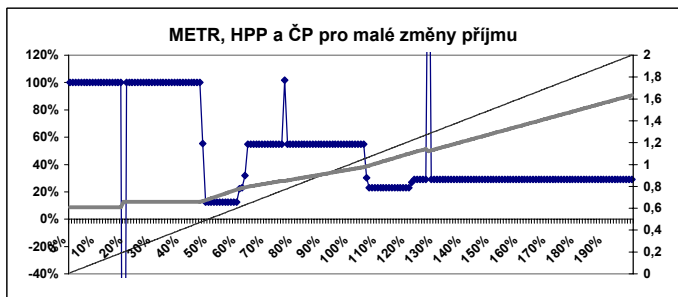
Pastí neaktivity domácnosti (2+2) se 2 příjmy
(první příjem na úrovni 67 % APW, druhý příjem na ose x)

Pastí neaktivity domácnosti (2+2) se 2 příjmy
(první příjem na úrovni 67 % APW, druhý příjem na ose x)

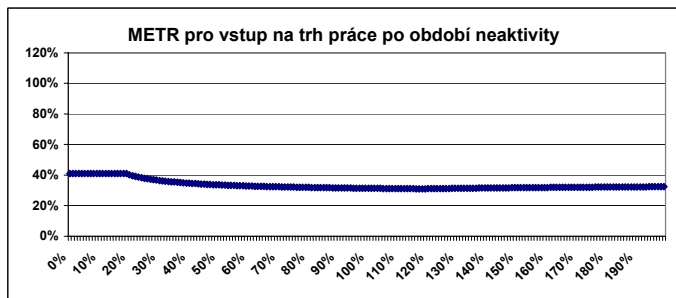
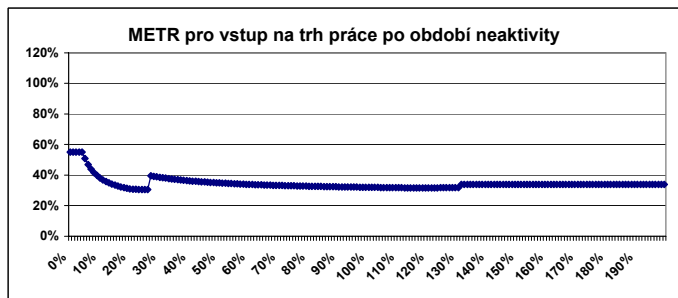
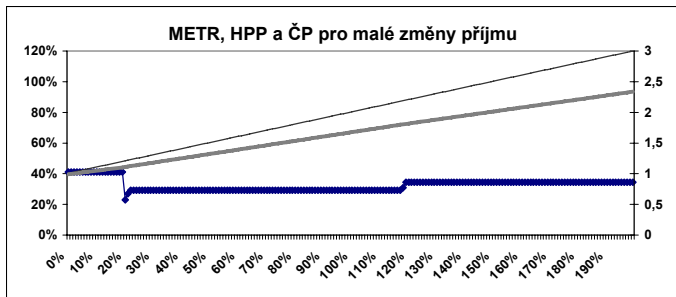
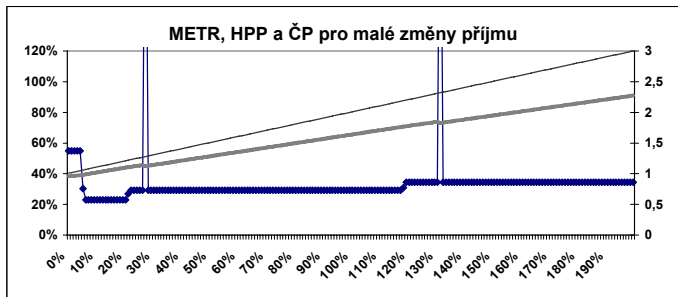
Pastí neaktivity domácnosti (2+2) se 1 příjmem
(první příjem na úrovni 0 % APW, druhý příjem na ose x)

Pastí neaktivity domácnosti (2+2) se 1 příjmem
(první příjem na úrovni 0 % APW, druhý příjem na ose x)

Pastí neaktivity domácnosti (2+2) se 2 příjmy
(první příjem na úrovni 100 % APW, druhý příjem na ose x)

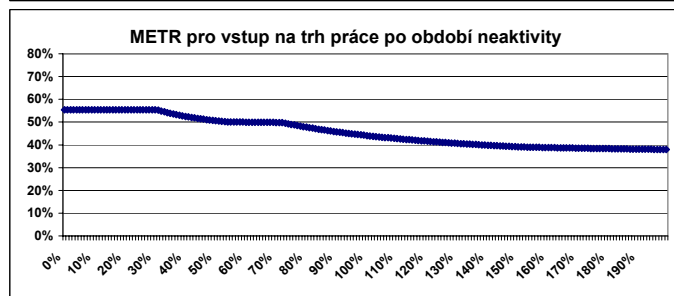
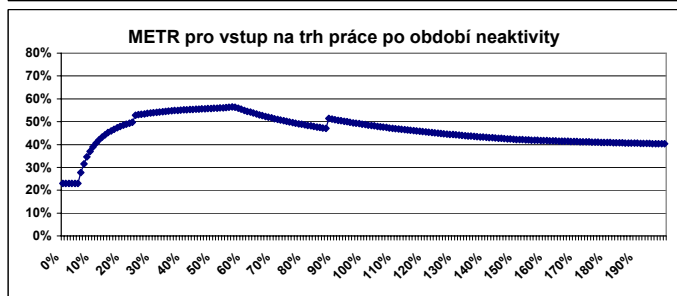
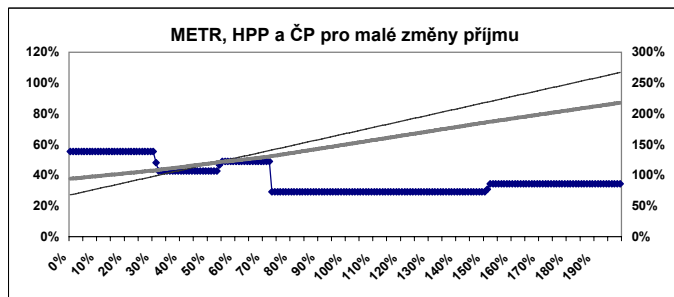
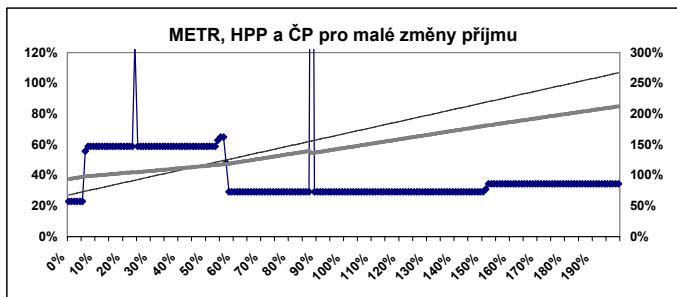
Pastí neaktivity domácnosti (2+2) se 2 příjmy
(první příjem na úrovni 100 % APW, druhý příjem na ose x)

Příloha C10: Souhrnné indikátory změny "pastí" mezi roky 2006 (levý) a 2009 (pravý) [hypotetické úpravy daňově-dávkového systému]

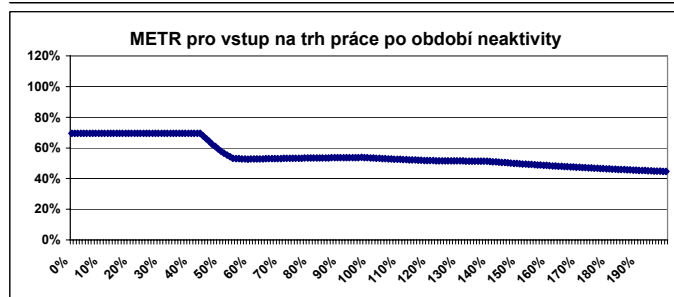
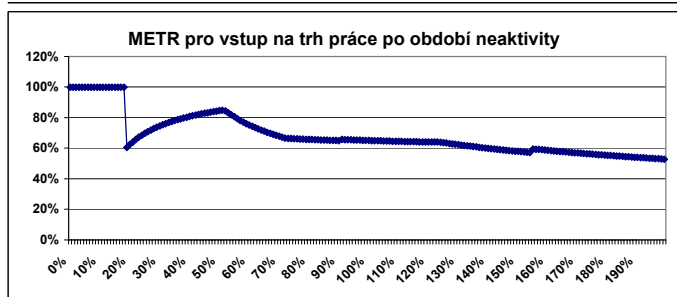
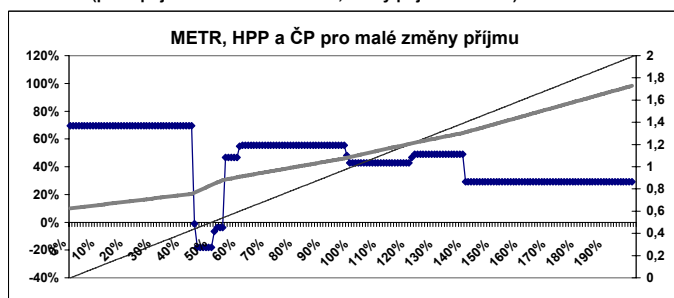
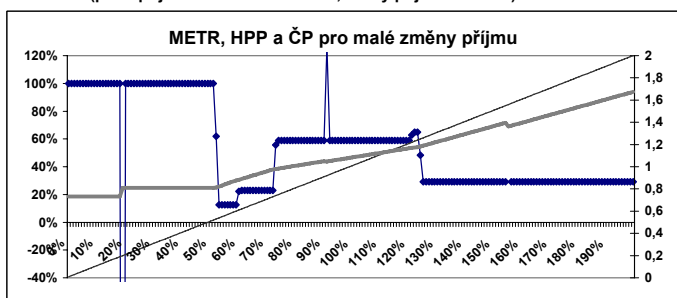
Pastí neaktivity domácnosti (2+3) se 2 příjmy
(první příjem na úrovni 67 % APW, druhý příjem na ose x)

Pastí neaktivity domácnosti (2+3) se 2 příjmy
(první příjem na úrovni 67 % APW, druhý příjem na ose x)

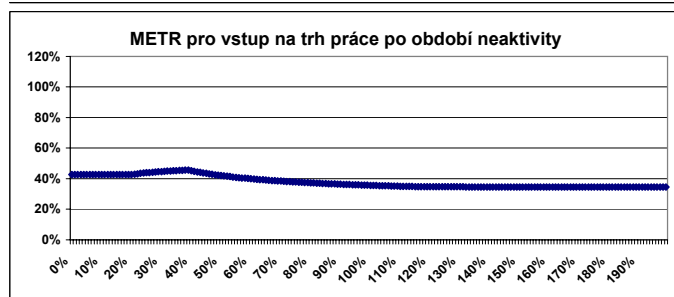
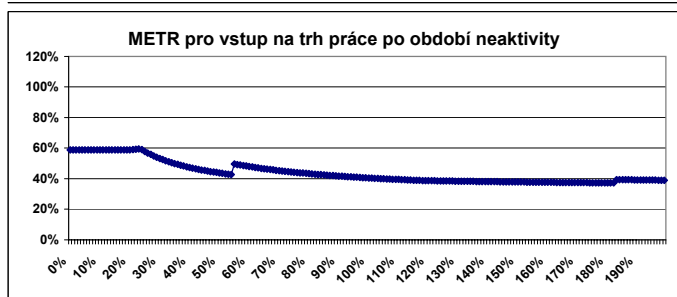
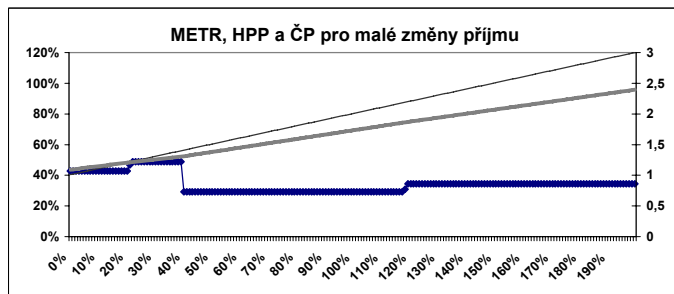
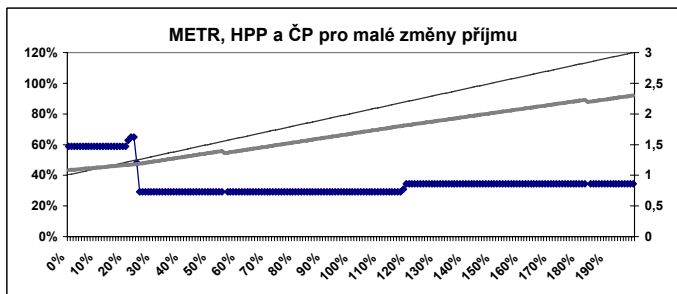
Pastí neaktivity domácnosti (2+3) se 1 příjmem
(první příjem na úrovni 0 % APW, druhý příjem na ose x)

Pastí neaktivity domácnosti (2+3) se 1 příjmem
(první příjem na úrovni 0 % APW, druhý příjem na ose x)

Pastí neaktivity domácnosti (2+3) se 2 příjmy
(první příjem na úrovni 100 % APW, druhý příjem na ose x)

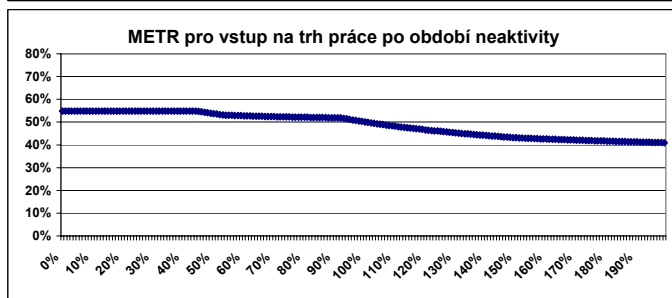
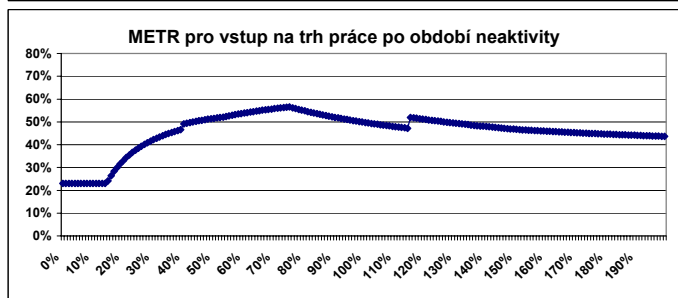
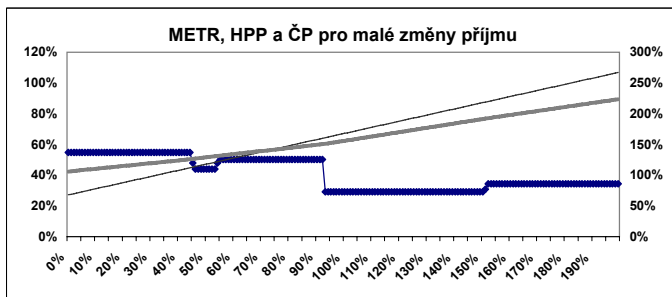
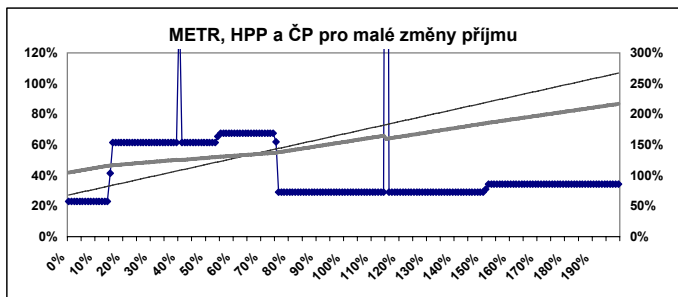
Pastí neaktivity domácnosti (2+3) se 2 příjmy
(první příjem na úrovni 100 % APW, druhý příjem na ose x)

Příloha C11: Souhrnné indikátory změny "pastí" mezi roky 2006 (levý) a 2009 (pravý) [hypotetické úpravy daňově-dávkového systému]

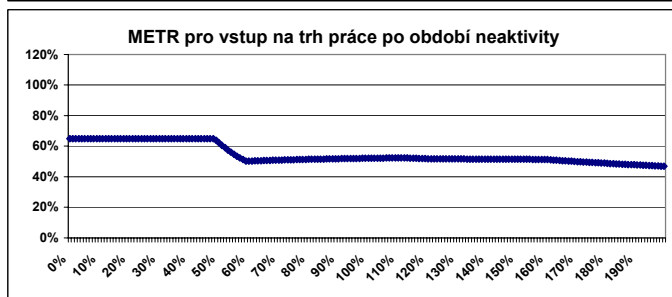
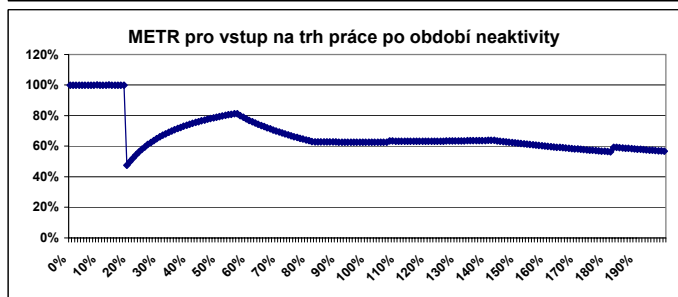
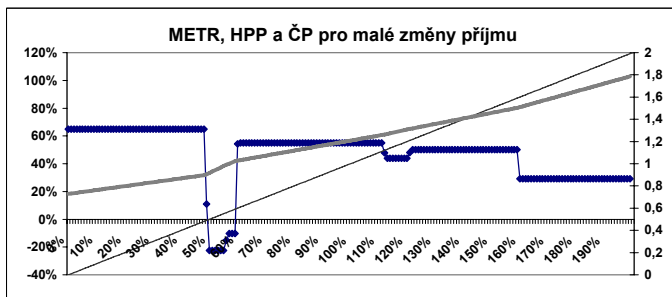
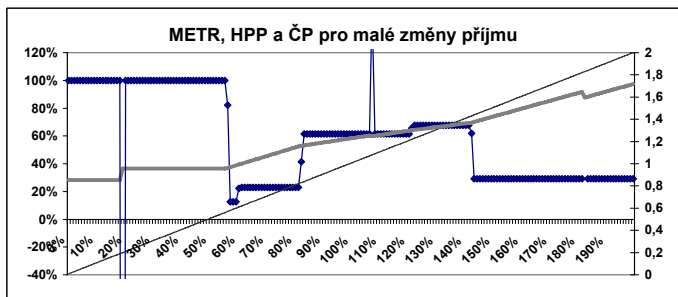
Pastí neaktivity domácnosti (2+4) se 2 příjmy
(první příjem na úrovni 67 % APW, druhý příjem na ose x)

Pastí neaktivity domácnosti (2+4) se 2 příjmy
(první příjem na úrovni 67 % APW, druhý příjem na ose x)

Pastí neaktivity domácnosti (2+4) se 1 příjmem
(první příjem na úrovni 0 % APW, druhý příjem na ose x)

Pastí neaktivity domácnosti (2+4) se 1 příjmem
(první příjem na úrovni 0 % APW, druhý příjem na ose x)

Pastí neaktivity domácnosti (2+4) se 2 příjmy
(první příjem na úrovni 100 % APW, druhý příjem na ose x)

Pastí neaktivity domácnosti (2+4) se 2 příjmy
(první příjem na úrovni 100 % APW, druhý příjem na ose x)

